

**ORTAOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDAKİ ÇOCUK
ŞARKILARININ PİYANO EŞLİKLİ KULLANIMININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Leyla GAFAROVA
Sanatta Yeterlilik Tezi
Danışman: Doç. Dr. Güler Demirova Györffy

Temmuz, 2018
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
SANATTA YETERLİLİK TEZİ

ORTAOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDAKİ
ÇOCUK ŞARKILARININ PİYANO EŞLİKLİ
KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Hazırlayan
Leyla GAFAROVA

Danışman
Doç. Dr. Güler DEMİROVA GYÖRFFY

AFYONKARAHİSAR 2018

YEMİN METNİ

Doktora/Sanatta Yeterlilik Tezi olarak sunduğum “Ortaokul M¼zik Ders Kitaplarındaki Çocuk Şarkılarının Piyano EŞlikli Kullanımının Değerlendirilmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı d¼Őecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da g¼sterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../.....

Leyla GAFAROVA

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Güler DEMİROVA

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

: Doç. Dr. Demet GÜRHAN

: Dr. Öğr. Üyesi Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN

: Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ

İmza

.....

.....

.....

.....

.....

Müzik Anasanat Dalı Doktora programı öğrencisi Leyla GAFAROVA' nın "Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Çocuk Şarkılarının Piyano Eşlikli Kullanımının Değerlendirilmesi" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 03.07.2018 günü saat 14:00' da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir

Prof. Dr. Celal DEMİR
MÜDÜR

ÖZET

ORTAOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDAKİ ÇOCUK ŞARKILARININ PIYANO EŞLİKLİ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Leyla Gafarova

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI**

Temmuz 2018

Danışman: Doç. Dr. Güler Demirova Györffy

Bu çalışmada, ortaokul müzik ders kitaplarındaki çocuk şarkılarının piyano eşlikli kullanımının, müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmış; öğretmenlerin, çalışma konusu kitaplarda yer alan şarkılar için önerilen piyano eşlikleri hakkındaki görüşleri değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre, ortaokul müzik ders kitaplarında çocuk şarkılarının piyano eşliklerinin yer alması ve derslerin piyano eşlikli olarak yürütülmesinin, çocukların bilişsel gelişimi ile müzikal beceri ve kabiliyetlerinin gelişimine önemli düzeyde katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Müzik Eğitimi, Ortaokul, Müzik Ders Kitapları, Piyano, Eşlik.

ABSTRACT

EVALUATION OF CHILDREN SONGS IN SECONDARY SCHOOL MUSIC COURSE BOOKS WITH PIANO ACCOMPANIMENT

Leyla Gafarova

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
ART MAJOR OF MUSICS**

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Güler Demirova Györffy

In this paper, it was aimed to evaluate the use of children songs, in the elementary school textbooks, with accompaniments written for them according to the opinions of music teachers.

In this regard, descriptive analysis has been chosen from the qualitative research methodologies. The responses of the interviewees has been collected through semi-structured interview forms which has been used to evaluate the accompaniments proposed for the songs that are in the textbooks subject to this research.

According to opinions of the musics teachers who participated in research, it was concluded that providing accompaniments together with the songs in the textbooks and conducting the classes with piano will significantly improve the cognitive abilities and musical skills of the students.

Key words: Musical Education, Elementary School, Musical Subject Books, Piano, Accompaniment.

ÖNSÖZ

Bu tezin, ülkemiz ortaokullarında verilen müzik eğitimine katkı sağlaması amaçlanmıştır. Araştırmanın ortaya çıkmasında büyük katkıları olan ve tezi şekillendiren, hayatımın en zor zamanlarında bana ve aileme her konuda sonsuz desteğini esirgemeyen değerli akademisyen, Danışman Hocam Doç. Dr. Güler Demirova Györffy'ye, tezimi yazmaya başladığım ilk anlardan itibaren değerli fikirlerini benimle paylaşan değerli meslektaşım Doç. Dr. Emel Funda Türkmen'e, yine, tezin yazılması sürecinde değerli yorumları ve dikkati ile katkıda bulunan uzun yıllar birlikte çalıştığım değerli meslektaşım Dr. Öğr. Üyesi Duygu Sökezoğlu Atılgan'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca sadece bu çalışmanın yapıldığı süreçte değil, hayatımın her anında bana destek olan sevgili çocuklarıma teşekkür ederim. Son olarak, benim bu zamana kadar gelmemi sağlayan, eğitimimi, hayatımı, sahip olduğum her şeyi borçlu olduğum rahmetli annemi ve babamı minnet ve sevgiyle anıyorum.

Leyla GAFAROVA

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iii
ÖZET.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
ÖRNEK LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. EĞİTİM	2
2. MÜZİK VE MÜZİK EĞİTİMİ	4
3. ORTAOKULDA MÜZİK EĞİTİMİ VE ÖNEMİ	8
4. ŞARKININ ÖNEMİ ve İŞLEVİ	11
4.1. ORTAOKULDA ŞARKI ÖĞRETİMİ	13
5. ÇAĞDAŞ MÜZİK EĞİTİMİ VE YAKLAŞIMLARI	20
6. KORONUN ÖNEMİ ve İŞLEVLERİ	26
6.1. ORTAOKULDA KORONUN ÖNEMİ ve KORO ÇALIŞMALARI.....	27
7. ORTAÖĞRETİM MÜZİK ÖĞRETMENİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN NİTELİKLER	31
8. MÜZİK EĞİTİMİNDE MÜZİK ÖĞRETMENİNİN PİYANO ÇALMASININ ÖNEMİ	35
8.1. ŞARKILARA PİYANO EŞLİĞİ OLUŞTURULMASI KONUSUNDA BAZI PRATİK TAVSİYELER	42
8.2.EŞLİĞİN DOKUSU KONUSUNDA BAZI KAVRAMLAR VE ÖGELER ..	47
9. ORTAOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDA BULUNAN ÇOCUK ŞARKILARININ TÜRLERİ	50

9.1. 5, 6, 7 ve 8. SINIF ORTAOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARI İÇERİK, ÖĞRENME ALANLARI VE ŞARKI DAĞARCIKLARI HAKKINDA BAZI HUSUSLAR	50
10. PROBLEM CÜMLESİ.....	59
11. ALT PROBLEMLER.....	60
12. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	61
13. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	61
14. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI	62
15. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	62
16. ARAŞTIRMADA YER ALAN TANIMLAR	63
17. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	64

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	67
2. ÇALIŞMA GRUBU	68
3. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ	69
4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	73
2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR.....	80
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR	89
4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	96
SONUÇLAR ve ÖNERİLER	102
KAYNAKÇA	107
EKLER.....	114
EK 1. GÖRÜŞME FORMU	114
EK 2. EŞLİKLER	115
ÖZGEÇMİŞ.....	125

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcıların Mezun Oldukları Bölümler.....	68
Tablo 2. Müzik Derslerinde Öğretilen Şarkıların Piyano Eşliklerinin Olup Olmaması Gerektiği Konusunda Katılımcıların Cevapları	74
Tablo 3. Ortaokulların Müzik Derslerinde Kullanılan Kitaplardaki Piyano Eşlikli ve Eşliksiz Şarkıların Öğrencilerin Derse Yaklaşımına Etkisi Konusunda Cevaplar	76
Tablo 4. Çocuk Şarkılarında Piyano Eşliklerinin Önemi Konusunda Katılımcıların Cevapları.....	78
Tablo 5. Piyano Eşliği Olmayan Parçalara Katılımcının Eşlik Oluşturma İlişkin Katılımcıların Cevapları.....	81
Tablo 6. Katılımcıların Eşliksiz Parçalara Eşlik Oluşturma Durumu	82
Tablo 7. Derste Öğretilen Şarkıların Piyano Eşliği İle Çalışırken Karşılaşılan Zorluklara İlişkin Katılımcıların Cevapları	82
Tablo 8. Piyano Eşliğinin Ne Derece Yoğun Olması Gerektiğine İlişkin Katılımcıların Cevapları.....	84
Tablo 9. Piyano Eşliğinin Hangi Aralık/Rejisret Kapsamında Uygun Olduğuna İlişkin Katılımcıların Cevapları	86
Tablo 10. Müzik Öğretmeninin Derste Karşılaştığı Parçalara Piyano Eşliği Oluşturması İçin Armoni Bilgisi Düzeyine Katılımcıların Cevapları	87
Tablo 11. Katılımcıların Müzik Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Armoni Bilgisi Düzeyi Hakkındaki Görüşleri.....	88
Tablo 12. Sunulmuş Eşliklerde Karşılaşılan Piyanistik Sorunlara İlişkin Katılımcıların Cevapları.....	90
Tablo 13. Sunulmuş Eşliklerde Karşılaşılan Piyanistik Sorunların Düzeyi.....	91
Tablo 14. Sunulmuş Piyano Eşlikleri Arasında En Uygun Eşliğe İlişkin Katılımcıların Cevapları.....	91
Tablo 15. Katılımcılar Tarafından Uygun Görülen Eşlikler	92
Tablo 16. Şarkı Eşliklerinin Hangi Araç-Gereci Kullanarak Yapılması Gerektiğine İlişkin Katılımcıların Cevapları	93

Tablo 17. Eşliklerin Yapıldığı Araç - Gereç Türleri	94
Tablo 18. Katılımcıların Çalıştığı Okulların Piyano Eşliği İçin Yeterli Araç-Gereç (Org; Piyano vs.) Donanımına Sahip Olma Konusuna İlişkin Cevapları	95
Tablo 19. Eşliklerin Yapılabilmesi İçin Mevcut Araç-Gereç Durumu	95
Tablo 20. Müfredatta Bulunan Hangi Şarkı Türlerinin Çocuklar Tarafından Daha Çok Sevildiğine İlişkin Katılımcıların Cevapları	97
Tablo 21. Şarkı Türlerinin Çocuklar Tarafından Sevilme Durumu	98
Tablo 22. Çocuklar Tarafından (Müfredat Dışında) Yeni Parça Teklifi Olmasına İlişkin Katılımcıların Cevapları	98
Tablo 23. Derste Kullanılan Müzik Kitaplarında Olmayan Ama Çocuklar Tarafından Sevilebilecek Şarkılara İlişkin Katılımcıların Cevapları	99
Tablo 24. Müfredatta Olmayan ve Katılımcılar Tarafından Çocuklar İçin Önerilen Şarkılar	100

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Müzik Algısı Konusunda O. Recebov'un belirlediği Yedi Temel İlke 26

ÖRNEK LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Örnek No: 1	43
Örnek No: 2	43
Örnek No: 3	44
Örnek No: 4	44
Örnek No: 5	44
Örnek No: 6	45
Örnek No: 7	46
Örnek No: 8	46
Örnek No: 9	46

GİRİŞ

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda müzik dersleri öğrencilerin müzikal ve sanatsal tecrübelerini, estetik algılarını, müzik kulaklarını ve müzik bilgilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin şarkı söyleme becerisinin piyano eşliği ile geliştirilebileceğini öngören sonuçlara ulaşılmıştır. On tane parçaya eşlik yazılmıştır. Piyano eşliğinde eğitim öğretim yapılabilmesi için öğretmenlerin taşınması gereken nitelikler, fiziksel koşullar ve başta piyano olmak üzere gerekli olan müzik araçları ve bu Kuramsal Arka Plan'da (Birinci Bölüm) müzik öğretmenin derste piyano çalmasının önemini tartışıldığı bölüme kadar teorik temel atılmış, ilgili bölümde neden piyano eşliğinin önemli olduğu ortaya konulmuştur. Sonraki başlıklarda bu çalışma bir çerçeveye oturtulmaya çalışılmış, problem cümlesi belirlenerek ilgili varsayımların ve sınırlılıkların kısıtlayıcılığı altında cevaplanmaya çalışılmıştır.

Araştırma, nitel araştırma yöntemine bağlı kalınarak yürütülmüş, belirlenen problem cümlesi ve alt problemler çalışmaya gönüllü olarak katılan müzik öğretmenlerinin yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplar ışığında çözülmeye çalışılmıştır. Yöntem Bölümü'nde araştırmanın modeli, grubu ve veri toplama teknikleri ayrıntıları ile açıklanmıştır. Aynı bölümün son başlığı olan verilerin çözümlenmesinde görüşme formunda yer alan sorular ve verilen cevaplar alt başlıklar halinde kategorize edilerek değerlendirilmiştir. Böylece bir sonraki bölümde (Üçüncü Bölüm) veriler sistematik bir biçimde değerlendirilerek birinci ve ikinci amaca yönelik bulgular ve onlara ait yorumlar elde edilmiştir. Belirlenen amaçlara yönelik bulgular ve yorumlar ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkılar için katılımcılara önerilen piyano eşlikleri hakkındaki görüşleri de içermektedir.

Sonuçlar ve öneriler bölümünde problem cümlesi ve belirlenen alt problemler bir önceki bölümde elde edilen bulgular ve onlar hakkındaki yorumlar kullanılarak cevaplandırılmıştır. Yine aynı bölümün sonunda müzik derslerinde yapılacak piyano eşlikli şarkı çalışmalarının nasıl olması gerektiğine dair öneriler sıralanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. EĞİTİM

Eğitim, İngilizce’de *education*, Fransızca’da *de formation*, Almanca’da ise *ausbildung* olarak adlandırılmaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca yapılmış eğitim çalışmalarında ve günümüze kadar literatürde eğitim için pek çok tanımdan söz edilmektedir.

“Eğitim, pek çok düşünür ve eğitimci tarafından değişik biçimlerde tanımlanmıştır. Her birinin temel aldığı düşünce farklı olunca, değişik eğitim tanımları ortaya çıkabilir” (Sönmez, 2015: 37).

Eğitim, “...kişiliğe ve sosyokültürel dokuya ilişkin kuvvetlerin etkileşimini üç zaman boyutu -dün, bugün, yarın- içinde ele alan dinamik bir süreç olduğundan, belirli, sınırlı ve durağan biçimde tanımlanamamaktadır” (Varış, 1998: 17).

Eğitim, “...bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir” (Demirel, 2008: 6).

Yene Demirel’e (2010: 43) göre ise eğitim, “1) Genel anlamda bireyde davranış değiştirme süreci. 2) Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen değişim meydana getirme süreci. 3) Bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme süreci” olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlardan hareket edildiğinde, eğitim kavramının beş temel ögeye sahip olduğu görülür:

- Süreç
- Amaç
- İstendik
- Davranış
- Yaşantı

Bu kapsamda, eğitim nasıl tanımlanırsa tanımlansın, temelinde şu özelliklerin bulunduğu söylenebilir:

- Nesne (obje) olarak insanın alınması,
- Nesnenin hâlihazırdaki durumunun yetersiz kabul edilmesi,
- Nesnenin istendik yönde değiştirilmesi,
- Bu iş için çevrenin ayarlanması; yani tutarlı, etkin araç, gereç strateji, yöntem, teknik vb. gibi uyarıcıların devreye sokulması,

- Nesnenin istendik davranışları (hedefleri) kazanıp kazanmadığının yoklanması gerekir” (Sönmez, 2015: 39).

Eğitim kapsamlı bir kavram olarak en genel anlamda iki ana bölümde değerlendirilebilir: Formal eğitim ve informal eğitim.

Formal eğitim amaçlıdır. Önceden belirlenmiş bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleşir. Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir. Eğitim başlangıcından bitene kadar özel bir çevre içinde kontrollü bir şekilde yürütülür. Sürecin belli aşamalarında ve sonunda değerlendirme işlemi yapılır. Okullardaki eğitim formal eğitimidir.

İnformal eğitim, yaşam içinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Amaçlı ve planlı değildir, gelişigüzedir. Birey karşılaştığı durum ve içinde bulunduğu grubun üyeleriyle etkileşimde buldukça farkında olmadan yeni şeyler öğrenir. Çocuklar arkadaşlarıyla oynarken, gençler akranları ile oluşturdukları gruplar içinde birbirleriyle etkileşirken yardımlaşmayı, dayanışmayı, işbirliğini, kurallara uymayı, grubun değerlerini benimsemeyi öğrenirler ve toplumsallaşırlar. Bu tür öğrenmeler ailede, sokakta, işyerinde, televizyon önünde, okulda kısacası yaşam içinde kendiliğinden meydana gelir (Celep, 2009: 15).

Formal eğitim de kendi içinde örgün ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Celep'e göre (2009: 17), “Örgün eğitim, belirli yaş gruplarındaki ve aynı seviyedeki bireylerde amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir ve örgün eğitim, okul öncesi eğitim, temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.”

Tan'a göre yaygın eğitim (2011: 5), “Çeşitli merkezlerde (örneğin halk eğitim merkezleri) açılan kurslar, pratik sanat okulları, resmi ve özel kurum ve işletmelerde düzenlenen hizmet içi eğitim etkinlikleri yaygın eğitim kapsamında ele alınır.”

Özet olarak eğitim, belli bir süreç içerisinde kazanılan davranışların tümüdür. Eğitimde hedeflenen, bireyde davranış değişiklikleri kaydedebilmektir. Eğitim süreci içerisinde bireylerin davranışlarının istenilen yönde değişmesi esastır. Bu süreç boyunca bireylere çeşitli bilgi, beceri ve olumlu davranışlar kazandırmak amaçlanır. Bu amaçlara ulaşma dereceleri de çeşitli ölçme araçları ile değerlendirilir. Eğitim sürecinin etkili olabilmesi için eğitimin planlı ve programlı olması gerekmektedir. Eğitim programında bireye kazandırılacak davranışlar belirlenir ve bu program çerçevesinde hedeflenen davranış değişiklikleri kaydedilir.

2. MÜZİK VE MÜZİK EĞİTİMİ

İnsanın var olduğu her yerde müzik bir şekilde vardır ve buna bağlı olarak her kültürde de müziğe ait kavramlar mevcuttur: “Müzik, Latince *musica*, Yunanca *musike*, Fransızca *musique*, İtalyanca *musica*, Almanca *Musik*, Arapça *musiki* olarak tanımlanmaktadır. Duygu, düşünce ve imgeleri tek sesli ya da çoksesli olarak anlatma sanatıdır.” (Sözer, 1996: 490)

“Sanat olarak müzik, duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri veya başka gereçlerin de katkısıyla belli durum, olgu ve olayları, belli bir amaç ve yöntemle, belli bir güzellik anlayışı ile birleştirilip düzenlenmiş uyumlu/uyuşumlu seslerle, estetik bir yapıda işleyip anlatan bir bütündür” (Uçan 1996: 15-16).

Tarih boyunca müzik hakkında birçok tanım yapılmıştır. Doğal olarak bu tanımlar müziğin tanımlandığı tarihsel döneme, toplumsal yapıya, tanımlı yapan kişinin niteliğine bağlı olarak müziğin belirli bir ögesini ön plana çıkaracak şekilde yapılmıştır. Örneğin;

Metafiziksel ve dinsel açıdan bakanlara göre:

- “Müzik, görünmezliğin esinidir.” (Herder)
- “Müzik sonsuzluğun anlatımıdır” (Schelling)
- “Müzik evrensel dengenin bir yansımasıdır.” (Khan)
- “Müzik Tanrısal (ilahi) bir sanattır.” (Beethoven)
- “Müzik, gök ve toprak arasında bir uyumdur.” (Konfüçyüs)
- “Müzik, insanlığın ahlakını arındıran kutsal bir bilimdir.” (Dede Efendi)

Dil üzerinden yaklaşanlara göre:

- “Müzik Tanrının dilidir.” (Eflatun)
- “Müzik evrensel bir dildir.” (Cottin)
- “Ezgi (müzik) insan ruhunun dilidir.” (Weber)
- “Müzik, insan ruhunun anlayabileceği biricik dildir.” (Bennet)
- “Müzik bütün sanatların ortak dilidir.” (Khan).

İçerik yönünden yaklaşanlara göre ise:

- “Müzik, bir sıra (dizi) hoş duyguları seslerle anlatma sanatıdır.” (Kant)
- “Müzik, sesler aracılığı ile duyguların anlatımıdır.” (Kohn)
- “Müzik, manevi bakımdan, sesler aracılığı ile ihtirasları belirtmedir.” (Kastner)
- “Müzik, insanın bir zaman duymuş olduğu bir duyguyu kendinde canlandırdıktan sonra, başkalarının da duyabilmesi için sesler aracılığı ile onlara aktarmasıdır.” (Tolstoy)
- “Müzik, sözcükler ile anlatılması olanaksız duygu ve coşkuları; sezdirecek, duyuracak, biçimde düzenlenmiş sesler aracılığıyla başka gruplara yansıtma sanatıdır.” (Saygun)

- “Müzik, insan duygularını ve olayları, bir amaç için ve bir düşünce çerçevesi içinde seslerle anlatan bir güzel sanattır.” (İlerici)
- “Müzik, insandaki yaratma, biçimlendirme ve anlatma güdülerinin tınıdan (sesten) örülmüş bir ürünüdür.” (Okuyay) (akt: Uçan, 1996: 13-14).

Müzik, insanın ilgilenmiş olduğu ve kulağına hitap eden nadide sanat türlerinden birisidir. Platon ve Aristoteles gibi Eski Yunan felsefecileri, müzik ile matematiğin ilişkisini vurgularken tarih boyu nice felsefeci, müziğin, maddeden arınan ve doğrudan insan ruhu ile birleşen en yüce sanat olduğunu savunmuştur (İlyasoğlu, 2003: 1).

“Müzik, doğanın sunduğu ses malzemesini seçmek, onlara düzen vermek ve elde edilen ‘müzik sesleri’ ile bileşimler yaratmak üzere, insanın hayatla bağlantılı olarak tasarımı yaptığı, zihni (bilişsel), hareki (devinişsel) ve hissi (duygusal) üretimidir” (Say, 2002: 357).

Kısaca müzik, bu dünyanın gerçeklerini kendine has amaç ve yöntemler ve güzellik anlayışıyla hareket ederek insanda güzellik duygusunu uyandırır.

İnsan, yaşamının her evresinde müzikle iç içe yaşamış ve bütünleşmiştir. Daha anne karnında iken müziği hissetmekte ve doğduğu andan itibaren annesinin söylediği ninniler ile birlikte hayata adım atmaktadır. İnsanın müzik ile ilişkisi hayatının bu ilk anından itibaren bütün yaşamı boyunca devam etmektedir.

Khan’a (1994: 14) göre müzik, “Bütün insanların ilgisini çeken bir sanat dalı niteliğini taşır ve sadece müzik, insanın duygularını bir arada yansıtabilme özelliğine sahiptir.”

Sun’a (1997: 2) göre müzik, “...bizi ruhsal açıdan zenginleştirir; kişiliğimizin olumlu yönde gelişmesine katkıda bulunur... İnsan kişiliğinin gelişimini etkileyen öğelerden birisi de müzik. Biz, ömür boyu müzikle iç içe yaşarız. Müzik dinleriz, şarkı söyleriz. Çalgı çalarız, müzik eşliğinde dans ederiz-oyunuruz. Ayrıca, müzik yaratırız, müzik üzerine düşünürüz, konuşuruz, yazarız. Bu tür etkinliklerin her biri, bizim müzikle ilişkimizin bir yönünü oluşturur. İnsan ve müzik ilişkisi, bu tür etkinliklerle gerçekleşir”.

“Müziği anlamayı ve sevmeyi başarabilen bir insanın ufukları genişler, dünya görüşü olumlu yönde değişir, güzeli çirkinden ayırma yetisi gelişir.” (Çelen, 1997: 51). “Müziği, sanatı sevmeyen insan, genel insanlık formasyonu bakımından eksik insandır.”(Yönetken, 1952; akt. Say, 2005: 71).

Müzik son derece büyük bir güce sahiptir ve dinleyici üzerinde büyük bir etki yaratarak tercih edilen müzik tarzına göre kişiyi rahatlatır veya farklı duyguları

harekete geçirebilir. Çeşitli araştırmalarda elde edilen sonuçlar, müziğin beyindeki düşünme süreçlerini ve beyin dalgalarını etkileme potansiyeline sahip olduğunu göstermiş, bu da sağlık biliminde yeni araştırma alanlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bunlardan biri müzik terapisi; bu tür uygulamalarda müzik belirli duyguları veya ruh hallerini harekete geçirmek için kullanılır. Araştırmacılar, belirli müzik türlerinin, özellikle matematik gibi konuları çalışırken faydalı olan bazı beyin frekanslarının uygun biçimde kullanılmasına yardımcı olduğunu ortaya çıkarmıştır (Cotzee, 2008: 74).

Uçan'a (2001: 182) göre, "İlköğretim çağı çocuğunun yaşamında müziğin çok önemli yeri ve işlevleri vardır. Bu işlevler; bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel olmak üzere çok yönlü ve çok boyutludur". Yene Uçan'a (2001: 182) göre, "Müziksel işlevler çocuğun gerek kendi yaşamında, gerek kendisini çevreleyen insanlar ve diğer varlıklarla ilişkilerinde ve gerekse onlara katkılarında çok etkin ve belirleyici rol oynar."

Müzik ile yaşamak çocuklarda ve genç kuşakta var olan estetik duygulara etki ederek onları, dünyada var olan kötülükleri ve kızgınlıkları bilinçli olarak reddetmeye ve iyiye, ahlaki olanın kabulüne yöneltir. Müziğin yaratıcı, bilinçlendirici, dinlendirici, eğlendirici vb. unsurlarının eğitim sürecinde yer almaması, çocukların ruhlarında onarılmaz boşluklar bırakabilir.

Müzik, sesli bir sanat dalı olarak çocukların gelişim ve eğitim süreçlerinde diğer sanat türlerinden çok daha etkilidir. Çünkü müzik, diğer güzel sanat dalları arasında en etkili eğitim araçlarından biri olma niteliğindedir. "Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi ile arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir" (Uçan, 1997: 14).

Müzik sanatına yönlendirilen bir çocuk müziği dinler, şarkı söyler, çalgı çalmayı öğrenir. Söylediği şarkının müziğini dinleyen çocuk kendi duygu ve düşüncelerini ifade etme, müzik dili öğrenme ve müzik sanatını algılama becerilerini kazanmaktadır. Çocuk müzik dinleyerek onu anlamaya, öğrenmeye başlar. Böylece dinlediği parçalarda ifade edilen duyguları hissetmeye ve fikirleri düşünmeye başlar.

Müzik eğitimi çocuğa birçok yönde katkıda bulunur. Müzik derslerinde farklı simgelerle nota yazısı öğrenme, müzikte kullanılan nota dizileri ve kulak yatkınlığı ile tanışma, müzik tarihi öğrenme, duygu ve hayal gücünün gelişmesi, çeşitli müzikler dinleyerek bir müzik beğenisi geliştirme gibi uygulamaların tümü çocuklar için müzik eğitimini eğlenceli bir hale getirecek, müziğe karşı sevgisini ve ilgisini artıracak olan etkenlerdir (Demirova, 2008: 14).

Uçan'a (1997: 14) göre, "Müzik eğitimi, temelde bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır".

Türkiye'de müzik eğitimi örgün (okul içi) ve yaygın (okul dışı) olarak **genel**, **özengen** (amatör) ve **mesleki** (profesyonel) eğitim şeklinde üç boyutta verilmektedir. Bu eğitim, özellikle ilk ve ortaöğretim döneminde göz ardı edilmeden ele alınmalı, örgün ve yaygın eğitim bütünü içinde tamamlayıcı, destekleyici, yaratıcılığı geliştiren ve ileriye götüren işlevini kesinlikle yerine getirmelidir.

Uçan'a göre, "Müzik eğitimi, olgusal ve kavramsal bir bütün olmakla birlikte, kendine özgü yapısı içinde çeşitli kollara ve her kol içinde çeşitli dallara ayrılır. Müzik eğitimi, temelde genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç ana kitleye ve üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleşir." (Uçan, 2001: 182).

Genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) amaçlı müzik eğitimin nitelikleri, aralarında belli ortak-temel noktalar bulunmakla birlikte, birbirlerinden oldukça farklı özellikler gösterir. Bu bakımdan, müzik eğitimi, "genel müzik eğitimi", "özengen müzik eğitimi" ve "mesleki müzik eğitimi" olmak üzere üç ana türe ayırmak ve bu ayırma göre incelemek doğru olur (Uçan, 1997: 30).

Say, müzik eğitimi üç ana bölümde sınıflandırmıştır:

- "Genel müzik eğitimi (okullardaki temel eğitim),
- Amatör müzik eğitimi (gönüllü müzikçiler için örgütlenmiş olan kuruluşlarda ya da yaratılan özel olanaklarla alınan/verilen eğitim),
- Profesyonel müzik eğitimi (müziği meslek olarak sürdürecekten yetenekler için müzik okullarında verilen eğitim)" (Say, 2002:361).

Keldiş'a göre müzik eğitimi, müziksel etkinlik için gerekli olan bilgi, beceri ve yetkinliklerin sistematik şekilde özümlemesinin sonucudur. Sistemli bir eğitim de ancak müzik eğitimi veren kurumlarda gerçekleştirilebilir. Müzik eğitiminde bireyin kendi kendisini yetiştirme olanağı da vardır. Bu da iki yolla sağlanabilir:

- Genel (yani amatör, özengen),
- Mesleki, profesyonel (besteci, icracı, öğretmen, kuramcı) (Keldiş, 1990: 361; akt. Demirova, 2004: 19).

"Özengen müzik eğitimi genel müzik eğitimi ile yetinmeyip müziğin bir dalına içten ilgili, istekli, gönüllü ve yetkin olanlara yöneliktir. Müzik yaşamına daha etkin bir katılım ve bu yaşamdan daha etkili bir zevk ve doyum sağlamak için gerekli

davranış değişikliklerini oluşturmayı ve ‘özengen müzik kültürü’ kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1999: 4).

“Profesyonel müzik eğitimi, müziği meslek olarak seçen belli düzeyde yetenekli kişilere yöneliktir, dolayısıyla mesleğin gerektirdiği müzikal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar. Bu alan, bestecilik ve yorumculuk gibi müzik sanatçılığı eğitimini ve müzikbilimcilik, müzik öğretmenliği, müzik teknolojuluğu eğitimlerini kapsar” (Say, 2005: 361).

Uçan’a göre müzik eğitimi on bir boyuttan oluşur:

- Müziksel işitme-okuma-yazma eğitimi,
- Şarkı söyleme eğitimi,
- Çalgı çalma eğitimi,
- Müzik dinleme eğitimi,
- Müziksel bilgilenme eğitimi,
- Müziksel yaratma eğitimi,
- Müziksel beğeni (zevk) geliştirme eğitimi,
- Müziksel kişilik geliştirme eğitimi
- Müziksel duyarlılığı artırma eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşimde bulunma eğitimi
- Müzikten yararlanma eğitimi (Uçan, 1997: 14-15).

Bilindiği üzere, düzenli olarak müzik eğitimi alan ve sistemli çalışan öğrencilerin, okuldaki diğer derslerinde de başarıları artmaktadır. Bu konu, yurtiçi ve yurtdışı birçok bilimsel araştırmada yer almaktadır.

1999’da College-Bound Seniors Ulusal Raporu’ndaki bir araştırma dikkat çekicidir: Raporda müzik eğitimi alan öğrencilerin matematikte ve edebiyatta müzik eğitimi almayanlara oranla daha başarılı oldukları saptanmıştır. Ayrıca 1998 yılında ABD’de, milli eğitimin yaptığı geniş bir araştırmanın sonuçları da müzik eğitimi alan öğrencilerin akademik başarı ödülleri, müzik eğitimi almayanlara göre daha fazla aldıkları kanıtlanmıştır. Özellikle çocuğun her seviyedeki okul yaşantısı boyunca verilecek doğru, bilinçli, sistematik bir müzik eğitimi onun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel başarısında, bununla doğru orantılı olarak da öğrenim hayatı boyunca akademik başarısında olumlu etkiler yaratacaktır (Şendurur & Barış, 2002: 168).

3. ORTAOKULDA MÜZİK EĞİTİMİ VE ÖNEMİ

“Çocuk, yüzyıllardan beri geliştirilen dil, matematik, müzik, sanat gibi zihinsel ve bilişsel araçları asimile eder. Eğitilmiş tam bir insan olma ancak bu araçları, yasaları, uzlaşmaları, çalışma yollarını tam olarak içine sindirmekle olur. Eğitim, bu kazanmayı kolaylaştıran bir sistemdir” (Ergün & Özsüyer, 2006: 284).

Ortaokul döneminde çocuk doğal, toplumsal ve kültürel bir çevrede yaşar. Bu dönemde çocuk hem kendisiyle hem de çevresiyle yoğun bir ilişki, iletişim ve etkileşim içindedir. Çocuğun kendisiyle ve çevresiyle ilişki, iletişim ve etkileşiminde ses ve müzik başta gelen öğelerdir.

Ortaokullarda müzik eğitimi, bu sürecin ilk halkasıdır. Şüphesiz bu halka çocukların temel müzik çalışmaları ve sanatsal yaratıcılık kabiliyetlerinin gelişmesi için vazgeçilmez bir basamaktır.

Ülkemizde ortaokulda verilen müzik eğitimi daha çok genel müzik eğitimi olarak ve sınırlı müzik derslerinden oluşmaktadır. Genel müzik eğitiminde amaç da sanatçı yetiştirmek değil çocuğa, anne karnından itibaren tanıştığı ve hayatın her alanında iç içe olduğu müzik sanatını bilimsel yaklaşımlarla tanıtmak, müziğin evrensel dili ile tanıştırmak, bu anlamda estetik algı geliştirmek ve sonuç olarak sanatla, müzikle çocuğu eğitmektir.

Okullarda uygulanan genel müzik eğitimi, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için gerekli olan asgari-ortak müzik kültürünü kazandırmayı öngörür. Uygar dünyada bu eğitimin amacı, müzik denen toplumsal ve bireysel olarak yaşanan ve insan formasyonunu tamamlayan olguyu, bilgili, duyarlı, bilinçli bir yaklaşımla zevk alarak değerlendirebilen yeni kuşaklar yetiştirmektir. Bunun için okul öncesinden başlayarak temel eğitimde özenle uygulanması gerekir (Say, 2002: 361).

Bu anlamda “Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Programı vizyonu, ülkenin genç kuşağının hayatının ayrılmaz bir parçası haline getirmek ve müzik yoluyla;

- Kendisiyle ve çevresiyle barışık,
- Ulusal ve uluslararası kültürleri tanıyan,
- Vatan ve millet sevgisine sahip,
- Çevresindeki olaylara, değişim ve gelişmelere duyarlı,
- Güzel sanatların her türüne açık,
- Mutlu, kişilikli ve öz güveni olan bireyler olarak yetişmelerini sağlamaya yöneliktir.” (Yaşar, Çelik, Şendağ, 2012: 9).

Yönetken’e (1950; akt. Say 2005: 40) göre “Müzik zevki, bilindiği gibi, okulun müzik eğitiminde öğrenciye vermesi gereken en önemli eğitsel amaçtır”.

Diğer bir deyişle ortaokulda müzik derslerinin amacı, çocukların, iyi ve zevkle şarkı söylemesi, sesle nota okumaya alıştırılması, onlara iyi bir müzik zevki verilmesidir.

Ayrıca, ortaokulda müzik bir sanat olarak öğretilecek, çocukta iyi bir sanat zevki ve anlayışı yaratılacaktır. Çocuğun müzik sanatına ilgisini çekmek için en

etkili yöntemlerden biri, çocuğun duygusal olarak müzik eserini bizzat tecrübe etmesine izin vermektedir. Bunun yanında, müzik eğitime ve geleceğe yönelik müziksel beklentiler açısından belirli bir düzenlemeye ve uygulamaya da yer verilebilir.

Müzik eğitimi ile öğrenci bireysel sorumluluk kazanımı ve grup çalışması alışkanlığı kazanacaktır. Bunun yanı sıra öğrenci yaratıcılığını, hayal gücünü, müzik sevgisini ve yeteneğini geliştirecektir. Yine ortaokulda öğrenciler, ilgi ve yeteneklerine uygun bir müzik parçası dinlemeye, şarkı söylemeye, bir müzik aleti çalmaya isteklendirilmelidir.

“Müzik dersinin amaçları bilindiği gibi, sesi, kulağı ve zevki eğitmektir. Müzik dersi çocuğa müziği tanıttak, sevdirecek, çocukta müzik dinleme, müzik yapma alışkanlığını ve gereksinimini yaratacaktır.” (Yönetken,1952; akt. Say, 2005: 71).

Ortaokul müzik dersi eğitim programı birçok farklı başlık altında toplanır:

- Genel amaçlar,
- Temel beceriler,
- Öğrenme alanları,
- Kazanımlar,
- Etkinlikler,
- Açıklamalar,
- Öğrenme ve öğretme süreçleri,
- Ölçme ve değerlendirme.

Türkiye’de, “Müzik Dersi Öğretim Programı’nın amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’n da ifade edilen Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri’ne uygun olarak öğrencilerin;

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
- Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlere ait öğeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak,
- Kişilik ve öz güven gelişimlerine katkı sağlamak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,

- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
- Müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak,
- Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlanmasıdır”(TC MEB, 2017).

4. ŞARKININ ÖNEMİ ve İŞLEVİ

Şarkı (Latince, cantus; İtalyanca, canzona; Fransızca chanson; İngilizce song; Almanca Lied), vokal müzik türünde en sık rastalanan müzikal formdur. Doğal olarak şarkının müzikal formu biçimi ve konusu itibariyle ait olduğu nazıma bağlıdır (Keldiş, 1990: 420).

Şarkı, eski çağlardan beri sözlü müzik formudur. İnsanın kendisini, ifade etmek için seslendirdiği kısa ve yalın ses müziği biçimidir. Sanat eseri niteliğiyle işlenmiş olsun olmasın, sözlü ezgilerin genellikle “şarkı” tanımına girdiği kabul edilir: halk şarkısı, dinsel şarkı, popüler şarkı, opera şarkısı, aşk şarkısı, çocuk şarkısı, dans şarkısı ve benzerleri (Say, 2002: 499).

Öte yandan şarkı, sözlü müziğin en yaygın, en etkili ve en bilinen, hem geleneksel hem de modern bir örneğidir.

Şarkı, çok ögeli ve estetik bir bütündür. Şarkının söz ögesinin yanı sıra bir parçanın temel yapı elemanları olan ezgi, tartım, devinim, anlatım ve uyum ögelerinin tümünü kapsar. Şarkı, bunların tümünü kapsamanın ötesinde bunların estetik bir bileşimidir ve dolayısıyla çok ögeli olmasının yanı sıra, aynı zamanda estetik bir bütün özelliği gösterir.

Say’a (2002: 499) göre, “Şarkıyı oluşturan ögeler dört noktada odaklanır: 1)Şiir. 2)Müzik. 3)Şiir ile müzik arasındaki ilişkiler. 4)Şarkıcının ve dinleyicinin başrolde bulunduğu toplumsal işlev. Bu müzikbilim yaklaşımının özünde, ‘insan ve müzik’ ilişkisi vardır. Doğal ve yalın nitelikleriyle şarkı, hem insanı, hem müziği temsil eden bir olgudur”.

“Macar besteci ve eğitimci Z. Kodaly insan sesini en güzel müzikal aleti olarak adlandırıp, en kolay erişilebilen enstrüman olduğunu belirtir” (Dobsay, 1983: 56).

Şarkı her yaştan yetişkine ve çocuğa hitap eden ve çocukların kendisini en güzel şekilde ifade ettiği, kolay kavranabilir ve kullanılabilir demokratik bir müzik türüdür. Çocuk, öğrendiği ve/veya seçtiği parçada her şeyden önce kendisini bulur, hayal eder ve canlandırır.

Çocukluk döneminden itibaren insan hayatında oldukça önemli bir yere sahip olan şarkı söyleme, çocukların temel müzikal aktivitesidir. Aktif olarak şarkı söyleyen çocukların müziğe olan ilgisi artar, süreklilik kazanır; müzik kulağı, ritm duygusu ve müzikal hafızası ve becerisi gelişir.

Şarkı söyleme sürecinde çocuklar müzik dilini öğrenmeye başlarlar. Bu, onların müziği anlama kabiliyetlerini geliştiren bir faktördür. Yavaş yavaş şarkının ait olduğu türün ne anlama geldiğini kavramaya başlarlar. Örneğin ninni, çocuğu uyutmak, onu sakinleştirmek için alçak ve sakin bir sesle, melodik, dengeli bir ritim ile söylenmelidir; ancak marş, yaşam zevki ve zinde bir tutumla icra edilmelidir. Ritmik, tınısal ve rejister gibi müzikal değişimleri algılamaya ve böylece müzik dilini öğrenip bunu kendi hayatlarında uygulamaya başlarlar.

“Şarkının kendine özgü bir dili vardır. Şarkı dili, sözsöz dil ile sessel dilin bileşiminden oluşan ve böylelikle onları aşan kendine özgü bir müziksel dildir.” Bu anlamda, “...şarkı dili çocuk diline çok uygun bir dildir, çocuk diliyle birleşip bütünleşince arı duru (saf ve berrak) bir nitelik kazanır” (Uçan, 1999: 11). Şarkı dili ortaokul çağındaki çocuklar için çok uygun bir dildir; şarkılar, çocuk diliyle birleşip saf bir nitelik kazanır.

“Şarkı; sözlü müzik türünün en tipik, en yalın, en yaygın, en etkin ve en etkili örneğidir” (Uçan, 1999: 11). Şarkının sözleri çocukların, şarkının müzikal anlamını algılamasına yardımcı olur, aynı zamanda ezginin kavranmasını kolaylaştırır.

“Şarkı sözel ve sessel öğeleriyle bir bütün olarak söylenir ve dinlenirken, çalışılır ve öğrenilirken, çocuk beyninin her iki yarıküresi ve dolayısıyla beynin bütünü çalışır ve işler. Çocuk beyninin her iki yarıküresiyle bir bütün olarak çalışması, işlemesi, çocuğun devinışsel, duyuşsal, sezişsel ve bilişsel davranışlarıyla, bunların yanı sıra başta müziksel zekâsı olmak üzere çoklu zekâsını oluşturan zekâ türleriyle, dolayısıyla tüm varlığı ve

benliğiyle bir bütün olarak kendini ifade etmesine, etkin biçimde ortaya koymasına ve geliştirmesine olanak sağlar” (Uçan, 1999: 11).

Bunun yanı sıra, “Şarkı, insanlara senfonik müzik ve oda müziğinin kapılarını açıyor ve bir köprü olarak onları opera ve balenin, çocuk ve yetişkin koroların, yaylı beşlisi ve piyano sonatının, caz, pop ve halk enstümental müzik parçalarının dünyasına götürüyor” (Kabalevsky, 1977: 183).

4.1. ORTAOKULDA ŞARKI ÖĞRETİMİ

“Müzik eğitiminin vazgeçilmez unsurlarından biri olan okul şarkıları, okul öncesi eğitimde daha çok çevreyi, kendini tanıma ya da birtakım toplumsal davranışları kazandırmayı (trafik, vücudumuz, mevsimler, çevremiz vb.); ilköğretim döneminde ise bazı müziksel davranışlar kazandırmayı hedeflemektedir” (Ucan, 1999).

Şarkı söylemek, çocuğun müzik eğitiminde önemli başlangıç aşamalarından biri ve en etkin olanıdır. Şarkı söyleme müzikal eğitimin temelidir. “İlköğretimde şarkı öğretimi müzik öğretiminin çekirdeğidir. Çünkü şarkı öğretimi söz ve ezgi öğretimini, bunlara temel olan ritim ve devinim öğretimini ve bütün bunlara dayalı olan müziksel anlatım ve uyum öğretimini içine alır”(Uçan, 1999: 10).

Çocuklar için kolay anlaşılabilir, kendi sesi dışında başka bir materyal gerektirmeyen şarkı söyleme uygulanabilirliği sınırsız ve severek yaptıkları bir faaliyettir. Çocukların aktif şekilde şarkı söylemeleri müziğe olan ilgilerini, hayal güçlerini, özgüvenlerini ve müzikal yeteneklerini geliştirir.

Şarkıları icra ederek müziği daha derin anlamaya ve kendi duygularını daha aktif bir şekilde aktarmaya başlarlar. “Müziği algılama becerileri şarkı söyleme eğitiminde büyük rol oynar” (Uçan, 1999: 11).

“İlköğretimde müzik eğitiminin temelini insan sesi oluşturur. İnsan sesi, en gelişmiş ve en mükemmel müzik aletinden daha gelişmiş ve daha doğaldır. O halde, ilköğretimde müzik eğitiminin amacı, çocuğun sesini eğiterek ona iyi ve doğru şarkı söylemesini ve sesini doğru kullanmasını öğretmek olmalıdır. Bir başka deyişle, ilköğretimde ses eğitiminin amacı, çocuklara güzel ve sağlıklı şarkı söylemesini öğretmektir” (Yıldız, 2002: 19).

Bütün şarkı dağarcıkları, öğrencilerin fiziksel ve bilişsel gelişimine katkı sağlaması amaçlanarak oluşturulmalıdır. Diğer tüm eğitim-öğretim alanlarında olduğu gibi, genel müzik öğretiminde de bu ilke oldukça önemlidir.

Ucan'a (1999:10) göre, "...şarkı öğretimi çok yönlü ve çok boyutlu bir süreçtir."

"Şarkı öğretimine şarkının kendisinden başlama anlamında birkaç yol vardır:

- Şarkının genel karakterini sezme/sezinleme,
- Şarkının konusunu-içeriğini düşünme, saptama,
- Şarkının nabzını yakalama,
- Şarkının hızını-gürlüğünü belirleme,
- Şarkının yapısını-kuruluşunu tasarlama,
- Şarkının başlayış-akış/gidiş-bitiş iskeletini belirleme" (Uçan, Yıldız & Bayraktar, 1999: 15).

Şarkı öğretimi, genel müzik eğitimi ve öğretiminin başlıca boyutlarından birini oluşturur. Bu nedenle öğretmen, şarkı öğretimi yoluyla öğretim programında yer alan amaçlara, hedef ve hedef davranışlara kolayca ulaşabilir, böylece müzik öğretimini etkili olarak gerçekleştirebilir. Ancak birçok müziksel eğitim boyutunu da içinde barındıran (ezgi öğretimi, çalgı öğretimi, müzik yazısı öğretimi, müzik bilgisi öğretimi gibi) şarkı öğretimi gerçekleştirilirken gerekli özen gösterilmeli, planlı ve programlı olarak hareket edilmelidir (Yıldız, 2002: 44).

Genel anlamda ortaokul şarkı öğretimi teknikleri iki başlık altında toplanmaktadır:

Kulaktan Öğretim: Bir müzik eserinin, notalarına başvurmaksızın, sözleri ve ezgisiyle öğretilmesidir. Bu, tekniği değil, müziği esas alan bir yaklaşımı içermektedir. Bu tekniğin uygulanmasında, sözlerden, ezgilerden yararlanılabilir veya dinleme yoluyla şarkının öğretilmesi söz konusu olabilir.

Nota ile Öğretim: Şarkı öğretiminde ikinci yöntem nota ile öğretim yöntemidir. Şarkının notaları yazılı halde verilebilir, bazı notalar boş bırakılarak doldurmaları istenebilir ya da birlikte yazılabilir (Türkmen, 2016: 112).

"Kulaktan öğretilecek şarkılar ezgi ve söz bakımından kolay ve öğrenilecek bir yapıya sahip bulunmalıdırlar. Şarkının ezgisi uygun bölümlere ayrılabilir ve kulaktan öğretimde bu bölümler ayrı ayrı öğretilmelidir" (Yıldız, 2002: 46-47).

Öğrencilerin şarkıyı notadan öğrenmesi çalışmaların en önemli şartlarından birisidir. Notadan şarkı öğrenmesi, öğrencinin bilinç seviyesinin artmasını; nota okuması ve deşifre yapabilmesi, melodik ve ritmik sorunların üstesinden bilinçli bir şekilde gelebilmesini sağlar. Ayrıca, müzik grameri çalışması (nota ile çalışma),

müzik dinletisi, müzik hakkında sohbetler yapılması gibi farklı tarzdaki çalışmalar da öğrencilerin müzikal becerilerinde olumlu gelişmeye yol açar.

Türkmen'e (2016: 121) göre ortaokul müzik ders kitaplarındaki çocuk şarkılarında bulunması gereken özellikler aşağıdaki gibidir:

- Ses alanı, öğrencilerin ses alanlarına uygun olmalıdır.
- Geniş aralıklar ve ses atlamaları içeriyor olması yine öğrencilerin düzeyine ve becerilerine bağlıdır.
- Ezgisel yapısı düzeylerine uygun olmalı, form yapısı karmaşıklığı dikkate alınmalıdır.
- Söz-müzik uyumu iyi kurulmuş olmalıdır.
- Sözleri, zihinsel ve duygusal gelişimlerine paralel olmalıdır.
- Ses değişimi dönemi, ergenlik dönemi gibi gelişim evreleri dikkate alınmalıdır.
- Cümleler uygun yerlerde nefes almayı sağlayıcı olmalıdır.
- Ritmik yapı bedensel gelişimlerine uygun olmalı, yapabilecekleri ritimler tercih edilmelidir.

“Müzik eğitiminde kullanılan şarkılar, müzik eğitiminin amaçlarına uygun davranış değişikliği oluşturma sürecinde müzik öğretmenin en büyük yardımcısı olmakla birlikte, eğitsel amaçlı bestelenmiş veya okul müziği özelliklerini taşıyan tek sesli, çok sesli ve eşlikli şarkılardan oluşmaktadır” (Uçan, 1999). “Müzik eğitiminde kullanılan şarkılar; hem eğitsel amaçlı bestelenmiş hem de tek sesli, çoksesli eşlikli şarkıları kapsayacak şekilde okul müziği özelliklerini içinde barındırmaktadır” Çevik, (2011).

Yönetken'e (1951: 2; akt. Say, 2005: 45) göre okul şarkıları üç temel kategoride yer almaktadır:

- Yerli besteciler tarafından bestelenen özgün şarkılar,
- Halk müziğinden seçilmiş okula uygun türküler,
- Yabancı ülke ve bestecilerden yapılan uyarlamalar.

Ortaokul müzik derslerinde şarkı öğretme-öğrenme çalışmalarına başlamadan önce öğretmence öğrencilere uygun şarkı seçilmesi çok önemlidir. “İyi bir şarkı öğrencilerin müzikal bir estetik ve sanatsal bir duyarlılık kazanmalarını sağlar” (Türkmen, 2016: 121).

Böylece, şarkı öğretimi şarkı seçimiyle başlar. Uçan'a (1999: 12) göre, “...şarkı seçimi çok önemlidir. Şarkı seçimi, şarkı odaklı öğrenme-öğretme, işleme-

çalışma-kullanma, söyleme-çalma-dinleme, oluşturma-geliştirme-değerlendirme amacına yönelik tüm etkinliklerin doğal ve ayrılmaz bir ögesidir.”

Şarkı seçiminde uyulması gereken bazı önemli temel ilkeler ve ölçütler şunlardır:

- Öğrencinin düzeyine uygunluk ve öğrencinin müziksel gelişimine hizmet edicilik,
- Amaçlara / hedeflere uygunluk,
- Hedef davranışları kapsaması veya hedef davranışların öğrenilmesinde-öğretilmesinde işe yararlık,
- İçeriğe / konuya uygun olması,
- Dersin/ konunun işlenişine elverişlilik, öğrenme-öğretme (eğitme) durumlarında anlamlı işlevler görebilirlik,
- Sınama-ölçme durumlarında işe yararlık ve kullanılabilirlik,
- Değerlendirme ölçüt oluşturabilirlik, çok yönlü yararlanılabilirlik,
- Müziksel yapı, örgü/doku ve üslup bakımından gerekli veya yüksek nitelikte oluşluk,
- Asıl amaç,asıl içerik, asıl eksen ve asıl işlev çevresinde kalarak dağarcığa çok yönlülük, çok boyutluluk, çok türülülük, çeşitlilik ve zenginlik getirebilirlik,
- Başka anlatım öğeleriyle (biçimleriyle) desteklenebilirlik ve zenginleştirilebilirlik,
- Başka anlatım biçimlerine dönüştürülebilirlik,
- Yaşama dönüklük, yaşamla ilişkililik, yaşamda kullanılabilirlik,
- Anlamlı ve kalıcı izler bırakabilirlik,
- Köklü ve kalıcı (estetik) değer taşıyabilirlik (Uçan, Yıldız, & Bayraktar, 1999: 13).

Sınıf düzeyini göz önüne alarak şarkı seçilmesi çok önemlidir. Öğrencinin ses becerilerini verimli ve doğru yönde etkileyebilmek için çocuğun yaş düzeyine uygun şarkılarla çalışılmalıdır.

“Çocuklara öğretilecek şarkıların özellikleri iyi bilinmeli çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine göre çocuğun müzik beğenisini geliştirici ve ortak ses alanına uygun şarkılar seçilmelidir” (Sak, 1997: 15). Yönetken’e (1951: 2, akt. Say, 2005: 45) göre, “Okul şarkısı, ister özgün, ister uyarlama, ister halk ezgisi olsun, çocuk beğeni ve psikolojisine, onların düzeyine uygun olmak zorundadır.”

Öğretmen çocuk sesinin her yaş dönemine ait olan özelliklerini çok iyi bilmelidir. Çünkü çocuk sesi her yaşta farklı özelliklere sahiptir. Örneğin, çocuk sesi okul öncesi dönemlerde yumuşak ve zayıf çıkar; çünkü ses kasları henüz gelişmemiştir. Ayrıca, çocuk sesinin tespit edilmesi, yetişkinlerin ses tipinin tespit edilmesinden daha zordur. Çocukların ses tipinin belirlenmesi 10-12 yaştan önce

başlamaz. Böylece, ortaokulda şarkı söyleme eğitiminde çocuğun sesinin sağlıklı eğitilmesi göz önünde bulundurulmalıdır.

Müzik eğitimcisinin, çocuklara şarkı söylemeyi öğretmeden önce çocuğun sesi, ritim duygusu, müzik kulağı vb. müzikal kapasitesini ve gelişim seviyesini tespit etmesi gerekir. Bilinmesi ve öğrenilmesi gereken ilk şey çocuğun hangi sesleri daha rahat kavradığı ve hangilerine daha hâkim olduğudur. Bu anlamda, “... çocukların sesini eğitecek olan öğretmenin ses eğitimi için, insanın ses çıkaran organlarını, sesin özelliklerini, ses türlerini, solu nefes tekniğini, ses eğitimi vereceği öğrencilerin ses alanını genişletmeyi, ses rengini ve ses gürlüğünü geliştirmeyi bilmesi gerekmektedir” (Yıldız, 2002: 19).

Böylece, müzik eğitimci akademik anlamda bilgili, donanımlı ve titiz yaklaşmalıdır. Yene Yıldız’a (2002: 19) göre: “...ses eğitimi verecek öğretmen adaylarının, ses eğitimi konusunda gereken ön bilgileri almaları, uygulamada kullanacakları teknikleri bilmeleri ve bunları uygulamada gerekli beceri düzeyine ulaşmış olmaları gerekir”.

Bilindiği gibi çocuk sesinin kısıtlı bir ses aralığı vardır. Ancak öğretmen, zor şarkılar öğretmeye çalışarak çocukların ses aralığını genişletmekte acele etmemelidir.

Çocuklara şarkı söyletmeden önce, doğru **nefes** kullanımı konusunda ayrıntılı bilgi verilmeli ve yapılacak çalışmalarla nefeslerini doğru kullanmaları sağlanmalıdır. “Güzel ve doğru şarkı söyleyebilmek için öğrencilerin nefeslerini doğru kullanmaları gerekmektedir” (Bagadurov, Orlova & Sergejev, 1972: 9).

“Çocuklara doğru şarkı okumayı öğretebilmek için şarkının içeriklerini doğru ifade edebilmesini sağlamak için doğru bir teknik kazandırmak gerekmektedir. Buradaki en temel ilkeler:

- Öğrencinin nefesi doğru kullanması (sessiz nefes alma, nefesi ekonomik kullanma ve nefesi boşaltma),
- Alt çene, dil, dudak, yumuşak damak ve gırtlığın doğru kullanılması,
- Sesi uzatma kabiliyeti kazandırmak ve ünlü-ünsüz harflerin doğru kullanılması,
- Notaları temiz seslendirerek öğrencide ses kaymasını engellemektir” (Bagadurov, Orlova & Sergejev, 1972: 9).

Ayrıca her öğrencinin şarkı söyleme performansı bireysel olarak kontrol edilmelidir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için öğretmen, ders planlamasını çok titiz, mantıklı ve bilinçli yapmalıdır.

Öğrenciler şarkı söylerken öğretmenin dikkat etmesi gereken en önemli noktalardan biri de **artikülasyondur**. Bu bağlamda ağzın doğal ve rahat bir şekilde açılması gerektiği, gergin çene, büzülmüş dudaklar veya tam tersine çene ve dudakların gevşekliği ve pasif duruşu gibi eksikliklerin ses kalitesini olumsuz etkileyeceğinin öğrencilere açıklanması gerekir.

Çevik'e (2013: 99) göre,

- Soluk denetimi hiçbir zorlamaya girmeden, gırtlakta ve ses organlarında herhangi bir gerilime yol açmadan, bedene, gırtlığa, ses tellerine, dile ve çeneye hissettirilmeden gerçekleştirilmelidir.
- Bedendeki herhangi bir sertlik ve gerilmenin karındaki olası kassal bir çabanın ya da soluğu tutarken gırtlakta meydana gelen bir kasılmanın yanlış olduğu, ulaşılmak istenen amaca varmayı engelleyeceği kesinlikle bilinmelidir.
- Soluk denetiminde beden rahat ve iyi dengelenmiş bir konumda olmalı, kollar esnek durumda omuzlardan aşağıya bırakılmalı, ayaklar, güç alacak şekilde yere kuvvetle basmalıdır.

Şarkı çalışma esnasında öğretmenin öğrencilerin oturduğu sıralar arasında gezip dikkatli bir şekilde öğrencileri dinlemesi ve şarkı söylerken kimin detone olup olmadığını belirlemesi gerekir. Detone olan öğrencilerin ön taraftaki sıralara ya da entonasyonu doğru/temiz olan öğrencilerle bir arada oturtulmaları doğru olur.

“Çocuk sesinin detone olmasının:

- Ses ve/veya işitme organlarında herhangi rahatsızlık olması,
- Ses ve işitme koordinasyon eksikliği,
- Müzik deneyimi eksikliği,

Müzik derslerinde nitelikli olmayan çalışmalar gibi sebepleri olabilir” (Dobrovolskaya & Orlova, 1972: 14).

Çocuğun sesini eğitmek için çocuğun çılgılık atmasına veya bağırmasına izin verilmemelidir. Çünkü şarkı söyleyen çocuğun çılgılık atması onun ses sistemine zarar verebilir. Yine günlük yaşantısında (okulda, sokakta, arkadaş çevresinde), çocuğun gereksiz yere yüksek sesle konuşmaktan kaçınması gerekir. Çocukların orta güçte şarkı söylemeleri en uygun çalışma yöntemidir; aynı zamanda seslerin parlak olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca aralıksız ve uzun süre şarkı söylemenin, sesine zarar verebileceği konusunda uyarılmalı ve öğretmen de ders sırasında kısa molalar vermelidir.

Ortaokul şarkı eğitiminin ana amaç çocukların basit şarkıları temiz entonasyonla ve ifadeli bir şekilde söylemesi olmalıdır. Bu bağlamda entonasyon egzersizlerinin önemi ve gerekliliği üzerinde durulmalıdır. Dersin az da olsa belli bir

kısımında, öğrencilerde şarkı söyleme yeteneklerini geliştirecek olan entonasyon egzersizlerine yer verilmelidir. Örneğin dersin on dakikası vokal egzersizlere/ses açma çalışmaları ve nefes egzersizlerine ayrılmalıdır. Yapılmak istendiğinde vokal egzersizlerle ilgili çok zengin bir literatür ve bilgi dağarcığı bulunmaktadır. Bu konuda Türk müzik eğitimi literatüründen yararlanılabileceği gibi yabancı literatürden yararlanmak da mümkün ve uygundur.

Öğretmen egzersiz çeşitliliğini sınıfın kapasitesine ve seviyesine göre belirler. Ses aygıtlarının az gelişmiş olması dolayısıyla çok kısa ve ince ses tellerinin olması ve düzensiz nefes alıp vermeleri, çocukların ses eğitiminde çok dikkatli olmayı gerektirir. Egzersizlerin içeriğinde çeşitli ezgi, aralıklar, akorlar gibi öğeler bulunmalıdır. Örneğin büyük üçlü aralık çalışması, tam kıta aralık çalışması (inici-çıkıcı), inici majör, üç sesli akor çalışması, tam beşli aralık çalışması, staccato yöntemi kullanılarak yapılan çalışma, iki sesli tınların seslendirilmesi başlangıcı, hızlı hareket alıştırmaları, minör üç sesli akor çalışması, majör-minör yolu kullanılarak sekvens çalışması, kanon çalışması vb. gibi birkaç farklı alıştırmalar gösterilebilir.

Egzersizler yapıldıktan sonra öğretmen öğretilen şarkıya geçer. Şarkıyı öncelikle öğretmen söyler ve sonra öğrencilere şarkıyı beğenip beğenmediklerini sorar, şarkı hakkındaki düşüncelerini öğrenmeye çalışır. Böylece çalışma aşamaları anlatılarak öğretilen şarkının özelliklerinin (motifler, cümleler, karakter, tempo), tarzının tanıtılması ve açıklanması faydalı olur.

Şarkının öncelikle öğretmen tarafından söylenmesi veya kayıtlı başka bir sestten dinletilmesi öğrenmede önemli bir faktördür. Burada, öğretilmesi amaçlanan şarkının, iyi bir modelle kendilerine sunulmuş olması, sanatsal bir izlenim bırakması önemlidir. Öğretime böyle bir başlangıç, öğrencilerin müzik ile ilgilenmesini sağlayacak etkili bir yol olarak bilinir. Bu yöntemin uygulanmasından önce öğretmen ilgili şarkıya ayrıntılı olarak hazırlanır; şarkıyı ezberler, şarkının ilk temsili için uygun gördüğü kıtaları seçer ve şarkının çeşitli yorumları üzerine düşünür/çalışır. Bunun yanı sıra, öğretmenin kendi sesini nasıl kullandığına da dikkat etmesi gerekmektedir.

Andreyeva'ya ve Lokteva'ya (1963: 91) göre, “İlk olarak şarkıda ön analiz yapılır ve zor olan yerler belirlenir. Küçük motifler üzerinde ayrıntılı çalışma yapılır. Ardından parça solfejle söylenir; sonrasında ise hecelere bölünerek çalışma yapılır”.

Rus eğitimci Bandis (1963), şarkı dinlendikten ve incelendikten sonra birinci kıtanın sözlerinin ve melodisinin öğrenilmesini önermişti. Bandis şarkı sözlerinin şarkının melodisiyle birlikte öğrenilmesini tavsiye ederken, şarkı sözlerinin düzgün bir diksiyonla söylenmesi gerektiğini belirtir. Şarkı öncelikle “du” ve “la” heceleri ile öğretilmelidir; ancak bundan sonra şarkının sözlerine geçilmelidir.

“Şarkıyı topluca söylemesinden sonra öğrencilerden teker teker, sonra ikişer ikişer söylemelerini ister ve şarkıyı iyi söylemiş öğrencileri takdir eder, hata yapanları düzeltir” (Bandis, 1963: 9).

Ortaokullarda şarkının kaliteli bir şekilde seslendirilmesi ve şarkı söyleme becerilerinin geliştirilmesinin en önemli koşullarından birisi şarkı söyleme sürecinde doğru bir **duruş** sergilenmesi için pozisyon kurallarına uyulmasıdır. -

“Şarkı söylerken çocukların doğru oturmalarına, durmalarına dikkat edilmeli, vücudu dik tutmalı, omuzlar sıranın arkasına dayanmamalıdır. Ayaklar döşeme üzerine konmalıdır” (Deliorman, 1977: 52).

5. ÇAĞDAŞ MÜZİK EĞİTİMİ VE YAKLAŞIMLARI

Ortaokul müzik eğitiminde özel eğitim-öğretim yöntemleri de önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda Dalcroze, Orff, Kodaly ve Suzuki'nin çağdaş müzik öğretim yöntemlerini uygulamak önem arz etmektedir.

İsviçreli besteci ve eğitimci Emile Jacques-Dalcroze (1868-1950) tarafından profesyonel müzisyen yetiştirilmesinde uygulanmakta olan öğretim yöntemlerinin yenilenmesi amacıyla “Euritmics” geliştirilmiştir. “Dalcroze Yöntemi'nde müzikle ilgili ana unsurlar ritmik jimnastik ya da vücut hareketleri ile öğretilmesidir” (Erdal, 2005: 324).

“Bu metod, müzikteki ritimlerin beden hareketleriyle birleştirilmesi, beyin ve beden arasında hızlı ve düzenli bir iletişim olması esasına dayanmaktadır. Metodun amacı, çocuğun bedensel, duygusal ve zihinsel yönden gelişmesini sağlamak için özenle hazırlanmış oyunlar yoluyla, müziksel işitme yeteneğini geliştirmek ve tüm

çalışmalarda emprovizasyona/doğaçlamaya yer verilerek yaratıcılık yeteneğini uyandırmaktır.” (Çimen, 1995: 8).

Alman besteci ve eğitimci Carl Orff (1895-1982), bireyin müziğin tarihsel gelişimini yaşaması gerektiğini ve ilkel müzik kaynaklarına bağlı olması gerektiğini düşünüyordu. “Orff’un müzik eğitimi, ilkel ritimlere ve çoğunukla da vurmalı çalgıların seslerine ve orkestra renklerinin araştırılmasına dayanır.” (Tanrıverdi, 2000: 29). Orff’a göre çocukların konuşma, hareket etme ve şarkı söyleme gibi etkinlikleri, birbiri ile bütünleşik doğal bir deneyim olarak düşünülmelidir.

Orff Yöntemi’nin en önemli özelliği çocukların ilgisini çekmesidir. Çocuklar şarkı söylerler, oynayarak ve hareket ederek yaratıcı etkinliklerde bulunurlar. Hareket ile konuşma seslerini bağdaştırmaları için yönlendirilirler. Çocuklar duyduklarını ve hissettiklerini önce bireysel, daha sonra toplu olarak ifade ederler. Taklit ve tekrar ile başlarlar, sonra doğaçlamaya geçerler. Ses ve hareket doğaçlaması çocukları biçim (form) kavramına doğru yönlendirir. Çocuklar yaptıklarını tekrar etmek ve çeşitlendirmek için yaptıklarını analiz ederler.” (Bozkaya, 1990: 22).

Macar besteci ve eğitimci Zoltan Kodaly (1882-1967) okuldaki müzik eğitiminde ve öğretiminde halk ezgilerinin kullanımına öncülük etmiştir. Kodaly’nin yönteminin temeli, Macar halk ezgilerinin müzik eğitiminde uygulanmasına dayalıdır.

Kodaly Yöntemi’nin amacı; “Gerçek sanat, insanoğlunun ilerlemesi ve yücelmesine destek olacak güçtedir. Sanat eğitimi yaygınlaştırılmalı, insanoğlunun bu en önemli buluşundan her birey yararlamalıdır” sözüyle açıklamaktadır. Bugün, Macaristan’daki ilk ve orta eğitim sistemi Kodaly Yöntemi üzerine oturtulmuş ve Macaristan Eğitim Bakanlığı müzik, matematik ve ana dil ders saatlerini eşit oranda dağıtarak, müziğin eğitimdeki yerinin önemini vurgulamıştır. 1975’te kurulan uluslararası nitelikteki Zoltan Kodaly Müzik Pedagojisi Enstitüsü’nde dünyanın her yerinde Kodaly Yöntemi ile müzik eğitimi verebilecek nitelikte öğretmenler yetiştirilmektedir (Tanrıverdi; 2000: 28).

20. Yüzyıl’da Japon eğitimci Shinichi Suzuki (1901-1998) Anadil Yöntemi’ni geliştirmiştir. Anadil Yöntemi, insan kulağını bebeklikten başlayarak eğitmeye dayalı bir yöntemdir. Suzuki’ye göre çocuk anadil öğrendiği gibi diğer bilgi ve becerileri de olduğu gibi taklit, tekrar ve gözlem yoluyla öğrenebilir. Suzuki’ye göre çocuğa, erken yaşta planlı ve denetimli bir müzik eğitimi programıyla eğitim verilerek başarılı sonuçlar alınabilir.

Suzuki Yöntemi diğer yöntemlerden çok farklı bir yaklaşıma sahiptir. Yöntem, çocuğun sürekli dinleme yoluyla anadilini konuşmayı öğrendiğini ve konuşmayı öğrenen her çocuğun müzik dilini de öğrenebileceği varsayımından yola çıkmaktadır. Bu nedenle yöntemin esasını dinleme, taklit ve ezberleme oluşturur. Başlangıç aşamasında uzunca bir süre parçaların tümü evde kasetten dinleme ve derste öğretmeni taklit etme yoluyla ezberletilerek öğretilir. Çocuk, anadilini

öğrenirken ancak konuşmayı öğrendikten sonra okuma-yazma öğrenmeye başlayabilir. Suzuki'ye göre aynı yaklaşım müzikte de izlenmeli ve nota okuma çocuğun müziksel duyarlılığı, çalma becerisi ve belleği yeterince eğitildikten sonra öğretilmelidir (Çimen, 1995: 32).

İnsanlığın gelişim sürecinde medeniyet ve kültür şafaklarını yaşayan insanlar çevrelerinde olup biten olaylara bazen anlam veremiyorlardı. Öyle ki bugün bir ilkokul çocuğunun bile kolayca cevap vereceği sorulara, eski zaman insanı cevap bulmakta güçlük çekiyordu.

Örneğin dünyanın niçin okyanusta batmadığı, sonsuzluk içerisinde yok olup gitmediği, neden düşmediği insanların kafasında soru işaretleri yaratıyordu. Bu sebeple insanların önceleri dünyayı yerinde tutan çok büyük bir güç olduğunu düşünerek dünyanın üç balina üzerinde durduğunu ileri sürmüşlükleri bile vardır. Bugün bize bu fikir çok gülünç gelse de insanlar o zamanlar bugünün biliminin yerini tutan “üç balina” öyküsüne benzer olağanüstü hikayelere ve efsanelere gönülden inanırlardı.

Tıpkı eski zaman insanının dünyanın ‘üç balina’ üzerine dayandığı düşüncesi gibi müziğin de “üç balina” üzerinde durduğu temeller vardır. Kabalevski'ye göre üç balina (şarkı, dans, marş), müziğin üç temel alanıdır. Bilindiği üzere şarkı, dans ve marş popüler ve en bilindik müzik türleridir. Bu üç müzik türü insan yaşamının içinde mutlaka yer almaktadır (Kabalevsky, 1977: 177).

Balıkçı'ya (2006: 71) göre, “Aslında şarkı, dans ve marş en bilindik ve en popüler müzik türleridir. Günümüzde bu üç müzik türü bireysel hayatta her zaman yanımızdadır.”

Ünlü Rus besteci, piyanist, orkestra şefi ve eğitimci D. B. Kabalevsky (1904-1987) kendi kitabında ‘Üç Balina’ öyküsü ile ilk defa çocukların anlayabileceği dilde şarkı, dans ve marş müzik türlerini ele almıştır. Şarkı, dans ve marş aslında oldukça en bilindik müzik türleridir. Kabalevsky'e göre şarkı, dans ve marş (üç balina) müziğin üç temel alanıdır.

Kabalevsky'nin “Üç Balina Hikâyesi ve Diğer Şeyler” adlı kitabı 1970 yılında yayınlanmıştır. Kitap sonradan Japonca, Almanca ve Macarca'ya da çevirilip yayınlanmıştır. Üç balinanın hikâyesi, Kabalevsky'nin müzik ve müzik eğitiminin temellerini esas alan düşüncelerini içermektedir.

“Kabalevsky'nin eğitim felsefesi, erken yaşlarda başlayan müzik eğitimi ile çocuklara kazandırılan ve çocukların gelişimine katkıda bulunan ilkeleri ve

yaklaşımları barındırmaktadır. Kabalevsky'nin yaklaşımı, müzik eğitimini sadece bir ders olarak değil, yaşamın bir parçası olarak gören bir yaklaşımdır” (Balıkçı, 2006: 4).

Kabalevsky, müziğin sadece çocuklar değil, tüm insanlık için bağlayıcı bir unsur olduğunu savunuyordu. Yazılarında her zaman eşitliği vurgulamıştır, aynı zamanda çocuklar tarafından anlaşılabilir ve çalınabilir besteler yapmıştır. Kabalevsky'e göre şarkı, dans ve marş müziğin vazgeçilmez formlarıydı. Çocukların opera, bale, sonat ve senfoni gibi daha geniş formları anlayabilmeleri için, yaptığı müziği temel olarak üç basit forma indirgemıştır. Bu üç form ve uygulamaları “Üç Balinanın Hikâyesi ve Diğer Şeyler” adlı kitabında detaylı olarak incelemiştir ve ona göre bunlar çocuklar için en basit, rahat anlayabilecekleri ve uygulayabilecekleri formlardır (Forrest, 1996a: 139; akt. Balıkçı, 2006: 89).

Zamanının ulusal müzik kültüründe önemli bir yere sahip olan Kabalevsky, öğrencilerde müzik kültürünün oluşması için özel ve somut yollar belirlemiştir:

- Öğrencileri sanatın engin dünyası içine davet etmek,
- Öğrencilere müziğin zengin tür ve biçimlerini anlamalarını öğretirken aynı zamanda onlara müziği sevdirmek,
- Öğrencilerde müziğin canlı bir sanat olduğu bilincini geliştirmek, hayatın kendisi tarafından dünyaya getirilmiş ve hayatla olan bağlarının koparılamaz olduğunu anlatmak; kendine özel duygusu olan müziğin, onun duygusal olarak anlaşılmasına olanak tanınmasını ve kendi içindeki güzel ile çirkinin birbirinden ayırt edilmesine yardımcı olduğunu anlatmak,
- Öğrencinin müziğin icrasında bizzat bulunmasını sağlamak,
- Öğrencinin müzik teorisinin temellerine hâkim olmasını sağlamak,
- Öğrencilerde yaratıcı müzikal becerilerin oluşmasını sağlamak (Kabalevsky, 1977).

Öğrencilerin müzik kültürünün biçimlendirilmesi konusunda Kabalevsky (1977) aşağıdaki gibi beş temel amaç belirlemiştir:

- Öğrencinin müzik dünyasına girişinin yapılması,
- Öğrenciye müzik sevgisi aşılamak ve ona müzikal anlamda algılama kazandırmak,
- Öğrencinin müzik sanatını hayatının bir parçası olarak benimsemesini sağlamak,
- Öğrencide onun kendisine özel bir müzik anlayışı geliştirmesini sağlamak,
- Öğrencinin müziği icra edebilmesi, temel müzik bilgilerini öğrenmesi ve müzik sayesinde yeni yaratıcı yetenekler biçimlendirmesi (Kabalevsky, 1977)

D. B. Kabalevsky ekolünün Azerbaycan'daki uygulayıcısı ve müzik eğitiminde sürdürülebilir bir yöntem olmasının sağlayan kişinin Oktay Recebov (1941-...) olduğu söylenebilir. Recebov ilk çalışmalarında, büyük boyutlu vokal ve enstrümantal yapıtlar bestelemiştir. Çocuklar ve yetişkinler için çok sayıda eser

yazmıştır. Eğitim amaçlı birçok metot ve müfredat üzerinde çalışmış ve oluşturmuştur.

Recebov (2010: 61), “Müzik Kültürü ve Çocuklar” adlı çalışmasında, çocuklarda modern seviyelerde müzik kültürü gelişiminin amaçlarını ve hedeflerini işlemiştir. Kabalevsky’nin fikri olan aktif müzikal eğitimin, bir bütün olarak, tüm bölümleriyle (şarkı söylemek, dans etmek vb.) işlenmesi Recebov’a göre de ilkökul ve ortaokul çocuğunun müzik kültürünün temellerini oluşturmaktadır.

Recebov’a (2010) göre, “bireyin müzikal kültürü” aktif müzikal faaliyetler yoluyla ve bilinçli olarak müzik sanatına yaklaştırılmalıdır.

Çocuklarda müzikal algı konusunu ele alan “Müzik Kültürü ve Çocuklar” adlı çalışmasında Recebov yedi temel ilke belirlemiştir:

- Öğrencilerin müzikal-sanatsal tecrübelerinin gelişmesi,
- Öğrencinin estetik algısının ve değerlerinin gelişmesi müzikle kurduğu iletişime ve onunla yaşadığı tecrübeye bağlıdır.
- Müzikal yetenek (müzikalite) ve gelişmiş müzik duygusu (anlayışı),
- Öğrencinin müzikle ilgili genel ve özel bilgiler edinmesi,
- Müzikal faaliyetlerin yöntemleri (şarkı söylerken, müzik dinlerken, müzik aletleri çalarken ve müzikle hareket ederken ortaya çıkanlar),
- Müzikal faaliyetlerde yaratıcı tecrübe edinilmesi,
- Müzikal ihtiyaçların giderilmesi (Recebov, 2010: 10).

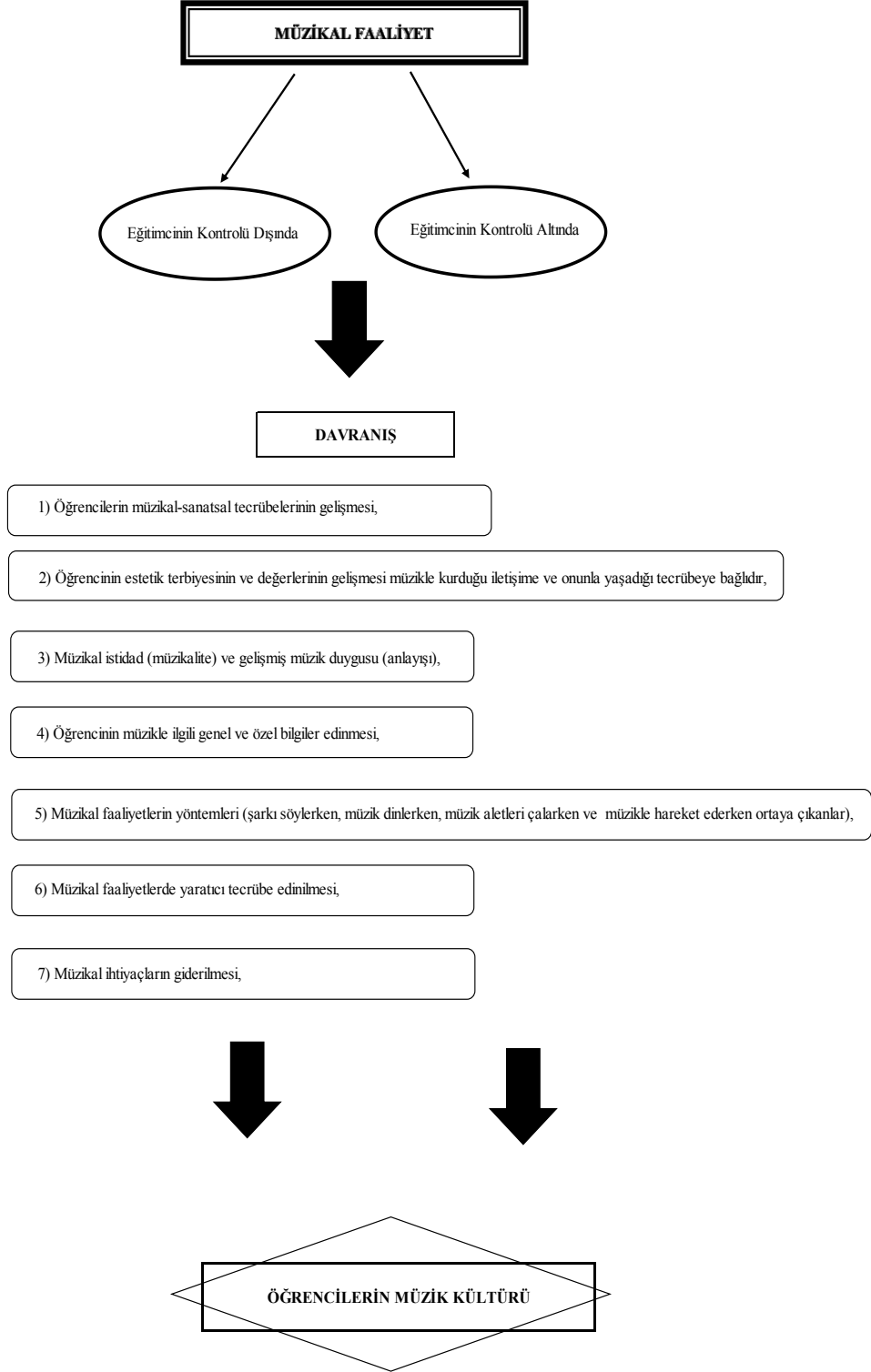
Recebov tarafından belirlenen ilkeler Şekil 1’de de akış diyagramı ile verilmiştir.

Recebov (2010: 64) öğrencilerin müzik kültürünü üç farklı seviyede değerlendirmektedir:

- Yüksek seviye
- Orta seviye
- Düşük seviye

İdeal seviye olan yüksek seviye müzik kültürüne sahip insanın, müzik eserinin bütün detaylarıyla ve tam bir seviyede algılanması, bestenin doğru şekilde ve bütün detayları ile öğrenilmesi, kapsamlı ve çeşitli bilgi altyapısı, mantıksal ve duygusal eleştirel yaklaşım, eserin duygusal ve içten hayal edilişi, sürekli ilgi ve sanatın bir ihtiyaç olarak algılanması, doğru müzikal zevk ve müzikte ideal seviye anlayışı, sanatsal-yaratıcı ve icrai faaliyetlerde aktif olarak bulunma çabası ve müzik

sanatının belli bir alanında başarılı icra faaliyetlerinde bulunulması bilgi ve becerilerine sahip olduğu kabul edilir.

**Şekil 1. Müzik Algısı Konusunda O. Recebov'un belirlediği Yedi Temel İlke
(Recebov, 2010: 63)**

Orta seviye müzik kültürüne sahip bir kişinin, yüksek seviye müzik kültürü için tanımlanmış bilgi ve becerilerden en fazla bir iki tanesine sahip olmadığı ve belli bir düzeyde müzikal olgunluk taşıdığı kabul edilir.

Düşük seviye müzik kültürüne sahip bir kişi ise tam ve kapsamlı olmayan bir anlayış, bazen de estetik yoğunluğa karşı hiçbir tepki göstermemesi, yüzeysel bir yaklaşım ve bilgi seviyesi, devamlılığı olmayan bir ilgi, gelişmemiş sanatsal zevk ve müzikal yaratıcılığa karşı pasif bir ilgi ile tanımlanabilir.

Recebov'a göre, günümüzde var olan müzik eğitiminin hedeflerini aşağıdaki gibi belirlemek gerekmektedir:

- “Müzik eğitimi repertuarının genişlemesi ve bu repertuarın çocukların bilişsel yönü ile değerlerinin gelişmesine katkı sağlaması,
- Öğretim ve eğitim yöntemlerinin en elverişli olanlarının seçilmesi,
- Milli Müzik kültürünün özelliklerini yansıtan ideal yöntemler seçilmesi”.

6. KORONUN ÖNEMİ ve İŞLEVLERİ

“Koro (Latince *chorus*, Yunanca *khoros*, İtalyanca *coro*, Fransızca *choeur*, İngilizce *chor*), tek ya da çoksesli yazılmış bir müzik yapıtını seslendirmek için bir araya gelen vokal topluluktur” (Sözer, 1996: 406).

Çeşitli ve zengin olan müzik eğitimi dalları arasında koroların ayrıcalıklı bir rolü vardır. Bu bağlamda da çocuk koroları, genel müzik eğitimi kapsamında oldukça önemli işlevler görmektedir.

Toplu söyleme, birlikte seslenme, konuşma ya da şarkı söyleme edimini ifade etmesi bakımından “**koro**” terimiyle eş anlamlı kullanılmış olmakla birlikte, dilimizde daha çok hep beraber söyleme anlamında, bazen kendiliğinden bazen de istemli olarak fakat örgütlenmeksizin bir araya gelen insanların seslenme, şarkı söyleme veya sesli okuma eylemini ifade etmektedir. Ayrıca topluluk sözcüğü, küçük bir topluluğu (ensemble) yani kümeyi de çağırıştırabilir. Oysa **koro**, önceden belirlenen bir modele göre yapılandırılan bir çerçeve eğitim programı bulunan ve belli hedefler doğrultusunda çalışan örgütlü bir topluluk olup, kümeden daha büyük bir oluşumu ifade eder (Çevik, 2013: 11).

Çocuk koroları, bir ülkede en iyi sanatçıların ve yüreklerinde sanat sevgisi taşıyanların yetişmelerine büyük katkıda bulunmaktadır. “Müzik tarihine bir göz atacak olursak, birçok besteci ve büyük sanatçının ilk müzik eğitimlerinin başladığı ve müzik tutkularının geliştiği yerin, çocuk koroları olduğunu görüyoruz” (Egüz, 1976: 138).

. Ayrıca, genel anlamda koro eğitimi diğer eğitim alanları ile oldukça sıkı bir etkileşim içindedir. Çevik’ye (2013:50) göre, “Koro eğitimi disiplinler arası bir eğitim alanı olup, süreç içinde tıp bilimi, dil bilim, ses bilim, yöntem bilim, terim bilim, psikoloji, stil bilgisi, müzik kuramları, müzik tarihi, müziksel işitme-okuma, piyano çalma becerisi vb. alanlarla iletişim kurmaktadır”.

6.1. ORTAOKULDA KORONUN ÖNEMİ ve KORO ÇALIŞMALARI

Ortaokulda koro çalışması öğrencilerin müziksel, dilsel, kültürel, sosyal davranışlar kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Çevik’ye (2013:15) göre, “...koro eğitimi, genel eğitimin bütünleyici, birleştirici, ve geliştirici bir bileşeni olarak, kendine güvenli, yaratıcı, estetik, algısı gelişmiş birey ve bu niteliklere sahip moral yönü güçlü bir toplum yaratmakta önemli bir etkidir.”

Her öğrencinin yeteneği doğrultusunda müziğe ilgisini uyandırmak, müzik kültürünü geliştirmek ve sanatsal zevk uyandırmak her milli eğitim okulunun görevidir. Bu anlamda “...genel müzik eğitimi kapsamında korolar önemli bir müzik eğitimi alanı ve aracıdır” (Çevik, 2013: 15).

Milli Eğitime bağlı olan ortaöğretim okulları kapsamında üç tür çocuk korosundan söz etmek mümkündür:

- Sınıf koroları
- Okul koroları
- Seçkin çocuk koroları

“Sınıf korolarında müzik yeteneği ve ses uygunluğu diğerlerden daha iyi çocuklardan seçme ile bir okul korosu kurulmalıdır. Okul koroları, sınıf korolarına oranla daha üstün nitelikli bir müzik çalışması yapılabilir” (Yıldız, 2002:52).

Ortaokulda ses ve koro çalışmaları için kazandırılacak nitelikler en baştan bilinmeli ve hedefler belirlenmelidir:

- Temel ses becerilerinin kazandırılması
- Ses oluşumu anlamında esnek ama etkili ve verimli yöntem kullanımı
- İki sesli söyleme becerilerinin kazandırılması
- Sekizlikler ve on altılıkların rahat ve net icrası
- Farklı nüansları kullanma becerisinin kazandırılması
- Kromatik sesler icra etme beceresinin kazandırılması
- Ortaokulun üst sınıflarında (7. ve 8. sınıflarda) üç sesli çalışmaya başlangıç yapma (Dobrovolskaya ve Orlova, 1972: 29).

Bu bağlamda ortaokul koro çalışmaları çocukların fiziksel ve psikolojik özelliklerine göre düzenlenmelidir. Ayrıca ortaokul koro çalışmalarına başlamadan önce müzik öğretmenin öncelikle çocukların ses türleri ve sınırlılıkları hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

Çocuklar için genel olarak ses aralıkları farklı kaynaklarda farklı şekillerde belirtilmiş olmakla birlikte Rus eğitimci Şamina'ya (1981: 80) göre, "Genel anlamda çocuk sesleri alto ve diskant olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Diskant, ince çocuk sesi olarak bilinmekte ve ses aralığı do_1-sol_2 oktavları arasında yer almaktadır. Alt, 'kalın' çocuk sesi olarak bilinmekte ve ses aralığı sol_k-mi_2 oktavları arasında yer almaktadır."

Çocuk sesinin gelişimi farklı yaş gruplarına göre üç aşamada gerçekleşmektedir:

- Yedi-on yaş aralığındaki kız ve erkek çocukların sesleri genel olarak homojen ve ince özellikler taşımaktadır. Birinci ve ikinci ses seviyelerindeki ayrımlar kesin çizgilerle belirlenmemiştir. Bu yaş aralığındaki çocuklar kafa sesiyle (yankısal rezonans), hafif falsoyla sadece ses tellerinin kenarında dalgalanma yaratacak şekilde şarkı söylemektedirler. Diyapozon re_1-re_2 aralığında sınırlanmıştır. En uygun sesler mi_1-la_1 oktavları arasında yer almaktadır. Bu çocukların tınıları aynı seviyede olmamakla birlikte ünlü sesleri de çok farklı kalitelerde çıkarırlar.¹
- Bu şartlar altında öğretmenin amacı, çocukların ünlü sesleri eşit seviyede, belli bir diyapozon içerisinde çıkarmalarını sağlamak olmalıdır.
- On bir-on üç yaş arasındaki (ergenlik dönemi başlangıcı) çocuklarda, bilhassa erkek çocuklarında göğüs sesi özellikleri belirlemeye başlamaktadır. Göğüs kafesinin gelişmesiyle beraber derin nefeslerin alınmasıyla, ses dolu ve tok bir şekilde

¹ Rus müzik eğitiminde her 7,5 oktavdan biri özel olarak adlandırılır: Piyanonun tam orta noktasından sağa doğru 1.-5. oktav arası kendi rakamlarına ait sayılarla adlandırılır (birinci oktav, ikinci oktav, üçüncü oktav, dördüncü oktav, beşinci oktav). Aynı ortadan (birinci oktavdan) sola doğru ise küçük oktav, büyük oktav, kontur oktav ve subkontur (tam olmayan) oktav olarak adlandırılır.

çıkmaya başlamaktadır. Bu yaş aralığında erkek çocukların sesleri kesin çizgilerle ince ve kalın seslere ayrılmaktadır. Hafif ve çınlayan diskantlarıyla re_1-fa_2 diyapozonunda yer almaktadır. Kalın sese sahip erkek çocukların sesi yoğun metalik özelliklerle si_k-do_2 diyapozonunda yer almaktadır.

- On üç-on beş yaş aralığı, çocuklarda değişimlerin, gelişmelerin gözlemlendiği ergenlik dönemini kapsamaktadır. Çocukların bu yaştaki ses değişimi bazılarında yavaş yavaş ve farkedilmeden (seste hırıltılar ve egzersiz sırasında çabuk yorulmalar gözlemlenir), bazılarında ise aniden ve belirgin bir şekilde gözlemlenir (şarkı söyleme esnasında seste kopukluklar meydana gelir). Ergenlik döneminin süresi çocuktan çocuğa farklılık göstermekte, bu süre birkaç ay ile birkaç yıl arasında değişmektedir. Ergenlik dönemi öncesinde şarkı söylemiş, koro çalışmasında bulunmuş çocukların ses değişim dönemleri daha hızlı ve seslerinde ani değişikliklere yol açmayacak şekilde geçmektedir (Şamina, 1981: 80-81).

Ayrıca, Şamina çocuk korosunda karşılaşılabilecek sorunlara değinerek bu sorunların çözülmesi için önerilerde bulunmuştur:

Vokal anlamda hazırlanmamış çocuklar şarkı söylerken düzenli şekilde nefes alamazlar, kendi nefeslerinde boğulma sorunu yaşarlar ve bununla beraber omuzlarını kaldırırlar. Tabii ki bu durum çocuğun sesi ve sağlığı üzerinde olumsuz etki yapar.

Bu sorunun üstesinden gelmek için çocuklar dikkatlerini diyaframlarına odaklamalıdır; nefeslerini burunlarından almaları ve sakince burunlarından ve ağızlarından aynı anda bırakmaları istenmelidir. Çocuklar bunu yaparken omuzlarını aşağı doğru serbest bırakmalıdır. Kısacası çocuklar bütün dikkatlerini karın kaslarına (diyaframlarına) odaklamalıdır (Şamina,1981: 82).

Ortaokul koro çalışmalarında çocuklar gür sesle söylemeyi tercih etmektedirler. Bu durumda öğretmen, çocukların bağırmalarına izin vermemeli, onların bu sesi makul ve sabit bir seviyede kesintisiz olarak çıkarmalarını ve bunu yaparken bedenlerini zorlamayacak şekilde şarkı söylemelerini sağlamalıdır.

“Her sınıf ve yaşta çocukların seslerinin tonlarına göre, parçaları iyi ve doğru şekilde telaffuz etme, konuşma ve okumalarına çok önem verilmelidir” (Deliorman,1997: 52). Çevik’ye (2013: 94) göre, “Sesin doğru, etkili ve güzel kullanılması, tüm kasların gevşemesi (relaxation) esneklik (flexibilité) kazanması ve rahatlama ile sağlanabilir. Bunu sağlayabilmek için ise bireyin doğru bir duruşla, zihinsel olarak bu eyleme odaklanması, hazırlanması gerekmektedir.

Öğretmen, ilgili değişimleri içeren ergenlik döneminin belirtilerini ilk anlarında tespit ederek gerekli tedbirleri almalıdır. Bu amaçla öğretmenin ergenlik dönemi öncesinde yaşanabilecek ses değişimlerini tespit edebilmek için her çocuğu sık sık ve dikkatli bir şekilde ve dinlemesi büyük önem taşır.

Çocukta belirmeye başlayan ses değişikliğine göre çocuğu, kendisine en yakın ses grubuna dâhil etmek veya belli bir süre koro ve ses çalışmalarından uzaklaştırmak öğretmenin bu konuda alacağı tebirlerdendir.

Ortaokul korosunda şarkı söylemeyi öğrenmek beraber şarkı söylemeyi öğrenmeyi gerektirir. Yani, ses yetenekleri ve becerilerinin yanı sıra koro icrası, toplu şarkı söyleme için gerekli olan, aynı zamanda koro nizamı ve uyumuna ait özel becerilere hâkim olmayı gerektirir.

Ortaokulda başarılı bir koro seslendirmesi için her öğrencinin şarkıyı bizzat kendisinin temiz bir entonasyonla icra edebilmesi gerekir. Şarkı söylerken öğrenciler birbirini dinlemeli, bağırmmalı, sesini öne çıkarmamalıdır. Öğrencilerin şarkıyı tam bir uyum içerisinde icra etmesi için eğitimcinin el hareketleri (jestleri) net ve kesin olmalıdır.

Bunun yanı sıra koroda yer alan bütün öğrencilerin beraber şarkı söyleme (ensamble) duygusuna sahip olması gerekmektedir. Yani öğrencilerin şarkıya beraber başlayıp beraber bitirmesi ve herkesin aynı anda nefes alması önemlidir.

Bu anlamda Erol (2013: 9), “Korolarda homojenliği sağlamak için ses dengesinin önemi büyüktür. Ses gruplarının sayısal açıdan dengeli olması, koroda adeta tek bir kişi söylüyormuş gibi ses bütünlüğü olması gerekmektedir” demiştir.

Çevik’e (2013:72) göre, “Korodo disiplin kavramının anlaşılması ve yaşanır olması, koronun başarısı için bir ön koşuldur.”

Jarova’ya (1981:17) göre, “Koro derslerinde disiplin en önemli şartların başında gelir. Disiplinli çalışma ortamında; sessizlik ya da konuşmadan derse katılmak değil, tam tersi aktif, konsantre/odaklanmış olarak, gayretli ve içten gelen isteğin olması gerekmektedir”.

Koronun başarısı için her bir koro elemanın iyi bir kulağa, müzik bilgisine ve şarkı söyleme becerisine sahip olması, koro nizamına ve kurallarına dikkatle uyması gerekir.

Bu nizamda öğrencinin, çalışma anındaki fiziksel ve duygusal durumu da çok önemlidir. Bu nedenle de eğitimcinin her bir koro elemanına, bu disiplin ortamında sevgiyle yaklaşması, özel sorunları ile de ilgilenmesi gerekmektedir. .

“Koro eğitmenleri, öğrencilerin psikolojik ve fizyolojik durumlarını bilmeli ve durumlara göre farklı yöntemler kullanabilmelidirler”(Jarova, 1981: 14).

Nizam kelimesi müzik camiasında beraberlik, uyum ve denge anlamlarını taşır. Her söz, her ses her bir öğrenciyle, aynı anda, aynı düzeyde, öğretmenin el hareketini, girişlerin ve nefes işaretlerinin takip ederek uyumlu bir şekilde icra edilmelidir. Bu durumun tek bir kişi tarafından az da olsa çiğnenmesi koronun başarısını düşürür. yönetenin el hareketini takip ederek girişlerin ve nefes işaretlerinin yerini öğretmelidir.

Koroda nizamı sağlamak için;

- “Bireysel ve grup çalışma yöntemlerinin belirlenmesi gerekir. Çalışma aşamalı (bireysel, grup olarak, tüm koro) yapılmalıdır.
- Kapalı ağızla şarkının okunması da faydalıdır. Kapalı ağızla yapılan alıştırmalar ve sözsüz şarkılar repertuvarın içeriğinde bulunmalıdır.
- Çalışılan şarkı önce orta tempoda ve nüanslar ile söylenir (forte, mezzo forte, piyano, mezzo piyano). Ses renklerinin çeşitliliğini sağlamak için nüansların yumuşak, sese zarar vermeden, ses organlarını kasmadan rahat söylenmesi gerektiği öğretilir.
- Eserin daha rahat söylenmesi için uygun tonaliteye transpoze edilmesi de önerilebilir.
- Çalışma sürecinde ara sıra, öğretilen şarkı eşliksiz de söylenebilir. Bu tür bir çalışma, öğrencinin müzik kulağının ve dikkatinin gelişimine katkı sağlamaktadır” (Andreyeva & Loktev, 1963: 83).

Ayrıca her çocuğun bir ortaokul koro faaliyetinin içinde yer alabilecek kapasitesi olduğunu göz ardı etmeden gerekli yönlendirmeyi yapmalıdır. Öğrenme faaliyeti ise çocuklara hata yapma özgürlüğü tanındıktan sonra gerçekleşir. Bu yüzden ortaokul müzik derslerinin koro çalışmalarında çocukların müziğe olan duygusal tepkileri geliştirilmelidir.

7. ORTAÖĞRETİM MÜZİK ÖĞRETMENİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN NİTELİKLER

Eğitimin temel öğeleri öğrenci, program ve öğretmendir. Öğretmek, bilim olduğu kadar birçok yönüyle sanattır ve karmaşık bir etkinliktir. Bu nedenle öğretmenin bazı temel ilkelere inançla bağlı olması gerekir. Genel olarak “eğitim”de yer alan temel ilkeler müzik eğitimi için de önemli ve geçerlidir.

Eğitim amaçlarını, kabaca, bilgi ve zihni beceriler ile tutumlar ve zihniyetler diye iki ana gruba ayırabiliriz. Eskiden beri öğretmenlerin görevi, öğrencilerde bilgisel

değişiklikler meydana getirmek, onlara bilgi öğretmek şeklinde anlaşılmıştır. Öğretmen bilgi öğretirken etkili olan genel faktörleri beş grupta toplayabiliriz:

- Motivasyon teknikleri,
- Ders metodları,
- Dersin sosyal organizasyon biçimleri,
- Öğretmen şahsiyeti ve davranışları,
- Okul sistemleri (Ergün, 2014: 15).

Bu anlamda, müzik eğitimcisinin eğitim sırasında hedefleri şunlar olmalıdır:

- Müzik topluluğu içerisinde uyumlu müzikal çalışma için vazgeçilmez niteliklerin ortaya çıkmasını sağlamak,
- Müzik zevkini geliştirmek ve yapılan müzik çalışmasına ilgi uyandırmak.

Öztürk'e (2005: 123) göre, "...doğru ve tutarlı müzik yeteneğine ve müzikalitesine sahip olan öğretmen, müziği doğru anlama-yapma-yaratma-kullanıma eğitimi verebilir, öğrencilerin müziksel yeteneklerini doğru ve tutarlı olarak ortaya çıkartabilir, uygulayacağı eğitim ile geliştirebilir." "Öğrencilerin gelişiminin dengeli ve istenen düzeyde olması için öncelikle eğitimcinin dengeli ve ihtiyaç duyulan düzeyde gelişmiş olması gerekmektedir" (Kabalevsky; akt. Lyahovitskaya,1969: 6).

Dersler öğretmenleriyle sevilir. Kendini sevdirmeyen öğretmen, dersini de sevdiremez. En ağır ve soyut konuları kapsayan dersleri bile öğretmenlere duyduğumuz sempatiyle sevmiş ya da antipatileri ile o derslerden soğumuşuzdur.

Müzik öğretmenin, müzik dersinde kendisini öğrencisine sevdirmesi için her şeyden önce kendisinin müziği ve müzik öğretmenliğini sevmiş olması gerekir. Müzik eğitimciliğini seven, neyin nasıl yapılacağını bilen, sonuç alan, verim alan, işlevi olan, değerli bir kültür ve uygarlık ögesi halinde var olan bir müzik öğretmeni, işinden zevk alır, yaşamından hoşnuttur, sevimli görünür, öğrencisini sever, öğrencisi de onu sever, ona ve dolayısıyla müziğe bağlanır (Yönetken, 1952: 2; akt. Say, 2005: 41).

Yine Yönetken'e (1952: 6) göre, "Müzik öğretmeni, müzik öğreticiliği ve eğitimciliği mesleğini sevmeli, bu mesleğe bağlı olmalıdır. Öğretmenin mesleğine karşı taşıdığı sevgi ve heyecan, istidadının ve başarısının ilk müjdecisidir. Mesleğini sevmeyen, buna karşı heyecan duymayan öğretmenin dersinden hiçbir zevk alınmaz."

Ayrıca, öğretmen çocukların ilgisini derse çekmeyi bilmelidir. Bu amaçla öğretmen dinamik olmalı, konu ile ilgili ve öğrencilere ilginç gelebilecek sohbet içerikli konuşmalar, konu ile ilgili anlatımlar ve şarkının analizini yapmalı, ilgili konuya bağlı örnekler vermelidir.

Müzik eğitimcisi bilgili ve bilgilerine dayanan belli bir mesleki yeteneğe sahip olmalıdır.

Öğretmenin bilgisi ve öğretme yeteneğinin yanı sıra esas etkili olan şahsiyeti ve davranışlarıdır. Ancak öğrencilerin öğrenmesinde ve şahsiyetlerinin meydana gelmesinde öğretmen davranışlarının yanı sıra öğrencilerin motivasyonları, sınıfın sosyal yapısı vs. gibi faktörler de çok etkilidir. Ned A. Flanders'in bir araştırmasına göre, öğrencilerin başarılı olmasında öğretmen davranışlarının zenginliği ve esnekliği önemli bir rol oynar. Öğretmen davranışlarının eğitimdeki gücünü, bu davranışları öğretmen-merkezli (dominatif) ve öğrenci merkezli (integratif) diye ikiye ayırarak, daha 1906 yılında Herbart da belirlemiştir (Ergün; 2014: 16).

Öğretmenin diksiyon kültürü ve kalitesi ile iyi düzeyde müzik kulağına sahip olması ilk ve ortaokul çocuklarının ses (veya şarkı söyleme) eğitiminde büyük rol oynamaktadır. Herhangi bir sohbet veya konuşma esnasında olduğu gibi öğretmenin sesi de net, anlaşılır ve vokal anlamda biçimlenmiş olmalıdır. Ayrıca, müzik eğitimcisi sesini nasıl kullanması gerektiğini iyi bilmeli ve güzel şarkı söylemelidir. Çünkü eğitim sürecinde, öğrenciler eğitimciyi taklit edecektir.

Müzik öğretmeni sınıftaki çalışma esnasında ses seviyesini aşmamaya özen göstermeli, bağırılmamalı, sesini gereğinden fazla zorlamamalıdır. Koruyucu olmayan ses kullanımı sadece sesin sahibi öğretmene değil, kötü bir örnek teşkil ettiği için öğrencilerin ses eğitimine de zarar verebilir. Öğretmenin böyle bir tutumu, öğrencilerin işitsel algılarının gelişmesini engeller, sinir sistemlerinin fazlasıyla uyarılmasına sebep olur ve seslerine zarar verir. Sınıftaki gürültü ortamının önüne, öğretmen kesinlikle bağırarak değil çalışma ortamı yaratarak ve çocukların ilgisini çekerek geçmelidir.

Müzik eğitimcisi müzik derslerini tek amaca yönelik işlemeyip öğrencilerin müzik dinleme, solfej, dikte, şarkı, yaratıcılık gibi yeteneklerini bir arada geliştirmeyi esas hedef olarak belirlemelidir. Bilindiği üzere bazı çocuklar şarkı söylemeyi, bazıları müzik eşliğinde dans etmeyi, bazıları müzik aleti çalmayı, bazıları da sadece müziği dinlemeyi tercih eder. Bu nedenle müzik öğretmeni tek bir öğretim tekniğine odaklanmaktansa diğer tekniklere de zaman ayırarak farklı müzik tercihindeki çocuklara seslenebilmelidir. Bu amaçla da kendisine göre en etkili öğretim yollarını benimsemenin yanı sıra bu konuda yaratıcı ve üretken olmalı, sürekli yeni fikirlerin peşinde koşmalıdır.

Derslerin yüksek motivasyon ortamında yapılması önerilir. Öğretmen, bir topluluk karşısında ya da arkadaşları yanında şarkı söylerken hata yapan çocuğun psikolojisini doğru yönlendirmelidir. Hata yapmaktan kaynaklanan yargılanma korkusu, çocukların kaygı ve özgüven eksikliği gibi duyguları tarafından hayal güçlerinin sınırlandırılmasına yol açar. Bu durum çocukların ortaokul çağlarında sıkça karşılaşılan sorundur.

Müzik öğretmeni derse planı ile gelmek zorundadır. Eğitimin bütün alanlara uygulanmasında olduğu gibi müzik eğitimi alanında da birinci önemli adımı planlama oluşturmaktadır. Öğretmen planlama yaparken konuyu ne ölçüde bildiğini, grubunun özelliklerini ne ölçüde tanıdığını, ne ölçüde materyal temin edebildiğini önceden belirleyebilmelidir.

- Öğretimin planlanması, öğretmenin, eğitim-öğretimde neyi, niçin ve nasıl okutacağını düşünmesini sağlayarak verimi artırır.
- Konuların ne zaman ve ne kadar süre içinde işleneceğinin zaman sırasına göre düzenlenmesini, ayrıca programların süresi içinde tamamlanmasını sağlar.
- Planlı çalışma öğretmen ve öğrencileri dağınıklıktan kurtarır, onlara güven kazandırır.
- Hedefleri gerçekleştirecek en uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerin seçilmesini derslere hazırlıklı gidilmesini sağlar.
- Planlama, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre yetiştirilmesini sağlar.
- Planlı çalışma, eğitim-öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesinin sağlam ve güvenilir olmasını sağlar.
- Öğretmen ve öğrencilere düzenli ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırır.
- Eğitim etkinliklerinde düşünceye açıklık kazandırır (Demirel, 2008: 13).

Müzik dersinin verimli geçmesi için her derste olduğu gibi bazı araç-gereçlere ihtiyaç vardır. Bu sebeple ilgili kurumların müzik derslerinin daha iyi koşullarda işlenmesi için belli bir bütçe ayırmaları gerekmektedir. Ayrılacak bütçe ile müzik dersleri piyano, Orff çalgıları, akıllı tahta ve diğer görsel materyaller ile daha verimli bir şekilde işlenebilir.

Ortaokul müzik eğitiminde görsel materyallerin kullanılması oldukça önemlidir. Geyrinks'e (1961: 125) göre, "Görsel materyallerin kullanılması öğretim süreci öğrencinin müzik kültürüne karşı ilgisini ve bilincini artırır, bilgilerinde kalıcılık sağlanır ve öğrenme sürecini kolaylaştırır."

Bu anlamda, müzik eğitiminde her öğretmen en etkili yöntemleri bulmalı ve yaratıcılığını kullanmalıdır. Örneğin besteciler ve sanatçılar hakkında filmler gösterebilir, müzik dinletebilir ve dinlenen müzik eserleri hakkında konuşmalar

yapabilir. Yalnız, öğretmen eserler hakkında sadece kendisi değerlendirme yapmamalı, öğrencilerin algılarına önem vermeli ve değerlendirme yapmaları için teşvik etmelidir.

Donanımlı, başarılı bir öğretmen/eğitimci olmak için kişinin kendi kendini disipline etme, yetiştirme, yenileme yolunda sürekli bir şeyler yapması zorunludur. Herbir meslek zaman içinde, tedrici olarak gelişir. Herhangi bir prensibin tam olarak anlaşılması tecrübe ile kazanılır. Prensiplerin bir araya getirilmesi ve belli durumlara uyarlanması yeteneği de tecrübe ile kazanılır.

8. MÜZİK EĞİTİMİNDE MÜZİK ÖĞRETMENİNİN PİYANO ÇALMASININ ÖNEMİ

Bilindiği üzere piyano, müzik tarihinde geçirdiği oldukça uzun bir gelişme süreci ve hem solo hem de eşlik aleti olarak çok önemli bir yere sahiptir. “Piyano, bir çalgı olarak icracılık sanatında ön sıradadır, ‘bir nolu’ enstrümandır denilebilir: Bu çalgıda hem solo hem de eşlik yapılır. İster amatör müzisyenlikte, ister profesyonel müzik eğitiminde yeteneklerin formlaşmasını ve profesyonel entelektüel gelişimi sağlamaktadır” (Demirova, 2010: 14).

“Çalgının adı, İtalyanca ‘hafif ve güçlü’ anlamlarına gelen ‘piano e forte’ kelimelerinin önce birleştirilmesinden (pianoforte) sonra da kısaltılmasından (piano) ortaya çıkmıştır” (Mimaroglu, 1995: 75).

Bilindiği üzere insanlık tarihiyle birlikte insan hayatına müzik aletleri eşlik etmeye başlamış ve dans etme, şarkı söyleme gibi faaliyetler bir müzik aletinin eşliği ile yapılmıştır. Bunlar arasında sırasıyla lir (*lyra*), kithara (*kifara*), viyel (*viola*), arp (*arpa*), org (*organum*), lavta (*laute*), klavsen (*clavesin*) ve piyanonun (*piano*) yeri önde gelir. Piyano partiyonundaki doku, söylenen şarkının daha zengin ve donanımlı seslendirilmesini sağlar.

Piyanonun birçok özelliği arasında en önemli yanı, bütün senfonik orkestra için yazılmış repertuarı seslendirebilmesidir. Bütün armonik sesleri (akorları) seslendirebildiği için de şarkılara eşlik konusunda diğer enstrümanlara göre daha ön planda yer almaktadır. “Armoniye bütünüyle seslendirebilmesi piyanoyu diğer müzik aletleri karşısında en üst konuma taşımaktadır” (Krüçkov, 1961: 17). Lavignac’a

(1939: 98) göre, piyano “Orkestranın en kalın ses çıkaran sazı kontrbasa nazaran altı ses daha aşağı iner ve en ince sazı olan flüte nazaran üç ses daha yukarı çıkar.”

“Piyano, kendisinden önce ve sonra üretilmiş olan öteki klavyeli çalgıların yanında, üst düzey konumunu sürdürerek son iki yüzyıldan beri bütün dünyada yaygınlık kazanmış, okullara ve evlere kadar girmiştir. Ses ve anlatım gücü senfonik bir orkestranın armonik olanaklarına eşdeğerdedir ” (Say A., 2002: 423).

Piyano, tampere olan bir müzik aletidir. Bu özelliği sayesinde şan (vokal), koro veya yaylı, nefesli vb. çalgılarla yapılan çalışmalarda entonasyonu destekleyici bir fonksiyonu yerine getirmektedir:

- Piyano, oldukça geniş müzik diapazonunu kapsamaktadır,
- Piyano, çoksesli icra imkânlarına sahiptir,
- Piyanonun kapsadığı müzik sesleri renkli ve çeşitlidir,
- Piyano, şarkıya (veya vokal ezgiye) gerekli olan duygusal fonu yaratır,
- Piyano eşliği şarkıya (veya vokal ezgiye) armonik destek verir.

Piyano, müzik sanatı kavramını anlamak ve onu algılamak için çok etkili bir vasfa sahiptir.

Demirova’ya (2008: 2) göre, “Rusya’nın ünlü müzisyenleri Rubinstein kardeşlerin düşüncesine dayanarak söylemek gerekir ki, gençlerin herhangi bir müzik mesleğinde piyano eğitimini alması ön şartlardan birisidir. Piyanosuz eğitim düşünülmemektedir. Bu çalgıyı tanımakla genel kültür ve müzikal zekâ gelişmektedir.”

Müzik öğretiminde araç olarak kullanılmaya en uygun ve en yararlı alet piyanodur. Bu çalgıda entonasyon zorluğu ve bozukluğu söz konusu olmaz, sabit perdelidir. Parmağın bastığı yerden (piyanonun akordunun bozuk olmaması koşuluyla) doğru ses çıkar. Aletin ses sınırları geniştir. Hem kadın (ya da çocuk), hem erkek ve aletlerin seslerini verebilen geniş ses yelpazesine sahiptir. Piyanoda her türlü ajilite (çabukluk) mümkündür. Kısa değerlerde sesler kolayca çıkarılır. Armonik-polifonik özelliklere sahiptir. Çoksesli kulak eğitimine en uygun alettir. Armonik eşlik çalgısıdır. Her çeşit çoksesli eserin redüksiyonu icra edilebilir. Koral ve orkestral eserler çalınabilir. Büyük eserlerin analizine elverişlidir. Edebiyatı zengindir (Yönetken, 1952: 69, Akt., Say).

Müzik öğretmenin öğreneceği temel çalgı, ana çalgı piyano’dur. Diğer çalgılara göre başlaması ve gelişmesi daha üst düzeydedir. Sabit perdeli bir çalgı olması, solfej, teori vb. gibi derslere katkısının üst düzeyde oluşu, sanat müziğini öğrenme açısından çok önemlidir. Bir de dünyanın, yeni klavyeli çalgılara verdiği önem de

göz önünde tutulursa, piyano çok avantajlı duruma geçmektedir (Bayraktar, 1989; akt. Say, 2005: 143).

Kısaca, bütün müzik enstrümanları arasında çocukların söylediği şarkılara en uygun eşlik piyano ile yapılabilmektedir. Dolayısıyla piyano Milli Eğitim'in uyguladığı müzik eğitimi derslerinde önemli bir yere sahiptir.

Demirova'ya (2008: 94) göre, "Piyano tüm çalgıların içinde çok sesli olma özelliği ile diğer çalgılara göre çocuğun müziksel gelişimi açısından daha uygun bir eğitim çalgısı olarak önerilebilir. Özellikle dikkat toplama yetisinin geliştirilmesi için piyano eğitimi en etkili araçlardan biri olabilir."

Aynı zamanda piyano çocukların estetik kavrayışlarını geliştirdiği için önem arz etmektedir. "Piyano ile yapılan eşlikler, öğrencilerin aynı ton ve tempo içinde kalmalarını ve çokseslilik duygusunu kazanmalarında önemli rol oynamaktadır" (Çevik, 2011: 346).

Bunun yanı sıra şarkının icrası a capella şeklinde bile olsa ortak bir ses seviyesinin yakalanmasında, başlangıç olarak ton belirlenmesi için de piyanodan ses alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Müzik öğretmenlerinin belirli bir düzeyde piyanoya hâkim olmaları, müzik derslerinin işlenişi açısından çok önemlidir. Çünkü piyano, şarkı çalışması yapılırken başvurulması gereken ilk ve en önemli estrümandır.

Müzik öğretmenlerinin, piyanoyu kendi müzik sınıflarında, işlevsel bir öğretim aracı olarak kullanmalarına olanak tanıyan, piyano çalma becerileridir. Bu beceriler, piyanoda defre çalabilme, transpoze edebilme, kadans çalabilme, çokseslendirme yapabilme, doğaçlama yapabilme, birlikte seslendirme, elik yapabilme, analiz edebilme ve orkestra ve koro eserlerini çalabilmedir (Kasap, 2014).

Dolayısıyla, müzik öğretmeninini kendini piyano anlamında yetiştirmiş olması, piyanoya hâkim olması, bir eşlik çalgısı olarak görülen piyanoda başarılı olmak için planlı ve sistematik çalışması gerekmektedir. Konservatuvarlarda, Eğitim Fakültelerinde, bütün müzik eğitim kurumlarında piyano ve yardımcı piyano dersleri öğretmen adaylarının eğitim alması gereken ve çok önemli derslerden birisidir.

Bir okul şarkısına piyanoda eşlik yapabilme becerisi, bir müzik öğretmeni adayına, lisans eğitimi süresince kazandırılması gereken temel becerilerden birisidir. Eşlik yapabilme yetisi, piyano eğitiminin bir koludur. Piyano eğitiminin bir uygulama

alanı olan eşlik derslerinde, okul müziklerindeki eşlik partilerini çalabilme, doğaçlama eşlik yapabilme, okul şarkılarına eşlik yazabilme, öğretmenin kendi yazdığı eşlik partisini çalabilme, kısaca donanımlı ve yetkin bir şekilde eşlik yapabilme amacıyla verilen eşlik eğitimi, piyanoyu iyi derecede çalabilmenin ötesinde, piyano, armoni, kontrpuan ve müzik kuramları gibi derslerden kazanılan davranışların harmanlanmasıyla daha fonksiyonel bir nitelik kazanmaktadır (Piji Küçük, 2014).

Kasap'a (2004:7) göre "Geleceğin müzik öğretmenlerini piyanoda yetiştirmek, Türkiye'de müzik öğretmeni yeteştiren kurumlarda kabul edilmiş bir ölçüttür. Piyano eğitimi, müzik öğretmeni yetiştiren her kurumda, bütün müzik öğretmen adaylarına sunulmaktadır.

İşlevsel piyano becerileri, müzik öğretmenlerinin piyanoyu kendi müzik sınıflarında daha etkin bir eğitim aracı olarak kullanabilmelerini sağlayan pratik piyano çalma becerileridir. Bu beceriler, verilen bir ezgiye eşlik yapabilme, deşifre çalabilme, transpoze edebilme, çokseslendirme yapabilme, kadans çalabilme, analiz edebilme, doğaçlama yapabilme, birlikte çalma ve koro ve orkestra eserlerinin partilerini piyanoda çalabilme vb. becerilerdir. Bu işlevsel beceriler ile donanmış olarak mezun olan müzik öğretmenleri piyanoyu, görev yapacakları okullarda öğrencilerine müzik öğretirken, eşlik yaparken ve koro, çalgı veya çalgı gruplarına eşlik yaparken daha etkili olarak kullanabileceklerdir. Bundan dolayı, müzik öğretmeni adaylarının, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki piyano programlarında işlevsel piyano becerilerini kazanarak mezun olmaları gereklidir (Kasap, 2005:150).

"Piyano eğitimi, müzik öğretmenliği bölümlerinde yer alan temel derslerden birisidir. Bu bölümde öğrenim gören öğrencilerin ileriki meslek yaşantılarında piyano eğitimi büyük önem taşımaktadır. Çünkü piyano hem nota öğretimine ve şarkı öğretimine, hem de parçalara eşlik edilmeye yardımcı bir çalgıdır" (Çevik, 2011:134).

Müzik öğretmenliği programında yer alan eşlik dersi, 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanan programda üçüncü sınıf birinci dönemde "Eşlik (Korrepetisyon)" adı ile yürütülürken; 2006-2007 eğitim-öğretim yılında yeniden yapılandırılan programda, "Eşlikli Çalma" adı ile yürütülmektedir.

Yönetken (1952: 78), "Piyano, refakat aleti, polifonik terbiyeye yarayan bir vasıta olması itibarıyla her saza tercih edilir bir alettir. Bir gün bütün okullarımızın birer piyanoya kavuşmasını temenni ederiz" demiştir.

Ortaokul müzik derslerinin eğitim sürecinde piyano eşliği çalışmalarının belli önemi ve hedefleri vardır:

- Çoksesliliğin vermiş olduğu hazzı öğrencilere hissettirmek,

- Algılama ve sorgulama becerisini geliştirmek,
- Sınıfta öğrencilerle birlikte müzik çalışması yaparken onlara eğitim ve öğretim açısından faydalı olmak, öğrencilerin ufkunu açmak.

Piyano, okul müzik derslerinde ses eğitime ve çoksesli çalışmalara büyük fayda sağlar. Öğrencilere çokseslilik duygusunu kazandırmak isteyen bir eğitimcinin, piyanonun çoksesli çalışmaların asıl enstrümanı olduğunu bilmesi ve uygulaması gerekir.

Çoksesliğe en elverişli çalgılardan biri olan piyanoda okul şarkılarını teksesli çalarak öğreten bir öğretmenden, çocuklara çokseslilik duygusu kazandırmak beklenemez. Müzik eğitimi bir bütün olarak kabul edilmelidir. Şarkı, çalgı, solfej, dikte, yaratıcılık yeteneği geliştirme çalışmaları, müzik dinletme gibi etkinlikler müzik derslerinde birbiriyle kaynaşmış olarak işlenmelidir (Gülhan, 1994: 41).

Öğretmen adayları ya da mesleğe yeni adım atan öğretmenler kendilerini, piyano eşlikli öğretim çalışmaları konusunda yetersiz hissedebilir.

Mesleki yaşantıya adım atılan ilk platform olan öğretmenlik stajı sürecinde belirmeye başlayan bu yetersizlik algısı, öğretmen adaylarının eşlik çalma dersine hazır oluşlarıyla ilgili soruları beraberinde getirmektedir. Bu düşünceler doğrultusunda, müzik öğretmeni adaylarının Müzik Öğretmenliği Programı'nda önemli bir yere sahip olan Eşlik Çalma dersi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesinin, bu dersin daha verimli işlenmesi ve derse yönelik düzenlemelerin yapılması konusunda ışık tutacağı düşünülmektedir (Piji Küçük, 2014:200).

“Sonuç olarak, müzik öğretmenlerinin meslek hayatlarında okul şarkılarına piyano ile eşlik yapabilmeleri gerekmektedir” (Keldış, 1990: 22).

Müzik eğitimcilerinin, derslerin sınıfta etkili işlenmesi, sanatsal ortam yaratılması için çalışılacak şarkıları eşliğiyle beraber hazırlaması gerekmektedir. Eğitimci, eşliği bulunmayan şarkılarla da karşılaşabilir. Bu durumda müzik eğitimcisinin öncelikle kendisinin eşlik oluşturabilmesi, yaratıcılığına güvenip şarkıya uygun eşliği hazırlaması gerekmektedir. Bunun için de müzik öğretmenin eşliksiz parçalara eşlik oluşturabilecek beceri ve donanıma sahip olması gerekir.

“Eğitim müziği dağarcığındaki şarkılara piyano eşliği yapabilme becerisi, eşlik çalma dersinde kazandırılması gereken hedef davranışlardan birisidir” (Gün, 2015: 159).

“Eşlik eğitimi, okul şarkılarına eşlik yazabilme, doğaçlama eşlik yapabilme, yazılı eşlik partilerini çalabilme gibi eşlik yapabilme becerilerini kazandırmak amaçlıdır. Literatürde eşlik dersinin içeriğinde bulunan okul şarkılarına eşlik yapabilme becerilerine ilişkin konularla ilgili çalışmalar yapılmıştır” (Çevik, 2011).

Müzik öğretmenin okul kitaplarında eşliği yazılmamış şarkılara eşlik hazırlayabilmesi için teori, armoni, form bilgisi vb. müzik alanları hakkındaki bilgisinin yeterli seviyede olması gerekmektedir. Aksi takdirde eşlikli öğretim yöntemini uygulaması ve yaratıcılık yapması mümkün değildir. Lavignac’a (1939: 96) göre, “Bir piyanist eğer armoni bilmiyorsa tam bir piyanist değildir”. Özdemir’e (2018: 124) göre, “...eşlik yapabilme beceresi sadece piyano eğitimiyle kazanılacak bir davranış değildir. Ayanı zamanda yeterli armoni ve form bilgisi de gerektirmektedir. Müzik öğretmenleri eşlik edilecek eserin yazılı bir eşlik partisi olmadığını durumlarda gerekirse deşefre olarak eşlik yapabilmelidir.”

Gülhan’a (1994: 41) göre; “...piyano eşliği bulunmayan şarkıları öğretiyorsa öğretmenin ayrıca adı geçen şarkı dağarı için ders dışında eşlik yazmış olması ve hazırlanması veya derste doğaçlama yapabilmesi gerekmektedir”.

Müzik öğretmenin eşliği olmayan şarkılara eşlik yazabilmesi için;

- Öncelikle müzik öğretmeni şarkının melodisini birkaç kez çalmalı ve ilk analizi yapmalıdır.
- Öğretmen, melodinin ait olduğu müzik türünü belirtmelidir (marş, dans, neşeli şarkı, lirik şarkı, ninni gibi).
- Şarkının form açısından analizini yapmalıdır. Örneğin; varsa şarkıyı kıta ve nakaratlara bölmeli veya cümle ve periyotlarını belirlemelidir.
- Tonalite açısından, parçalarını tonal ya da makamsal olarak ayırt etmelidir. Şarkı tonal ise hangi majör veya minöre ait olması gerektiğini, modal ise şarkının hangi makama ait olduğunu belirtmesi, öğretmenin yapacağı çok önemli bir yapılandırma adımdır.
- Şarkı tonal ise onun tampere sisteme göre armonize edilmesi bu durumda en doğal yöntemdir. Uygun akorların bulunup, bu akorların ezgisiyle beraber piyanoda çalınması bir sonraki işlemdir. Tabii ki müzik öğretmenin şarkının kendi ezgisine, doğru bir armonize yapması ve şarkı

için uygun akorları bulması için lisans döneminde armoni derslerinde almış olduğu bilgilerin çok sağlam ve kapsamlı olması öncelik taşımaktadır.

- Türk makamları içerisinde oluşan şarkılara eşlik ise tampere sistemi ile ilgili olduğundan koma farklılıklarını ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle Türk makamları hakkında da müzik öğretmenin bilgisi önemlidir. Ortaokul müzik kitaplarında çocuk şarkıları arasında türküler büyük yer tutmaktadır. Bu yüzden bu türkülerde de komaları ya diyeze ya da bemole indirgeyerek eşlik edilmesi mümkün görülmektedir.
- Ritmik özelliklerin belirlenmesi ve bu özelliklere göre en uygun nota dokusu seçilmelidir.
- Müzikal yaratıcılığa sahip olması gerekir.

Ortaokulun müzik branş öğretmeni piyanoda eşlik ederken cümle kurma, ritim, tempo, artikulasyon ve dinamik açısından her yönüyle solisti, koroyu takip edebilmelidir. Bu bağlamda müzik eğitimcisinin kendi başına sürekli ve sistematik çalışması, derslerinde kendisini ve öğrencilerini başarıya taşıyan temel etmenlerden birisidir.

Eğitimci, iyi bir enstrüman hâkimiyetine sahip olmanın yanı sıra sesini de etkili ve etkileyici kullanmayı bilmelidir. İşini bilen, sesine ve enstrümanına hâkim, aynı zamanda öğrencilerle uygun ve motive edici iletişim kurabilen bir eğitimcinin dersleri hiç şüphesiz öğrenciler tarafından sabırsızlıkla beklenen ve nasıl geçtiği anlaşılmayan dersler haline gelir. Bu amaçla kendini çeşitli kurs, seminer ve konferanslar aracılığıyla geliştiren, dersine ve branşına tutkuyla bağlı, çevresiyle ve bilhassa çocuklarla iyi ilişkiler içinde olabilen müzik eğitimcilerinin derslerinin öğrencilerin hafızalarında bambaşka izler bırakacağı tartışılmazdır.

Eğitimci ne kadar branşına, enstrümanına ve sesine hâkim olsa da derslerini öğrenciler için ne kadar ilgi çekici düzeye getirirse de bununla hiçbir zaman yetinmemelidir. Eğitimci kendisini çeşitli kurslar, özel dersler veya meslektaşlarıyla yaptığı tartışmalarla daha üst seviyeye taşımaktan çekinmemeli, bu konuda azami düzeyde çaba sarf etmelidir. İşini gereğince yerine getiren, eğitimciler sadece içinde sanat duygusu olan nesiller yetiştirmekle kalmaz, toplumsal sorumluluğunu yerine

getirmiş olmanın mutluluğunu, mesleki etik anlamında bireysel tatmini ve öğrencilerine rol model olmanın gururunu yaşar.

8.1. ŞARKILARA PİYANO EŞLİĞİ OLUŞTURULMASI KONUSUNDA BAZI PRATİK TAVSİYELER

Bu bölümde, şarkıların armonize edilmesi konusunda temel bazı noktalar üzerinde durulacaktır. Örnek şarkı olarak, MEB ortaokulları 6. sınıf “Müzik Kitabı”nda yer alan ve kitapta eşliği olmayan “Silifke’nin Yoğurdu” ele alınmıştır:

Silifke’nin Yoğurdu

Öncelikle şarkı baştan sona kadar piyanoda çalınır; kadans olan yerler belirlenir ve bütün yapı cümlelere bölünür. Şarkının tonalitesi Do-majör (C dur) olarak belirlenir. Melodinin her bir ölçüsünün başına rakamlar yazılır. Şarkının tampere sisteme göre armonize edilmesi önerilmektedir.

Birinci cümle yeniden çalınır ve *mi* notasında duraklama yapılır. Daha sonra Do-majörün ana akorları belirlenir:

Başlangıç notası *do*, aynı zamanda dominant üç sesli akorun (*sol, si, re*) temel veya tonik üç sesli akorun (*do, mi, sol*) beşli aralıkta olan sesidir. Bilindiği üzere

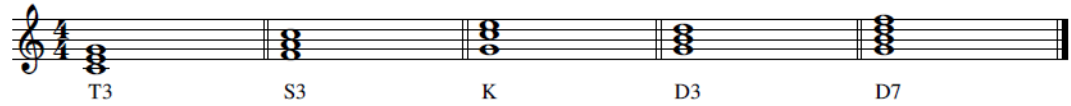
başlangıç akorlarında tonik grubundan akorlar yer almaktadır. Eksik vuruşla başlayan şarkılar tonik akorlar dışında başka akorlarla da başlayabilir.

“Silifke'nin Yoğurdu” şarkısının melodisinin özellikleri, armonizasyonun stilini belirlemektedir.

Birinci cümle bir kez daha çalınarak akor değişiminin her ölçünün sadece kuvvetli vuruşunda gerekli olduğu vurgulanabilir.

Şarkının ikinci ölçüsü *si* notasından başlamaktadır. Aşağıdaki akorların yapısına *si* notası girer; tonik üçseslisi, subdominant üçseslisi, kadans, dominant üçseslisi ve dominant yedilisi uygulanır.

Örnek No. 1:

Dominant ve üçüncü dereceden akorlar çalındığında dominant akorların daha uygun olduğu görülecektir. Bas ses olarak *re*'yi önerirken onun üzerine dominantın ikinci çevirmesinin kurulması uygun olacaktır.

Daha sonra gelen üçüncü ölçüde başlangıç notası *sol*'dür. Yine de bu nota tonik akorlara bağlı olabileceği gibi dominant akorlara da bağlı olabilir.

Cümlenin sonunda kadans kısmına yaklaşıldıkça bu kısma dominant yedilisinin daha uygun olduğu görülecektir.

Buraya kadar yapılan çalışmalar sonucunda birinci cümlede ortaya çıkan bas melodisi, *Örnek No: 2*'deki gibi olacaktır:

Örnek No: 2

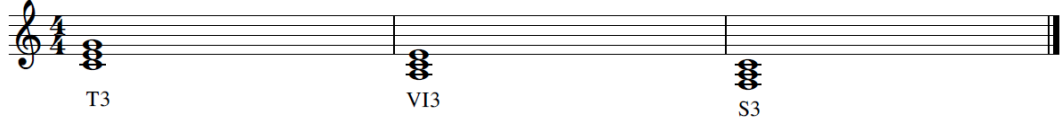

Görüldüğü üzere bas melodisi gayet aktif karakterde ve her zaman farklı yönde hareket etmektedir ve ahenk yaratan bu durum kulağa her zaman hoş gelmektedir.

İkinci cümle, beşinci ölçüden başlamaktadır. Yeni periyot, ikinci oktavin *do* notasından yeni bir müzik temasıyla başlamaktadır. *do* notası herhangi bir akorun kök, üçlü veya beşli aralığı olarak düşünülebilir.

do notasına dâhil olan akorlar aşağıdaki gibidir:

Örnek No: 3

Bu aşamada, her akorun temel sesi basılarak melodi ile uyumu test edilmelidir: *la* sesinin daha uygun olduğu görülecektir. Dolayısıyla beşinci ölçüde *la* notası üzerinde altıncı derecenin üç sesli akoru kullanılmalıdır.

Altıncı ölçüde melodi art arda yukarı çıkan *sol-la- si-do* seslerinden oluşur. Yedinci ölçüde notalar aşağıya doğru *si-la-sol-fa* şeklindedir.

Melodinin bu kısmı **Örnek No:4**'teki gibidir:

Örnek No: 4

İkinci periyot üçüncü cümle dokuzuncu ölçüden başlamaktadır. İlk iki ölçü birinci periodun ilk iki ölçüsünün aynısıdır; dolayısıyla burada da aynı akorlar kullanılmaktadır. 11. ve 12. ölçüler *sol-la-sol-la-si* melodisinin bölünemez bir bütünü oldukları için tek bir armoni kullanılmalıdır. Burada tonik, dominant ve üçüncü derecenin akorları kullanılabilir. Buna dayanılarak *do-sol-mi* bas sesleri çalınabilir ki burada en uygun ses *mi* sesidir.

Melodi kadans anına geldiği zaman burada üçüncü derece akorların daha uygun olduğu görülecektir. 12. ölçüde *si* sesinin üçüncü dereceden akor alması 13. ölçü dominant akorla başladığı için daha uygundur. Aksi takdirde art arda gelen iki dominant akor eşlikte renk ve yenilik hissi veremezdi.

Her ne kadar klasik müzik prensipleri kullanılıyor olsa da “Silifke’nin Yoğurdu” parçasının bir halk türküsü olduğu unutulmamalıdır. Bu yüzden armonize etme sürecinde kimi zaman klasik müzik prensiplerinin belirlemiş olduğu çerçevenin dışına çıkılabilecektir. Bu durumun örneği olarak 11. ve 12. ölçülerde kullanılmış olan üçüncü derecenin akorları gösterilebilir:

3. ve 4. cümlelerin arasında soru-cevap yapısının keskin bağı bulunmaktadır. Son cümle bir cevap, aynı zamanda bütün şarkının bir sonucu olarak seslendirilmektedir. Buradan yola çıkılarak şarkının akıcı karakterine uygun olan 13., 14., ve 15. cümlelerde aynı armoni (fonksiyon) kullanılmıştır. Bunun yanında her ölçünün kuvvetli vuruşunun başında, bas partisinde her defa aynı değil farklı sesler kullanılacaktır. Sonuç olarak melodinin dayanak noktasını, **Örnek No:6**’da görüldüğü gibi *sol-si-sol-mi* sesleri oluşturmaktadır:

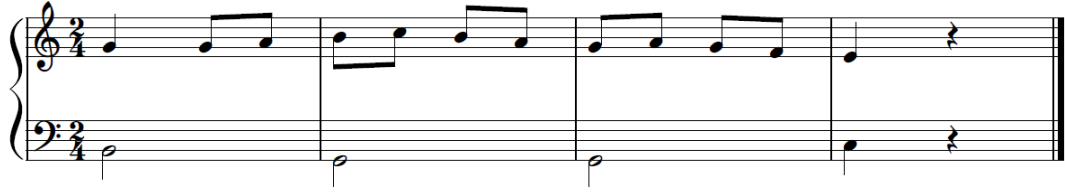
Örnek No: 6

Açıkça görüldüğü gibi, *sol-si* dayanak sesleri dominant akora aittir.

Dominant akora ait olan bütün seslerin melodiyle birlikte piyanoda çalınması ve içlerinden kulak için en uygun olanının seçilmesi önerilmektedir. Burada, eşliğin son hali **Örnek No. 7**’deki gibi görünecektir:

Örnek No: 7

Görüldüğü gibi melodi ve basın bir arada çalınması şeklinde izlenen yöntem çok uygun ve pratik bir çalışma yöntemi olup tarafımızca önerilmektedir.

Buraya kadar verilen, eşliğin yapılandırılmış armonize etme sürecinden sonra geriye uygun olan dokuyu bulmak kalıyor. Dokunun yapısı bölünmüş akorlar, melodik veya senkop ritmik şeklinde olabilir (**Örnek No: 8** ve **Örnek No:9**):

Örnek No: 8

En uygun olabilecek doku aynı zamanda şarkıdaki halk müziği özelliklerini yansıtabilecek olan sol elde senkop ritmidir:

Örnek No: 9

Sonuç olarak, müzik eğitimsi bir şarkıya piyano eşliği yazarken, armoninin melodi ile uyumlu olmasına, şarkının karakterine uygun eşlik dokusu kullanmaya, eşliğin dokusunun ana ezginin dokusundan daha baskın olmamasına, parçanın dinamik karakter kazanması için zengin bir akor çeşitliliği kullanmaya özen göstermesi gerekir.

8.2.EŞLİĞİN DOKUSU KONUSUNDA BAZI KAVRAMLAR VE ÖGELER

Bir ezgiye, şarkıya eşlik yapılırken müzik öğretmeni piyano çalabilmeli, armoni ve form bilgisi dışında doku ve dokunun temel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Şarkılara yazılacak eşliklerin düzeyi öğrencilerin hem daha kolay hem de daha zevkle seslendirmeleri açısından oldukça verimli bir çalışmadır. Öğretmenin piyano veya eşlik çalgılarıyla eşlik yapması kendisinin de az yorulması anlamına gelir. Çünkü müzik dersi oldukça yorucu olan, ses, çalgı ve konuşma gibi birçok unsurun bir arada kullanılmasını gerektiren bir derstir.

Doku, müzik eserinin bütün sesleri arasındaki ilişki türünü; müzik dilinin, ezgilerin yatayları ve dikeyleri arasındaki bağlantısı, müzik çizgilerinin sürdürülmesi, ritmik özellikleri gibi öğelerini; müzikal bütünlüğün tını, rejist duruşu gibi öğelerini içeren bir kavramdır.

Bununla birlikte "... doku, tanımlanması kolay olmayan bir kavramdır. Zorluğun bir kısmı, hissettiklerimizi ve dinlediklerimizimizi açıklayacak uygun sözcükleri bulamamaktan kaynaklanmaktadır" (Dawson, D. ve Acay, 1997:7).

Müzik dokusu kavramı, Latince kaynaklı "yapı", "yaratma", "imal etme", "yapıyı işleme" anlamındaki "faktura" sözcüğü ile de karşılanmaktadır.

"Faktura, müzik eserini veya bizzat müziğin 'nasıl yapıldığını' belirtmektedir" (Aleksyev, 1986: 214).

Mazel'e (1986: 131) göre, "Fakturanın karakteristiği farklı açılardan verilebilir. Faktura basit ve yoğun, karmaşık ve berrak, orkestra ve piyano fakturası, farklı müzik türlerine ait faktura ve son olarak homofonik, polifonik dokunun yani farklı müzik türlerinin ayrılığını tanımlamaktadır."

Genel anlamda müzik dokusu, ses çizgilerininin sayısına göre monofoni ve homofoni olmak üzere iki ana bölüme ayrılmaktadır:

Monofoni, "Sadece tek çizgiden oluşan müzik" (Say, 2002: 352);

Homofoni, “Bir melodinin eşlik partileriyle ya da akorlarla desteklenmesi halinde seslerin uyum sergilemesi” (Say, 2002: 250) olarak tanımlanmaktadır. Yani eşlik, daima çoksusli yapı olduğu için homofoniktir.

Holopova’ya (1979: 5) göre Avrupa müzik tarihinde, müzik dokusu (faktura), dokuz kronolojik evre geçirmiştir:

- Monofoni
- Erken organum
- Heterofoni
- İmitasyon polifoni
- Kontrast polifoni
- Homofoni
- Akorlardan yapı
- Homofon-polifonik yapı
- Üstçoksuslilik

Eşlik kavramı için çeşitli tanımlar bulunmakla birlikte, Say’a (2002: 186) göre eşlik, “Bir eserde esas sesi destekleyen parti ve partiler, ses müziği veya çalgı müziğinde bir eserin armonik niteliğini ortaya çıkaran, ona içerik ve derinlik kazandıran müzikal birlikteliktir.”

Keldiş’a (1990: 22) göre, “Genel anlamda eşlik (fransızca *accompagnement*, yani refakat etmek) bir eserde sesi destekleyen parti ya da partilerdir. Müzik eserinin bir parçası olarak eşlik, ifadesi güç olan bir bütündür. Bu bütün içerisinde armonik temelin ifade etme biçimi yer almaktadır”.

Müzik tarihi boyunca eşlik, zengin bir form çeşitliliği içinde yer almıştır. Çeşitli formlar içinde üstlendiği görevler, ana partiyle kaynaşma özelliğini pekiştirmiş, geliştirmiş. Bu vasıflarıyla kendine özgü karakter ve stiller sergilemiş, kuramsal açıdan armoni sanatının temelini oluşturmuş. Bundan ötürü eşliğin esas sesi desteklemesine ve onunla kaynaşmasına sadece besteleme aşamasında değil, yorum aşamasında da özen gösterilmiştir (Say, 2002: 186).

Eşlik, eserin bütünü içinde önemli ve kapsamlı bir bölümdür. Özellikle şarkı ve koro çalışmalarında eşliğin rolü daha da artmaktadır. Öncelikle eşlik, icracı solist için armonik ve ritmik destek vermektedir. Bu kapsamda ortaöğretimde müzik derslerinin piyano eşlikli yapılmasına ağırlık verilmelidir.

Herhangi bir müzik eserinin piyano eşliğinin dokusu, parçanın bütününe müzikal karakterini yansıtmaktadır.

Popova'ya (1961:17) göre, “Eşlik, şarkının daha iyi hissedilmesi ve karakterinin daha iyi anlaşılması işlevi görür. En basit akor ardıcılığından oluşan müzik eşliği bile bütün eserin daha doygun seslendirilmesini sağlamaktadır. Eşlik, üstlendiği müzikal aracılık ile şarkının estetik içeriğini yansıtmakta ve şarkının tüm yönleriyle hissedilmesini sağlamaktadır.”

Bir şarkının piyano eşliğinin yapılmasında çeşitli müzikal doku türleri kullanılmaktadır:

- Akor desteği (dikey şekilde alınmış akkorlar)
- Akor ardıcılıkları
- Armonik figürasyon
- Ritim çeşitleri
- Polifonik yapı

Bunlardan ilk dördü homofonik dokular olup müzik literatüründe en sık rastlanan dokulardır.

Akor destekli müzik dokusu, akorun (arpejin) üçlüsü, dördlüsü, beşlisinin dikey birlikteliğinden oluşan bir yapıdır. Hem enstrümental hem vokal müzikte yer alan bir dokudur.

Akor ardıcılıkları tipindeki eşlikler bütün homofonik formlar arasında en yaygın olan dokudur. Bu tür eşlik formunda bir ses (genelde alt ses) belirgin bir şekilde verilir, diğer sesler ise yardımcı fonksiyona sahiptir. Böylece üç yataydan ana melodi, bas ve “kırık” akorlardan yapılan bir müzik dokusu görülür.

Armonik figürasyonlar da çok sık görülen eşliklerden biridir. Armonik figürasyon, bir akordaki seslerin aynı anda seslendirilmesi yerine, bir ezgi çizgisi oluşturacak biçimde art arda dizilmesidir. Bu durumda ezgisel eşlik çizgisinin oluşturulması söz konusudur. Bu tür armonik figürasyona, 18. Yüzyıl İtalyan bestecisi Domenico Alberti'nin anısına “Alberti Bası” adı verilmiştir.

Ritim çeşitliliği, piyano eşliğinde durağanlıktan kaçınılmasına yardımcı olur. Özellikle ritim aracılığı ile ve kullanılan ritmin nitelikleri/çeşitleri sayesinde bütün müzik dokusunun dolu ve canlı seslendirilmesi sağlanır.

9. ORTAOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARINDA BULUNAN ÇOCUK ŞARKILARININ TÜRLERİ

Milli Eğitim Bakanlığı Müzik kitaplarındaki ortaokul 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflardaki çalışmalar şarkılara dayanmaktadır. Kitaplarda yer alan şarkılar genel olarak üç başlık altında toplanmıştır. Bunlar,

- Uyarlama (aktarma) şarkılar
- Öykünme şarkılar
- Anonim şarkılar (Tekerleme-saymaca-ninni-halk türküler)

Uyarlama şarkılar aynı zamanda literatürde “aktarma şarkılar” terimi ile adlandırılmıştır. Bu grup şarkılara, ezgisi yabancı bestecilere ait, sözleri ise Türk diline uygun biçimde uyarlanmış (prozodiye) şarkılar girmektedir.

Öykünme şarkıları, Türk besteciler tarafından yapılmış şarkılardır. Burada Batı müziğinin majör- minör sistemine ve estetik ilkelerine uygun yazılmış şarkılar görülmektedir.

Geneleksen Türk şarkıları, halk müziğinden seçilmiş ve okul müzik eğitiminde yer alan öğrencilerin gelişimine uygun olan türkülerdir.

Elbette ki müzik öğretmenleri Milli Eğitim Bakanlığı'na hazırlana müfredata sadık kalmalıdır; ancak derslere kendi yaratıcı bakış açılarını da katmalıdırlar.

9.1. 5, 6, 7 ve 8. SINIF ORTAOKUL MÜZİK DERS KİTAPLARI İÇERİK, ÖĞRENME ALANLARI VE ŞARKI DAĞARCIKLARI HAKKINDA BAZI HUSUSLAR

2006 Müzik Öğretim Programı dört temel öğrenme alanı yer almıştır :

- Dinleme-Söyleme-Çalma
- Müziksel Algı ve Bilgilenme
- Müziksel Yaratıcılık
- Müziksel Kültürü

Türkiye’de uygulanan son müfredata bağlı olarak kullanılan 2012 yılı ortaokul müzik kitaplarında dört temel çalışma alanı mevcuttur:

- Şarkı söyleme ve müzik enstrümanı çalma: Öğrenciler öğretmenin denetimi altında şarkı söyler ve müzikal becerilerini geliştiren melodika, blokflüt gibi enstrümanları, varsa Orff aletleri; org veya piyano çalarlar.
- Müzik dinletisi: Öğrenciler yerli, yabancı müzik türlerini dinlerler.
- Müziksel bilgilenme: Öğrenciler melodi (ezgi), ölçü, tartım, aralık, akor, majör, minor, makam, motif, müzik cümlesi, dönem, şarkı biçimleri, forte, piyano, yöresel ve yabancı müzik aletleri, bazı yerli ve yabancı müzik türleri gibi kavramları öğrenirler, onlarla tanışır.
- Etkinlikler düzenleme: Öğrenciler koro çalışması, Orff yöntemi uygulamaları, grup çalışmaları ve vurmali çalgı eşliğinde uygulama çalışmalarını yaparlar.

Bilindiği gibi, ilgili sınıflar için basılan müzik kitaplarının tümünde ilk olarak, Mehmet Akif Ersoy tarafından yazılan ve Osman Zeki Üngör tarafından bestelenen İstiklal Marşı yer almaktadır.

5. Sınıf müfredatında yer alan müzik kitaplarında 2006 yılı Öğretim Programına göre konu başlıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- İstiklal Marşı
- Ses Nasıl Oluşur?
- Müzikte Yeni Sesler, Yeni Notalar Öğreniyorum
- Ezgiler Çalışıyorum
- Belirli Gün ve Haftalar
- Farklı Ritimler, Farklı Ezgiler
- Müziklerde Hız ve Gürlük
- Ritim Oluşturalım
- Farklı Müzik Türlerini Tanıyalım
- Atatürk ve Müzik
- Ezgiler Yazıyorum
- Şarkılarda Bölümler
- Müzik Arşivi Oluşturalım

Ortaokul **5. sınıf** müzik kitaplarında toplam 18 çocuk şarkısı yer almaktadır. Bunlardan 10 tanesi halk türküsü, 1 tanesi aktarma şarkı ve geri kalan 7'si öykünme şarkılarıdır.

5. Sınıf ders kitabının şarkı dağarcığı aşağıdaki gibi verilmiştir:

– Madımak	Türkü, Yöresi: Sivas
– Oturmuş Kapıya	Türkü, Yöresi: Eskişehir
– Dağı Duman Olanın	Türkü, Yöresi: Sivas
– Şeftali Ağaçları	Türkü, Yöresi: Sinop
– Drama'nın İçinde	Türkü, Yöresi: Tekirdağ
– Manastır Türküsü	Türkü, Yöresi: Rumeli
– Vardar Ovası	Türkü, Yöresi: Rumeli
– Çanakkale Türküsü	Türkü, Yöresi: Kastamonu
– Ha Buradan Aşağı	Türkü, Yöresi: Karadeniz Bölgesi
– Çayır Çimen Geze Geze	Türkü, Yöresi: Isparta
– Cumhuriyet Marşı	Söz ve Müzik: Zati Arca
– Gel Katıl Bize	Söz ve Müzik: Muammer Sun
– Okul Sevgisi	Söz ve Müzik: Sefai Acay
– Sağlık Öğütleri	Söz ve Müzik: Saip Egüz
– Ata'm	Söz ve Müzik: Ziya Aydınlan
– Kuş Uçar	Uyarlama, Söz: Ziya Aydınlan-S.Egüz
– Dere Geçit Vermezse	Söz: Anonim, Müzik: Mehmet Akpınar
– Uzun Uzun Kavaklar	Söz: Anonim, Müzik: Mehmet Akpınar

Kitapta, “Kuş Uçar” aktarma şarkısının melodisi, John Thompson'a ait piyano metodu olan “Modern Course for the Piano” adlı kitapta “Lightly Row” adıyla yer almaktadır.

Yine, bu repertuarda hepsi de halk türküsü olan (Ha Buradan Aşağı, Dere Geçit Vermezse ve Çayır Çimen Geze Geze) üç parçanın eşliğinin olmadığı, eşliği olan parçaların eşliklerinin ise kitapta yer almadığı görülmüştür. Bu çalışma kapsamında eşliği bulunmayan üç halk türküsünün ikisi için (Ha Buradan Aşağı, Dere Geçit Vermezse) uygun olduğu düşünülen eşlik yazılmıştır.

Ortaokul **6. Sınıf** müzik kitabında 2006 yılı Öğretim Programına göre konu başlıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Milli Marşımız
- Müziğin Dili
- Onaltılık Notalar
- Atatürk
- Hece Bağı
- Müzikte Çok Seslilik
- Yurdumuzdaki Müzik Türleri
- Müzik ve Dans
- Ritim Kalıbı ile Eşlik
- Uzatma Bağı ve Çoğaltma Noktası
- İnsan Sesinin Oluşumu
- Atatürk ve Müzik
- 6/8'lik Şarkılarla Dans Edelim
- Atatürk'ün Müzik Sevgisi
- 5/8'lik Şarkılar
- Sesin Değişimi
- Marşlar
- Kendi Ezgimi Oluşturuyorum

Ortaokul **6. Sınıf** müzik kitabı repertuarında 12 tane halk türküsü, 5 tane aktarma şarkısı, 13 tane öykünme şarkısından ibaret 30 şarkılık bir dağarcık bulunmaktadır:

– Malatya	Türkü, Yöresi: Malatya
– Bahçeye İndim ki	Türkü, Yöresi: Elazığ
– Silifke'nin Yoğurdu	Türkü, Yöresi: Silifke
– Mavi Yeleğin Oğlan	Türkü, Yöresi: Tokat
– Cilveloy	Türkü, Yöresi: Artvin
– Süt İçtim	Türkü, Yöresi: Kilis
– Bilal Oğlan	Türkü, Yöresi: Rumeli

- Bülbülüm Türkü, Yöresi: Rumeli
-  Alma Türkü, Yöresi: Kars
- Yenice Yolları Türkü, Yöresi: Adana
- Süpürgesi Yoncadan Erzincan Türküsü, Düzenleme: Cemal Reşit Rey
- Sazıma Söz ve Müzik: Aık Veysel Őatırođlu
- Üç Şey Söz ve Müzik: Salih Aydoğan
- Çok alıŐkan Olmalıyız Söz ve Müzik: Sefai Acay
- Samanyolu Söz ve Müzik: Metin Bükey
- Yollarda Aradım İzlerini Söz ve Müzik: Mustafa Günay
- ağrı Söz ve Müzik: Mahir Dinçer
- Yurdumda Söz ve Müzik: Mahir Dinçer
- Dere Söz ve Müzik: Ziya Aydıntan
- Okula BaŐladık Söz ve Müzik: Muammer Sun
- Atatürk Söz ve Müzik: İsa CoŐkuner
- Sevgi iekleri Söz ve Müzik: İsa CoŐkuner
- Cumhuriyet Marşı Söz ve Müzik: Zeki Arca
- Sağlık (ek Şarkısı), Uyarlama. Söz: Saip Egüz-Ziya
Aydıntan, (Müfredat kitabında iki sesli olarak
geçmektedir. İki gruba ayrılarak fltle çalınması
Önerilen Şarkı, yine iki gruba ayrılan sınıfta koro
halinde de söylenebilir.)
- Kapat Gözlerini Söz: Mehmet Erbulak, Müzik: Mustafa Seyran
- Gençlik Marşı Uyarlayan: Ali Ulvi Elöve, Müzik: Felix
Krling
- Kahraman Uyarlama, Söz: Sıdıkա Ően–Mefik elik
- Akvaryum Uyarlama, Söz: Sıdıkա Ően
- Neşeli Günler Uyarlama, (Müziğin kime ait olduğu
belirtilmemiştir.)
- İğne Battı SayıŐma

Bu Şarkılardan beş tanesi için (Silifke'nin Yoğurdu, Cilveloy, Müzik, Zeytinyağlı Yiyemem, Süpürgesi Yoncadan) piyano eşliğinin olmadığı, eşliği olan

parçaların eşliklerinin ise kitapta yer almadığı görülmüştür. Bu çalışma kapsamında, eşliği olmayan üç parça için (Silifke'nin Yoğurdu, Cilveloy, Süpürgesi Yoncadan) uygun olduğu düşünülen eşlik yazılmıştır.

Ortaokul **7. Sınıf** müzik kitaplarında 2006 yılı Öğretim Programına göre konu başlıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Milli Marşımız
- Müziği Öğreniyorum
- Müziği Çözümlüyorum
- Ata'mı Dinliyorum
- Atatürk'ün Türk Müziğine Verdiği Önem
- Benim Ritim Kalıbım
- Çalgı Toplulukları
- İnsan Ses Gruplarını Öğreniyorum
- Müzikte Çok Seslilik
- Müzikte Dizi Kavramı ve Makamlar
- Müziği Yaşıyorum
- Dünyanın Müzik Renkleri
- Türkülerimizin Yaşanmış Öyküleri
- Kendi Ezgimi Oluşturuyorum
- Gösteri Zamanı

Ortaokul **7. Sınıf** müzik kitaplarında 9 tanesi halk türküsü, 12 tanesi öykünme, 5 tanesi uyarlama (aktarma) şarkısı olan toplam 26 parça yer almaktadır:

– Ha Buradan Aşağı	Türkü, Yöresi: Karadeniz
– Sunalar	Türkü, Yöresi: Van
– Horozumu Kaçırdılar	Türkü, Yöresi: Eskişehir
– Saray Yolu	Türkü, Yöresi: Elazığ
– Sarı Mendil	Türkü, Yöresi: Ergani
– Hey Güzeller	Türkü, Yöresi: Sivas
– Bilmem Şu Feleğin	Türkü, Yöresi: Orta Anadolu
– Dere Geliyor Dere	Türkü, Lüleburgaz

- Yangın Olur Biz Yangına Gideriz Türkü, Yöresi: İstanbul
- Tembel Türküsü Söz ve Müzik: Muammer Sun
- Hiç Kırma Kimseyi Söz ve Müzik: Saip Egüz
- Ata'm Söz ve Müzik: Ziya Aydınlan
- Atatürk Marşı Söz ve Müzik: Metin Tufan
- Güzel Anadolu Söz ve Müzik: Hasan Toraganlı
- Atatürk'üm Söz ve Müzik: Selçuk Yıldırım
Besim Akkuş (Dört sesli kanon)
- Neşeli Ol Söz ve Müzik: Ziya Aydınlan,
Saip Egüz
- Kırlara Doğru Söz ve Müzik: Ziya Aydınlan
- Yemeni Bağlamış Söz ve Müzik: Ali Ulvi Baradan
- Oyun Müzik: J. Brahms,
Uyarlama: Hasan Toraganlı
- Onuncu Yıl Marşı Söz: Behçet Necatigil–Faruk
Nafiz Çamlıbel
Müzik: Cemal Reşit Rey
- Gençlik Marşı Söz: Kemal Kaya,
Müzik: Ferit Hilmi Atrek
- Tabiatın Dili Uyarlama, Faik Canselen
(Üç sesli kanon)
- Yangın Var Aktarma Ezgi,
Söz: Mahiye Morgül
- Kahraman Uyarlama, Müzik: G. F. Haendel
- Kanon Fransız Çocuk Şarkısı,
Söz: Halil Bedii Yönetken
- Oyun Müzik: Carl Orff,
Düzenleme: Metin Tufan

Bu kitapta, besteciler tarafından çeşitli müzik türlerinde yapılan öykünme ve aktarma şarkıların çoğunlukta olması dikkat çekmektedir. Bunlar arasında marş, okul şarkısı, vals stilinde şarkı (M. Tufan'ın “Hiç Kırma Kimseyi”), türkü tarzında şarkı (M. Sun'un “Tembel” Türküsü), üç tane kanon (iki, üç, dört sesli) bulunmaktadır. 6.

sınıf müzik kitabında da yer alan “Kahraman” şarkısı, 7. sınıf kitabında iki sesli kanon olarak verilmiştir.

Bu çalışmada, kitapta piyano eşliği bulunmayan 5 şarkı için uygun olduğu düşünülen beş eşlik yazılmıştır.

Ha Buradan Aşağı (Türkü)

Saray Yolu (Türkü),

Sarı Mendil (Türkü)

Dere Geliyor Dere (Türkü)

Kırlara Doğru (Söz ve Müzik: Ziya Aydınan)

Ortaokul **8. Sınıf** müzik kitaplarında 2006 yılı Öğretim Programına göre konu başlıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Milli Marşımız
- 9/8’lik Aksak Ölçü
- Çalalım Söyleyelim
- Marşlarımız
- Atatürk
- Ses Değiştirici İşaretler
- Müzikte Diziler ve Makamlar
- Senkop (Aksatım)
- Ritim Kalıbım
- Sanat ve Müzik
- Türkülerimizin Yaşanmış Öyküleri
- Geleneksel Türk Müzikleri
- Kendi Ezgimi Oluşturuyorum
- Müzikte Çok Seslilik
- Ezgilerimiz
- Atatürk ve Müzik
- Uluslararası Müzikler

Ortaokul **8. sınıf** müzik kitaplarında 7 halk türküsü, 6 yabancı halk şarkısı (Kıbrıs, Özbek, Azerbaycan, Alman, Rus, Meksika), 8 öykünme, 2 yabancı pop ve 4 uyarlama olmak üzere toplam 27 şarkı yer almaktadır:

- Çayır Çimen Geze Geze	Türkü, Yöresi: Isparta
- Değirmen Üstü Çiçek	Türkü, Yöresi: Erzurum
- Divane Aşık Gibi	Türkü, Yöresi: Trabzon
- Hoş Bilezik	Türkü, Yöresi: Ardahan
- İzmir'in Kavakları	Türkü, Yöresi: İzmir
- Zeytinyağlı Yiyemem	Türkü, Yöresi: Bursa
- Horon	Türkü, Yöresi: Artvin
- Dillirga	Kıbrıs Türküsü
- Anayurt Marşı	Özbek Türküsü
- Sonbahar	Alman Ezgisi
- Kalinka	Rus Ezgisi
- Cielito Lindi	Meksika Ezgisi
- Gel Gidelim Bizim Köye	Fransız Ezgisi, Söz: Halil Bedii Yönetken
- En Güzel Şarkılar Yurduma	Söz ve Müzik: Salih Aydoğan
- Vatan	Söz ve Müzik: Saip Egüz
- Yollarda Aradım İzlerini	Söz ve Müzik: Mustafa Günay
-Mutluluk Şarkısı	Söz ve Müzik: M. Sun
- Love Me Tender	Söz ve Müzik: Elvis Presley-Vera Matson
-Oynaya Oynaya Gelin Çocuklar	Söz: Adnan Çakmakçıoğlu, Müzik: Salih Aydoğan

-Vatan Marşı	Söz: Cemal Ethem, Müzik: Musa Süreyya
– Rüya Gibi Her Hatıra	Söz: Cengizhan Altıntaş, Müzik: Mehmet Ilgın
– Mutlu Bir Yılın Özlemi	Söz: Süheyla Sinkil, Müzik: Saip Egüz
– Müzik	Söz: Ziya Aydınant, Saip Egüz, Müzik: W.A.Mozart
– Sakarya Marşı	Müzik:Ahmet Cemallettin Çinkılıç
– Nazende Sevgilim	Müzik: Bekirov
– Ömürde Çiçek Gibi	Uyarlama, Söz: Ali Ulvi Elöve
– Gençlik Marşı	Uyarlayan: Ali Ulvi Elöve Müzik: Felix Kurling.

Görüldüğü gibi, 8. sınıf şarkı dağarcığı da 6. sınıftaki gibi zengin bir çeşitliliğe sahiptir.

Kitapta dans, marş, türkü gibi popüler müzik türlerinin özellikleri Türk besteciler tarafından yapılmış şarkılara yansıtılmıştır. Örneğin, “Yollarda Aradım İzlerini” parçası vals, “Oynaya Oynaya Gelin Çocuklar” parçası türküyü çağrıştırmaktadır. Bunun dışında, değerlendirmeye alınan her bir sınıf programında vazgeçilmez olan “marş” parçaları da kitapta yer almaktadır.

10. PROBLEM CÜMLESİ

Bilindiği üzere ilkokullardan farklı olarak ortaokullarda müzik derslerini o dersin branş öğretmenleri vermektedir.

Bu anlamda, olgunlaşma sürecinde olan neslin eğitiminde sanat önemli bir rol oynamaktadır. Sanat eğitimi bireyin gelecekteki yaşantısına uyum sağlamasına, kendisine güven duymasına, sorumluluk bilinci geliştirmesine, çevresine karşı saygılı olmasına ve yaşamını güzelleştirmesine yardımcı olur. Müzik de sanatın önemli bir

dalıdır ve ülkemizde genel müzik eğitimi çocuklara ilkokullarda ve ortaokullarda verilir. Bu eğitim kurumlarında müzik eğitimi, şarkı dağarcıkları farklı olmakla birlikte çocukların bulunduğu sınıftan ve eğitim/öğretim yılından bağımsız olarak şarkı söylemekle yapılır.

Bu çalışmada, bu eğitim-öğretim yöntemi kapsamında çocuklar şarkı söylerken yapılacak olan piyano eşliğinin önemi vurgulanmıştır. Piyanonun bütün müzik seslerini kapsayan, tampere olan, aynı anda birçok sesi icra edebilen ve şarkı söylemede eşliği ile destek veren en uygun enstrüman olması nedeniyle bu bağlamda tercih edilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Konu ile ilgili literatür taraması yapılmış; ancak piyanonun çocukların ortaokul müzik eğitimlerinde şarkı eşliğine uygun bir enstrüman olduğunu destekleyen ve piyano eşliğinin önemini vurgulayan, farkındalığını oluşturan herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Ortaokul müzik eğitimi kitaplarında yer alan şarkıların birçoğunun piyano eşliğinin bulunmaması, derslerde eğitim kalitesini düşüren bir etken olarak ortaya çıkmıştır.

Buradan yola çıkılarak araştırmanın problem cümlesi;

“Müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre, ortaokul müzik ders kitaplarındaki çocuk şarkılarının piyano eşlikli çalışması nasıl değerlendirilmektedir?” şeklinde belirlenmiştir. İlgili problem cümlesi ile ilgili alt problemler belirlenmiş ve bu problemlere yanıt aranmaya çalışılmıştır.

11. ALT PROBLEMLER

1. Ortaokul müzik öğretmenlerinin, derslerde çocuk şarkılarının piyano eşliği ile çalışılmasının müzik eğitimine genel katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Ortaokulların müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarında piyano eşliğinin yapılandırılmasına ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
3. Ortaokul müzik öğretmenlerinin müzik ders kitaplarındaki şarkılar için önerilen piyano eşliklerinin değerlendirilmesine ve uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Ortaokul müzik ders kitaplarının dağarcığına eklenebilecek yeni şarkılarla ilgili müzik öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

12. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tez ile ortaokul müzik kitaplarında bulunan çocuk şarkılarının piyano eşlikli kullanımının değerlendirilmesi ve müzik öğretmenlerinin eşlikli çalışmalara bakış açılarının tespit edilerek bu alana dikkatlerinin çekilmesi amaçlanmıştır.

Tezde, ortaöğretim müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların piyano eşliklerinin yapılmasıyla:

1. Derslerde piyano eşlikli seslendirmenin derse olan etkilerinin değerlendirilmesi,
2. Piyano eşliği olmayan çocuk şarkılarına piyano eşliklerinin kazandırılması,
3. Eşliği olan şarkılar toplanarak eğitim müziğinde işlerliklerinin geliştirilmesi,
4. Çocuk şarkılarının piyano eşliğinde seslendirilmesi gerektiği düşüncesinin yaygınlaştırılması,
5. Ortaokul müzik eğitiminde derslerde çalışılan şarkılara eşlik oluşturulması ve uygulanması yoluyla öğrencilerin derslere yaklaşım kalitesinin ve motivasyonunun yükseltilmesi,
6. Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların piyano eşliklerine de yer verilmesinin sağlanması,
7. Ortaokul müzik öğrenimine/öğretimine katkı ve kolaylık sağlanması,
8. Ortaokul müzik öğretmenlerine kaynak oluşturması,
9. Ortaokul 5., 6., 7., 8., sınıf müzik dersleri için daha önce böyle bir çalışmanın yapılmamış olması nedeniyle konunun müzik literatürüne geçmesi,
10. Somut bir yöntemin yaygınlaşmasına hizmet etmesi ve benzeri çalışmalara ışık tutması amaçlanmaktadır.

13. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma, çocuk şarkıları dağarcığına eşlikli çalışmaların katılması, müzik eğitimcilerinin piyano eşliğine dikkatlerinin çekilmesi ve okul müziğinde eşliğin öneminin vurgulanması açılarından önemlidir.

Tez, konu itibarıyla ortaokul müzik derslerindeki çocuk şarkılarının piyano eşliklerinin incelenmesi, bu alana yönelik bir çalışmanın sanatta yeterlilik düzeyinde

yapılmamış olması, çocuk şarkıları dağarcığının piyano eşliklerinin bir uzman tarafından yeniden ele alınması, ders öğretmenleri tarafından çok daha kolay icra edilebilecek eşliklere yönelik bir çalışmayı barındırıyor olması ve yöntem açısından betimsel bir çalışmaya da girişmesi açılarından oldukça büyük bir önem taşımaktadır.

Yapılan araştırma sayesinde ortaokul müzik derslerinde kullanılan şarkıların eşlik literatürüne destek ve çeşitlilik kazandırılmaktadır.

14. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

1. Araştırmaya katılan müzik branş öğretmenlerinin sayısının Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içerisinde görev yapan ortaokul müzik branş öğretmenlerinin genel görüşlerini yansıtmak için yeterli olduğu,
2. Araştırmaya katılanların samimi ve dürüst oldukları,
3. Müzik branş öğretmenlerinin kendilerine teklif edilen görüşme formunun tüm sorularına var olan durumu yansıtan cevaplar verdiği,
4. Teklif edilen görüşme formuna verilen cevapların analizi için doğru yöntemin kullanıldığı,
5. Teklif edilen yapılandırılmış görüşme formunun araştırma için doğru bir veri toplama yöntemi olduğu,
6. Araştırma için ulaşılan kaynakların ve elde edilen verilerin bu araştırma kapsamı için uygun olduğu, sayıltılarından hareket edilmiştir.

15. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIK LARI

Bu araştırmanın alanı,

1. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ortaokullarının 2016-2017 eğitim öğretim yılında Afyon, Antalya, Aydın'da 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik derslerini yürütmekte olan 15 müzik branş öğretmeni ile,
2. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortaokul 5., 6., 7., 8., sınıf müzik ders kitaplarında son on iki yılda yer alan ve eşlikleri bulunmayan şarkılara 10 piyano eşliği yazılarak önerilmesi ile,
3. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan 15 soru ile,

4. Çalışmada, tespit edilen eşliksiz şarkıların hepsine eşlik yapmak amacı gözetilmemiştir,
5. Araştırmaya ayrılan süre ve ulaşılabilen kaynaklar ile sınırlı tutulmuştur.

16. ARAŞTIRMADA YER ALAN TANIMLAR

A capella: “Çalgı eşliksiz koro, ya da onun için yazılmış eser” (Say, 2002: 12).

Akor: “Aynı anda duyulan ya da duyurma işlevinde olan üç ya da daha fazla sesin birleşimi” (Say, 2002: 19).

Alto : “İnsan sesinin dört temel türünden biri” (Say, 2002: 31).

Armoni: “Uyum, âhenk; seslerin kaynaşması; seslerin uyumundaki kural ve yaratıcı ilkeleri geliştiren bilim ve sanat” (Say, 2002: 39).

Cümle: Birbiriyle ritmik ve melodik olarak bağlı olan ve bir tane müzikal fikri ifade eden müzik seslerinin oluşturduğu yapıdır.

Deşifre: Daha önce karşılaşılmamış olan nota metninin ilk bakışta okunması

Detone: İstenen sesin dışına çıkılması; “esleri doğru ve temiz kullanmamak; falso söylemek ve çalmak, ... Seslendirme sırasında tonalitenin, modun, makamın dışına çıkmak” (Say, 2002: 147).

Diyapazon: “İnsan sesinin ya da müzik aletinin üretebildiği seslerin genişliği” (Keldiş, 1990: 172).

Diskant: “İnce sesler ya da kadın sesleri bölgesi. Kadın ve çocuk seslerinin ikinci adı.” (Say, 2002: 156).

Doku: “Lat. *factura*-biçim, yapı, yapılandırma anlamına geliyor”(Keldiş, 1990:568). Müzik eserinin bütün sesleri arasındaki ilişki türünü ifade eder.

Entonasyon: “Ses yüksekliğinin doğru olması. Bir eserin seslendirilmesinde perdeleri şaşmaz bir kesinlikle verebilmek; sesleri doğru çıkartmak” (Say, 2002: 180).

Eşlik: Bir müzik eserinde esas melodiyi (ezgiyi) destekleyen parti ya da partiler.

Falso: “İt. ‘Yanlış’ ses yüksekliği doğru olmayan sesler.” “Kavram olarak falso, ‘doğruluk’un karşıtıdır, ‘bozuk’ demektir: ‘Bozuk ses’, ‘bozuk söylemek’, ‘akordu bozuk’ vb.” (Say, 2002: 193).

Müfredat: Öğretim programı (TDK Sözlüğü).

Müzik Yeteneği: Müziğe ileri derecede yatkınlık (Say, 2005: 370).

Periot: İki ya da daha fazla cümleden oluşan bitirilmiş bir müzikal fikri ifade eden ve müzik formlarının en küçüğü olan müzikal yapı.

Piyano Eşliği: Herhangi bir enstrümana, ensemble, koroya veya şarkıcıya piyano ile yapılan çoksesli seslendirme.

Rejister: “Kalından inceye doğru belli aralıktaki sesleri kapsayan ses bölgesi” (Say, 2002: 447).

Rezonans: “Latince *rezonans*: yankı. Aynı ses yüksekliğinde harekete geçen iki titreşim kaynağından birinin titreşmeye başlaması halinde, ötekinin de ona uyarak titreşimi sürdürmesi” (Say,2002: 449).

Staccato: “Sesleri kesintili biçimde müzik yazısında belirtmek üzere notaların üstüne küçük noktalar konur” (Say, 2002: 491).

17. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde piyano, Milli Eğitim okullarında müzik eğitimi, Milli Eğitim okullarında piyanonun önemi ve rolü, piyanonun şarkı icrasında eşlikleri seslendirmede kullanılan bir enstrüman olarak önemi ve rolü ile ilgili görüşleri inceleyen yurtiçi ve yurtdışı yazılı kaynaklardan araştırma makalelerine, yüksek lisans ve doktora tezlerine yer verilmiştir:

Sak, Ö. S. *İlköğretim Okullarında Müzik Eğitimi ve Çocuk Şarkıları Üzerine Bir Araştırma*, (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitim Anabilim Dalı, Konya, 1997.

Güçlü, N. *Müzik Öğretmenlerinin Çocuk Şarkılarına Yönelik Görüşlerinin, İlköğretim 6. Sınıf Müzik Öğretim Programı Kapsamında Değerlendirilmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Ankara, 2009.

Balıkçı, S. *Besteci ve Eğitimci D.B. Kabalevsky'nin Müzik Eğitimine Katkısı*, (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir, 2006.

Demirova, G. *Piyano Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Dikkat Toplama Yetisine Etkisi*, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara, 2008.

Kutluk, Ö. *Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi*, (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara,

Bilgin, S. "Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Müzik öğretmenleri Tarafından Piyano ile Eşliklenmesi", *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Pamukkale Üniversitesi, Nisan 2006.

Gün, Demirtaş (2015). Müzik Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Dağarcığındaki Şarkılara Piyano İle Eşlik Yapabilme Becerileri, *JASSS*, Sayı 40,157-165.

Kasap, B. T. (2005). İşlevsel Piyano Becerilerinin Müzik Öğretmenleri İçim Önemi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı.1, 149 -154.

Piji-Küçük, D. (2014). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bakışı İle Eşlik Çalma Dersinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, Sayı.2, 198-214.

Gün, E., Köse, H. Seval (2013). Müzik Öğrencilerinin Piyano Dersine Yönelik Tutumları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Cilt 8/3, 247-261.

Beste, D. Ç. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Eşlik Dersine Bakış Açıları İle Derste Zorlandıkları Konulara İlişkin Çözüm Önerileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 19, Sayı.1.

Demirova, G. (2010). Korropetitör Mesleğine Genel Bir Bakış. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 12.

Demirova, G. (2009). Yardımcı Piyano Dersinin Müzik Eğitiminde Yeri ve Önemi. *1.Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi*. Sayı 7101.

Özdemir, G. (Ocak 2018). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Piyano İle Eşlikleme Becerileri Üzerine Sistematik Derleme Çalışması, 30 (1). *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler İstitüsü.*

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri ve verilerin çözümlenmesi yöntemi yer almaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, ortaokul müzik ders kitaplarındaki çocuk şarkılarının piyano eşlikli kullanımının değerlendirilmesine yönelik nitel bir araştırma olup araştırmada betimsel model kullanılmıştır.

“Nitel araştırma denildiğinde kısaca, herhangi bir şekilde istatistiksel prosedürler ya da başka bir sayısal araç olmaksızın bulguların üretildiği araştırma anlaşılabilir” (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, Yıldırım, 2004:214). Araştırmada, “Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Çocuk Şarkılarının Piyano Eşlikli Kullanımının Değerlendirilmesi” amacıyla ortaokul müzik öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler sayısal araçlara dayalı olmadan değerlendirilmiştir.

“Betimsel analizde, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen başlıklar altında (örneğin temalar) özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularına göre sınıflandırılabileceği gibi, veri toplama aşamalarında (gözlem ya da mülakat) elde edilen ön bilgiler ışığında da düzenlenebilir. Özetlemek gerekirse betimsel analiz dört aşamadan oluşur:

- Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma.
- Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi.
- Bulguların tanımlanması.
- Bulguların yorumlanması.”

(Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2004:234).

Buna göre araştırmada, ortaokul çocuk şarkılarının piyano eşlikli kullanımını değerlendirmek üzere temalar;

1. Ortaokul müzik derslerinde çocuk şarkılarının piyano eşlikli uygulanmasının müzik eğitime katkıları,
2. Müzik öğretmenlerinin, ders kitaplarındaki çocuk şarkılarına piyano eşliği yapılandırma durumları ve görüşleri şeklinde belirlenmiştir.

2. ÇALIŞMA GRUBU

Çalışma nitel bir araştırma olduğu için araştırmaya gönüllü olarak katılan müzik branş öğretmenlerinden “çalışma grubu” veya “katılımcılar” olarak söz edilmektedir. Bu araştırmanın çalışma grubunu, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaokulların 5., 6., 7. ve 8. sınıflarında 2016–2017 güz döneminde görev yapan 15 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılardan 10 kişiyle yüz yüze (sözel görüşme), geri kalan 5 kişiyle telefon ve internet (yazılı görüşme) aracılığı ile görüşme yapılmıştır.

Araştırma katılımcılarının mezun oldukları bölümler Tablo 1’de belirtildiği gibidir:

Tablo 1. Katılımcıların Mezun Oldukları Bölümler

Mezun Olunan Üniversite/Bölüm	Ana Sanat Dalı	Gözlem Sayısı
Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü	Piyano Ana Sanat Dalı	3
	Yaylı Çalgılar Ana Sanat Dalı	2
Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	Türk Sanat Müziği Bölümü	2
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Müzik Öğretmenliği Bölümü	3
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Müzik Öğretmenliği Bölümü	1
Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Müzik Öğretmenliği Bölümü	1
Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	Türk Sanat Müziği Bölümü	2
Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Müzik Öğretmenliği Bölümü	1

Çalışma grubunu oluşturmak için, ortaokullarda müzik dersi branş öğretmenleri ile tek tek görüşülerek onlardan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruları cevaplamaları istenmiştir. Belirtmek gerekir ki görüşme yapılan müzik öğretmenleri farklı müzik dallarının mezunu oldukları için farklı düzeyde mesleki yeterliğe sahiptir.

Araştırmada yer alan katılımcıların görüşlerine Bulgular ve Yorumlar bölümünde **Katılımcı 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15** şeklinde referans verilerek onların isim ve kişisel bilgileri belirtilmemiştir. Bu bağlamda **Katılımcı 1, 2, 3, 4 vb.** şeklinde yapılan numaralandırma her zaman aynı müzik öğretmenin

görüşünü belirtmektedir. Bu uygulamayla, 15 katılımcının her birinin her bir soruya vermiş olduğu cevaplardaki farklı bakış açılarını yansıtmak amaçlanmıştır.

3. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Araştırmada, verilerin toplanması için aşağıdaki basamaklar izlenmiştir:

1. Konuyla ilgili bilgi ve belgelerin, ilgili araştırmaların taranması,
2. Yurtiçi ve yurtdışı kaynakların belirlenmesi,
3. Betimsel analiz için çerçeve oluşturmak üzere temaların belirlenmesi, bu temalar doğrultusunda problem ve alt problemlerin tespit edilmesi.
4. Araştırmaya ilişkin verilerin elde edilebilmesi için alt problemlerden yola çıkılarak yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulması “Görüşme (*interview*, mülakat), sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniğidir” (Karasar; 1986:174). Bu amaçla görüşme formu, on beş uzmanla görüşülerek düzenlenmiş ve uygulanmaya hazır hale getirilmiştir.
5. Ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin belirlenmesi,
6. Öğretmenlerle ön görüşmeler yapılması ve gönüllü olarak çalışmaya katılan öğretmenlere ulaşılarak görüşme formlarının uygulanması,

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme (mülakat) tekniği kullanılarak on beş katılımcı ile yüz yüze, telefon ve internet aracılığı ile görüşülerek toplanmıştır. Görüşmeler, eğitimcilerin odalarında, sınıflarda veya telefon üzerinden bireysel olarak gerçekleştirilmiştir.

“Görüşme, çoğunlukla yüz yüze yapılmakta ise de telefon ve televizyonlu telefon gibi anında ses ve resim iletilerleriyle de olabilir” (Karasar, 1986: 174). “Görüşme yoluyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız. Bu süreçte, sorulan sorulara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir.” (Yıldırım, Şimşek, 2016: 130).

Araştırmada ortaokul müzik öğretmenlerinin görüşlerini almak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruların görüş ve kanaat bildirecek şekilde hazırlanmasına önem verilmiştir. Davranış ve bilgi içeren sorulara yer

verilmiştir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu on beş açık uçlu sorudan oluşturulmuştur.

“Açık uçlu sorular için serbest cevaplar verilir. Kaynak kişi, genel sınırlar içinde soruyu, istediği kapsam ve derinlikte ve kendi anlatımı ile cevaplama serbestisine sahiptir.” (Karasar, 1986:184). Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu, üç uzman ile incelenerek onların görüş ve önerileri doğrultusunda son haline getirilmiştir.

Ayrıca araştırmada, öğretmenlerin ortaokul müzik kitaplarındaki on tane şarkı için hazırlanmış piyano eşliği hakkındaki düşünceleri, literatürde yer alan benzer çalışmalar dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler eğitimcilerin onayları alındıktan sonra yazılı hale getirilerek toplanan verilerin güvenilirliği sağlanmıştır.

4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırma sürecinde verilerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla aşağıdaki basamaklar izlenmiştir:

1. Uygulama sonucu elde edilen verilerin yazılı ortama aktarılması/işlenmesi,
2. Verilerin çözümlenmesi,
3. Bulguların ortaya konması,
4. Bulguların yorumlanması,
5. Araştırmanın raporlaştırılması.

Katılımcılardan, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen nitel veriler betimsel analiz çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen nitel verilerin çözümlenmesi, belirlenen dört alt problem çerçevesinde yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde amaç, belirlenen alt problemlere ilişkin cevaplar bulmayı içermektedir. Bu nedenle alt problemler yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular ve onlara verilen cevaplar üzerinden çözümlenmeye çalışılmıştır. Problem cümlesine yönelik dört alt problem aşağıdaki gibidir:

1. Ortaokul müzik öğretmenlerinin, derslerde çocuk şarkılarının piyano eşliği ile çalışılmasının müzik eğitimine genel katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Ortaokulların müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarında piyano eşliğinin yapılandırılmasına ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
3. Ortaokul müzik öğretmenlerinin müzik ders kitaplarındaki şarkılar için önerilen piyano eşliklerinin değerlendirilmesine ve uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Ortaokul müzik ders kitaplarının dağarcığına eklenebilecek yeni şarkılarla ilgili müzik öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

Alt problemleri çözümlmek için on beş katılımcının kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevaplara olduğu gibi ve değiştirilmeden yer verilmiştir. Bu aşamada gerekli görülen cevaplarda temsil amacıyla tablolara yer verilmiştir. Daha sonra katılımcılardan elde edilen cevaplar objektif bir bakış açısıyla değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Alt problemleri çözümlmek için aşağıdaki sorular kullanılmıştır:

1. Müzik derslerinde öğretilen şarkıların piyano eşliğinin olup olmaması gerektiği konusunda düşünceleriniz nelerdir?
2. Ortaokul müzik derslerinde kullanılan kitaplardaki eşlikli ve eşiksiz şarkılar öğrencilerin derse yaklaşımını nasıl etkilemektedir?
3. Çocuk şarkılarında piyano eşliklerinin önemi sizce nedir?
4. Piyano eşliği olmayan parçalara siz eşlik oluşturuyor musunuz?
5. Derste öğretilen şarkıların piyano eşliği ile çalışırken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
6. Piyano eşliğinin ne derece yoğun olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
7. Piyano eşliğinin hangi aralık/rejister alanı kapsamında uygun olduğunu düşünüyorsunuz?
8. Sizce bir müzik öğretmenin derslerde karşılaştığı parçalara eşlik oluşturması için ne düzeyde armoni bilgisi olmalıdır?
9. Size sunulmuş eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaştınız mı?
10. Sunulmuş piyano eşlikleri arasında en uygunu sizce hangisidir?
11. Şarkıların eşliklerini hangi araç-gereci kullanarak yapmak zorundasınız?
12. Çalıştığınız okul piyano eşliği için yeterli araç-gereç (org, piyano vs.) donanımına sahip midir?

13. Müfredatta bulunan hangi şarkı türleri çocuklar tarafından daha çok sevilmiştir (türkü, uyarlama, besteciler tarafından bestelenmiş şarkılar)?
14. Çocuklar tarafından size (müfredat dışında) yeni parça teklifi oluyor mu?
15. Sizce derste kullanılan müzik kitaplarında olmayan, ama çocuklar tarafından sevilebilecek şarkılar hangileridir?

Yukarıda belirtilen birinci, ikinci, üçüncü sorulara katılımcılar tarafından verilen cevaplar birinci alt problemin çözümlenmesi için kullanılmıştır. Dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci sorulara verilen cevaplar ikinci alt problemin çözümlenmesi için kullanılmıştır. Dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sorulara verilen cevaplar üçüncü alt problemin çözümlenmesi için kullanılmıştır. On üçüncü, on dördüncü ve on beşinci sorulara verilen cevaplar da dördüncü alt problemin çözümlenmesi için kullanılmıştır.

Bu amaçla öncelikle çalışmaya katılan gönüllü müzik öğretmenlerinin cevapları olduğu gibi aktarılmış ve gerekli yerlerde tablolardan faydalanılmıştır. Daha sonra elde edilen bulgular gerçeklik ve objektif bir bakış açısıyla değerlendirilerek yorumlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde, toplanan verilerin çözümlenmesine yönelik olarak katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara vermiş oldukları cevaplar esas alınarak ilgili değerlendirmelerde ve yorumlarda bulunulmuştur.

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

“Ortaokul müzik öğretmenlerinin, derslerde çocuk şarkılarının piyano eşliği ile uygulanmasının müzik eğitime genel katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenen birinci alt probleme yönelik olarak katılımcıların,

1. Müzik derslerinde öğretilen şarkıların piyano eşliğinin olup olmaması gerektiği konusunda düşünceleriniz nelerdir?
2. Ortaokul müzik derslerinde kullanılan kitaplardaki eşlikli ve eşiksiz şarkılar öğrencilerin derse yaklaşımını nasıl etkilemektedir?
3. Çocuk şarkılarında piyano eşliklerinin önemi sizce nedir?

sorularına verdikleri cevaplar değerlendirilerek problem çözülmeye çalışılmıştır.

“Müzik derslerinde öğretilen şarkıların piyano eşliklerinin olup olmaması gerektiği konusunda düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular katılımcıların ilgili soruya vermiş oldukları cevaplardan oluşmaktadır (Tablo 2):

Tablo 2. Müzik Derslerinde Öğretilen Şarkıların Piyano Eşliklerinin Olup Olmaması Gerektiği Konusunda Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 1: Müzik derslerinde öğretilen şarkıların piyano eşliklerinin olup olmaması gerektiği konusunda düşünceleriniz nelerdir?
Katılımcı 1	"Müzik derslerinde piyano eşliklerinin olmayışı ülkemizde her zaman ihmal edilen müzik eğitiminin yetersizliğini doğrulamaktadır. Müzik eğitimi yeterli anlamda sunulmadığı zaman da önemli bir destekten yoksun kalınmaktadır."
Katılımcı 2	Boş bırakıldı.
Katılımcı 3	"Öğrettiğim şarkıların çoğunun piyano eşliği yok maalesef. Bu konunun ele alınıp ortaokulda öğretilen her parçanın piyano eşliklerinin de öğretmenlere verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğretimin kalitesi için önemli bir adım olur. "
Katılımcı 4	"Piyano eşliği hazır olması güzel olur. "
Katılımcı 5	"Dağıtılan ders kitaplarında müfredata bağlı olarak verilen şarkılar istenildiğinde eşlik ile çok iyi seslendirilebilir. Ancak o eserlere ait herhangi bir piyano eşliği ile çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla, sadece kendi akorlarımla yaptığım piyano eşlikleri ile öğretiyorum."
Katılımcı 6	"Şarkı piyano eşliklerinin hazır olması daha uygun olur. "
Katılımcı 7	"Şarkı piyano eşliği yazılı değil, aldığımız eğitim sonucu kulağımıza uygun gelen akorları basıyoruz."
Katılımcı 8	"Şarkı piyano eşliğini müzik derslerinde gerekli görüyorum. Bu konuda kaynak sıkıntısı yaşıyorum. "
Katılımcı 9	"Okullarda yeterli imkân olduğu sürece biz müzik öğretmenleri şarkı piyano eşliklerini kendimiz yapabiliriz."
Katılımcı 10	"Şarkı piyano eşliklerinin hazır olması güzel olur. Armoni konusunda yetersiz olan arkadaşlar faydalanabilir."
Katılımcı 11	" Hazır şarkı piyano eşlikleri yok. Eğer olsaydı dersler daha verimli olurdu öğrenciler için."
Katılımcı 12	"Kesinlikle olmalı, derslerde piyano ile şarkı söyletimi daha rahat oluyor. Şarkıların eşliklerini kendim yazıyorum."
Katılımcı 13	Ortaokul müzik ders kitaplarındaki piyano eşliklerinin yeterli olmadığını düşünüyorum.
Katılımcı 14	"Milli Eğitim kitaplarındaki şarkıların piyano eşliği bulunmamaktadır."
Katılımcı 15	"MEB'in yayınlamış olduğu müzik etkinlik kitaplarında şarkılarda piyano eşlikleri maalesef bulunmuyor. Ayrıca devlet okullarının birçoğunda piyanonun olmayışı da ayrı bir sorun."

Uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulguların sorgulandığı birinci soruda katılımcıların konuya ilişkin görüşleri alınmıştır. Genel olarak katılımcılar MEB'e bağlı ortaokullarda piyano eşliğinde şarkı öğretiminin uygun olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Birinci katılımcı, ortaokul müzik derslerinin

piyano ile sürdürülmesi, ülkemizde müzik eğitimi seviyesinin yükselmesini sağlamaktadır şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Aynı fikir üçüncü katılımcının cevabında da görülmektedir. Üçüncü, dördüncü, altıncı, onuncu, on dördüncü ve on beşinci katılımcıların müzik derslerinin şarkı öğretiminde piyanonun bulundurulması hakkında birbiriyle örtüşen cevaplar vermeleri, bu konuda, ortaokul müzik kitaplarında şarkıların piyano eşlikleriyle birlikte yer alması gerektiğini düşündürmektedir. Ayrıca görüşmeye katılan on beşinci katılımcı birçok okulda piyano olmamasının ciddi bir eksiklik olduğunu belirtmektedir. Konuyla ilgili olarak beşinci ve yedinci katılımcılar, şarkıların piyano eşliklerinin bulunmaması nedeniyle şarkılara uygun akorları kendilerinin yaptıklarını belirtmişlerdir. Sekizinci katılımcı, ortaokul müzik kitaplarında piyano eşliklerinin bulunmaması nedeniyle kaynak eksiliği sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. On üçüncü katılımcı, ortaokul müzik ders kitaplarında şarkı piyano eşliklerinin yetersiz olduğunu düşünmektedir. İkinci katılımcı, birinci soruya ait cevabı boş bırakmıştır; dokuzuncu katılımcı ise ortaokullarda piyano olması durumunda müzik öğretmenlerinin kendilerinin de şarkı piyano eşliklerini oluşturabileceği fikrini ortaya koymuştur.

Yukarıdaki verilerden elde edilen bilgiler, ortaokul müzik öğretmenlerinin, derslerde şarkıların piyano eşliğiyle öğretiminin en uygun yöntem olduğunu düşündürmektedir. Bununla birlikte, ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkılar için piyano eşliklerinin hazır olması gerektiği anlaşılmaktadır. Ortaokullarda piyano bulundurulması gereğine ve derslerde öğretilen çocuk şarkılarının çalınabilecek nitelikte eşliklendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

“Ortaokul müzik derslerinde kullanılan kitaplardaki piyano eşlikli ve eşiksiz şarkılar öğrencilerin derse yaklaşımını nasıl etkilemektedir?” sorusuna katılımcılar Tablo 3’teki cevapları vermişlerdir:

Tablo 3. Ortaokulların Müzik Derslerinde Kullanılan Kitaplardaki Piyano Eşlikli ve Eşiksiz Şarkıların Öğrencilerin Derse Yaklaşımına Etkisi Konusunda Cevaplar

Katılımcılar	Soru 2: Ortaokulların müzik derslerinde kullanılan kitaplardaki piyano eşlikli ve eşiksiz şarkılar öğrencilerin derse yaklaşımını nasıl etkilemektedir?
Katılımcı 1	"Tabii ki öğrenciler piyano eşlikli parçaları daha hevesle dinlemekte ve zevkle söylemek istemektedirler."
Katılımcı 2	"Piyano eşlikli şarkılarda derse katılım daha fazla olmaktadır. Çocuklar eşiksiz şarkılarda sıkılmaktadır. Çok daha fazla dikkatlerini çekiyor eşlikli eserler. Piyano eşlikli olan şarkıların kulağa daha dolu gelmesi nedeniyle öğrenciler müzikal doyuma çok daha fazla ulaşır ve zevk alırlar."
Katılımcı 3	"Eşlikli parçalar öğrenciler tarafından zevkle dinlenmektedir."
Katılımcı 4	"Piyano, seslerin algılanması için en elverişli enstrümandır ve öğrencinin işitsel hafızasının gelişimini doğrudan etkiler. Bu nedenle, öğrencilerin şarkıları piyano eşliğiyle öğrenmesi, parçanın, notaların ve seslerin öğrenilmesi için başlıca yöntemlerden biridir."
Katılımcı 5	"Milli Eğitim Bakanlığı Ortaokul Müzik (5-6-7-8) sınıf kitapları kısmen de olsa çokseslilik ile ilgili şarkıları içermektedir. Bunun yetersiz olduğu ve ders sayısının haftada sadece 1 ders olduğu bir süreçte derse olumsuz yansıdığını göstermektedir."
Katılımcı 6	"Piyano eşliği ile şarkı, güzel yansiyacak diye düşünüyorum."
Katılımcı 7	"Çocuklar piyano eşlikli şarkıları öğretmenlerden dinlediğinde keyif alıyorlar ama onlara şarkıyı piyano eşliği ile öğretiyoruz. Haftada 1 saat ders yeterli gelmiyor."
Katılımcı 8	"Derslerde şarkılara piyano eşliği yapmadığımız için (enstrüman eksikliğinden) bu soruyu cevaplayamayacağım."
Katılımcı 9	"Çok daha fazla dikkatlerini çekiyor piyano eşlikli eserler."
Katılımcı 10	"Piyano eşiksiz çalışma ritimleri, öğrencilerin ses aralıklarını kavramalarını zorlaştırıyor. Özellikle ben iki katı performans harcamak zorunda kalıyorum. Kesinlikle şarkı piyano eşliği çok önemli. Çocukların müzik kulaklarının gelişmesi için çok önemli olduğunu düşünüyorum."
Katılımcı 11	"Piyano eşlikli şarkılara öğrenciler daha istekli daha neşeli daha dikkatli yaklaşıyorlar, onların ilgilerini daha çabuk çekiyoruz."
Katılımcı 12	"Piyano eşlikli çalmadığım için yorumu yapamıyorum."
Katılımcı 13	"Aradaki fark öğrenciler tarafından hissedilmemektedir."
Katılımcı 14	"Piyano eşlikli şarkılarda derse katılım daha fazla olmaktadır. Çocuklar eşiksiz şarkılarda sıkılmaktadır."
Katılımcı 15	"Piyano eşlikli olan şarkıların kulağa daha dolu gelmesi nedeniyle öğrenciler müzikal doyuma çok daha fazla ulaşır ve zevk alırlar."

Genel olarak katılımcılar, ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkıların piyano eşliğinde çalışılmasının daha verimli olacağını düşünmektedirler. Birinci, ikinci, üçüncü, yedinci, dokuzuncu, on birinci ve on beşinci katılımcıların görüşlerine göre müzik derslerinde şarkının piyano eşliğiyle öğretilmesi, çocuklar için daha zevkli olacaktır. Bu bağlamda ikinci ve on dördüncü katılımcılara göre, piyano eşlikli şarkı öğretimi müzik derslerinde çocuklar üzerinde daha fazla ilgi, derse katılım, derse dikkat verilmesi ve dersten zevk alınması gibi olumlu yönlerde artış sağladığı fikrini belirtmektedirler. Dördüncü katılımcı ise konuyla ilgili olarak, derslerin piyano ile yürütülmesinin, çocukların müzik hakkında daha bilinçli olmalarını ve müzik işitme kabiliyetini kazanmalarına olumlu etki sağladığını düşünmektedir. Konuyla ilgili olarak sekizinci ve on ikinci katılımcılar, müzik derslerinde şarkı öğretimini piyano eşliğiyle yürütmedikleri için soruya cevap vermekte zorluk çekmişlerdir. Onuncu katılımcı, müzik derslerinde piyano eşiksiz çalışmanın zorluk yaratacağını belirtmektedir. Ayrıca onuncu katılımcı, müzik derslerinde piyano eşlikli çalışmanın öğrencilerin müzik kulağının gelişmesine katkı sağlayacağı görüşünü belirtmiştir. Altıncı katılımcı, ortaokul müzik derslerinde eğitimin şarkı piyano eşliğiyle sürdürülmesinin olumlu etkileri olacağını düşünmektedir. Soruya on üçüncü katılımcı, müzik derslerinin piyano ile veya piyanosuz yürütülmesinin öğrencilerin davranışlarında değişim yaratan sonuçlar ortaya çıkarmadığı fikrini belirtmiştir. Bunun dışında, beşinci ve yedinci katılımcılar, cevaplarında ortaokullarda müzik derslerinin saat yetersizliği problemine dikkat çekmişlerdir.

Yukarıda elde edilen verilere göre, müzik öğretmenlerinin ortaokullarda şarkı öğretimini piyano eşliğiyle yürütmelerinin, çocukların müzik eğitimine kayda değer nitelikte katkı sağlayacağı belirgin bir şekilde anlaşılmaktadır. Müzik derslerinde şarkıların piyano eşliğinde öğretilmesi, derslerin çocuklar için ilgi çekici, eğlenceli, eğitici olmasını sağlayacağı ve sınıfta verimliliğin artırmasına neden olacağı düşünülmektedir. Ayrıca derslerin piyano eşliğiyle sürdürülmesinin, çocukların duyma yetisinin gelişiminde doğrudan etkili olduğu anlaşılmaktadır. Yine, öğretmen katılımcılardan ikisi, müzik derslerinde zaman yetersizliğine değinmişlerdir.

“Çocuk şarkılarında piyano eşliklerinin önemi sizce nedir?” sorusuna ilişkin bulgular ise Tablo 4’te görüldüğü gibi katılımcıların ilgili soruya vermiş cevaplardan oluşmaktadır:

Tablo 4. Çocuk Şarkılarında Piyano Eşliklerinin Önemi Konusunda Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 3: Çocuk şarkılarında piyano eşliklerinin önemi sizce nedir?
Katılımcı 1	"Erken dönemde kurulacak olan müzik bağı ileride daha sağlam temelli müzik anlayışı açısından oldukça fayda sağlayacaktır. Birey müziğe ayrıca önem vermesinin yanı sıra, etrafındaki kişilerle iletişimde müziği ön planda tutacaktır."
Katılımcı 2	"Piyano eşlikli şarkı çalışmaları çocukların şarkıya zamanında başlayıp bitirmesi; ezgiyi devamlı takip etmesi, piyano melodiyi çalarken ve çocuklar şarkıyı söylerken daha çok zevk almalarını ve şarkının hafızalarında daha verimli kalması açısından önemli."
Katılımcı 3	"Müziği seven ve müzikle iç içe bir toplum yetiştirmek için piyano eşlikli şarkıların daha verimli olabileceğini düşünüyorum. Çocukların piyano eşliği ile keyif alarak söyledikleri şarkılar onların müziği, insanı, doğayı, hayatı sevmelerini sağlayacaktır."
Katılımcı 4	"Çocukların şarkıyı piyano eşliğiyle söylemesi çok önemli."
Katılımcı 5	"Çocukların sesleri doğru algılayıp tonları daha iyi yakalaması açısından şarkı piyano eşliğinin kesinlikle çok büyük bir önemi olduğunu düşünüyorum."
Katılımcı 6	"Şarkı piyano eşliğinin müzik eğitiminde büyük önemi var."
Katılımcı 7	"Çok önemli, çocuklar öğrendikleri şarkıları piyanoda duydukları seslere uydurarak söylüyor, böylece zamanında, doğru tonda şarkı söylemeleri kolaylaşıyor."
Katılımcı 8	"Piyano eşliğinde yapılan şarkı çalışmalarının çocukların müzik kulaklarının gelişmesine katkı sağlayacağını düşünüyorum."
Katılımcı 9	"Şarkıya yapılan piyano eşliği çocukların ritmi daha iyi kavraması ve kendilerini parçaların içinde hissetmesi için oldukça önemli."
Katılımcı 10	"Çocukların şarkıları piyano eşliğiyle söylemesi çok önemli."
Katılımcı 11	"Piyano eşliğiyle şarkı öğretimi öğrencilere daha eğlenceli gelir .Öğrencilerin kulak gelişimi açısından son derece önemlidir."
Katılımcı 12	"Parça alt yapısı ile daha güzel oluyor. Parça daha dolu duyuluyor."
Katılımcı 13	"Şarkının ana melodisinin şarkı piyano eşliğinde olmasının çocukların doğru sesi bulmalarında önemli olduğunu düşünüyorum."
Katılımcı 14	"Şarkıya yapılan piyano eşliği ile çocuklar şarkıya daha çabuk adapte olup şarkıları daha kolay öğrenebilmektedir."
Katılımcı 15	"MEB'in yayınlamış olduğu müzik etkinlik kitaplarında şarkılarda eşlik maalesef bulunmuyor. Ayrıca devlet okullarının birçoğunda piyanonun olmayışı da ayrı bir sorun."

Birinci alt probleme yönelik sorulara ilişkin alınan görüşlerden katılımcıların, şarkıya piyano ile eşlik yapmalarının çocukların genel müzik eğitimine ve çocukların müzikal kulaklarının gelişmesine büyük katkı sağladığını dile getirdikleri

görülmektedir. Birinci ve üçüncü katılımcılar şarkının piyano eşliğiyle öğrenilmesinin çocukların çevre ile iletişim kurmasına ve özgüven kazanmasına yardımcı olacağı görüşünü dile getirmişlerdir. Beşinci, yedinci, sekizinci, on birinci ve on üçüncü katılımcılar, ortaokulda şarkının piyano ile öğretimi konusunu ele alırken piyano eşliğinin çocukların müzik zevki, ensemble kabiliyeti, müzik hafızası ve ses eğitiminin gelişmesine büyük katkı sağladığı düşüncesini paylaşmaktadırlar. Dokuzuncu katılımcı, çocukların, piyano eşliğiyle ana ezginin ritmini daha kolay kavradığını ve şarkının daha iyi anlaşıldığını belirtmektedir. On dördüncü katılımcıya göre eşlikli şarkı öğretimi öğrencilerin şarkıyı öğrenmesine olumlu etkiye bulunmaktadır. On ikinci katılımcı, şarkının piyano eşliğiyle estetik anlamda daha güzel ve daha dolu duyulduğu fikrini belirtmiştir. Dördüncü, altıncı ve onuncu katılımcılar, şarkının piyano eşliğiyle öğretiminin önemi konusunda örtüşen cevaplar vermişler ve müzik eğitiminde çocukların şarkıyı piyano ile öğrenmelerinin çok önemli olduğu düşüncesini belirtmişlerdir.

Yukarıdaki verilere göre, şarkıların piyano eşliğinde öğrenilmesinin, çocuklar için son derece önemli olduğu söylenebilir. Bu anlamda piyano eşliği, çocukların özgüven kazanmasına, toplu şarkı söyleme becerisinin kazanılmasına, ses entonasyonu ve ritim duygusunun gelişmesine, çok sesli duyusun kavranmasına, şarkıların daha hızlı öğrenilmesi ve ezberlenmesine katkı sağlamaktadır.

Birinci alt probleme ilişkin edinilen bulgulardan hareketle MEB ortaokullarında şarkı öğretimi, temel olarak piyano eşliğinde yapılmalıdır. Piyano, bütün müzik seslerini icra edebilen bir enstrüman olduğu için öğretilen şarkıya eşlik yapma konusunda büyük imkânlar tanımaktadır. Piyano tampere bir enstrüman olduğu için ortaokul öğrencilerinin kulak eğitimi ve ses entonasyonunda doğru entonasyon (ton) tutmasına, ritim gibi müzikal becerilerinin gelişmesine olanak tanır. Buradan da piyanonun, ortaokul müzik derslerini ve şarkı öğretimini destekleyen vazgeçilmez bir enstrümanı olduğu sonucuna varılmaktadır.

Birinci alt probleme ilişkin bulgulara göre öğretmenler tarafından, ortaokul müzik ders kitaplarındaki piyano eşliği olan şarkıların, piyano eşliği olmayan şarkılara göre daha ön planda tutulduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, şarkının piyano eşlikli çalışılmasının öğrenciler için daha zevkli, daha dikkat çekici, eğlenceli ve

monoton olmayan bir yöntem olduğu sonucu çıkarılabilir. Böylece ortaokulda müzik derslerinde öğrenciler piyano eşlikli parçaları hevesle dinlemek ve söylemek isterler. Ortaokul müzik derslerinde, piyano eşliğiyle şarkı çalışmaları, öğrencilerin şarkıya beraber başlayıp beraber bitirme (ensemble) becerisi kazanmalarını sağlar. Piyano ile müzik dersi yürütülmesi, öğretmenlere de kolaylık sağlamaktadır.

Yine birinci alt problem için elde edilen bulgulara dayanılarak piyano eşlikli şarkı çalışmalarının, çocukların müzik derslerinde öğrendikleri şarkıların kalıcı olmasını sağladığı sonucuna varılabilir. Çocukların ilgili şarkıyı piyanonun armonik sesleriyle ilişkilendirmesi, o şarkıyı daha rahat öğrenmelerine olanak tanır. Piyano eşiksiz yapılan şarkı öğretimi ise estetik anlamdan yoksun, şarkının ton tutmasını hemen hemen imkânsız hale getiren ve öğrencilerde iz bırakmayan bir çalışma olacaktır.

2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

“Ortaokulların müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarında piyano eşliğinin yapılandırılmasına ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenen ikinci alt problem, katılımcıların aşağıdaki sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilerek çözülmeye çalışılmıştır:

4. Piyano eşliği olmayan parçalara siz eşlik oluşturuyor musunuz?
5. Derste öğretilen şarkıların piyano eşliği ile çalışırken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
6. Piyano eşliğinin ne derece yoğun olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
7. Piyano eşliğinin hangi aralık/rejister alanı kapsamında uygun olduğunu düşünüyorsunuz?
8. Sizce bir müzik öğretmenin derslerde karşılaştığı parçalara piyano eşliği oluşturması için ne düzeyde armoni bilgisi olmalıdır?”

“Piyano eşliğı olmayan parçalara siz eşlik oluşturuyor musunuz?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 5. Piyano Eşliğı Olmayan Parçalara Katılımcının Eşlik Oluşturma İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 4: Piyano eşliğı olmayan parçalara siz eşlik oluşturuyor musunuz?
Katılımcı 1	"Müzik derslerinde enstrüman olarak keman kullandığım için sadece şarkının ana ezgisini çalıyorum."
Katılımcı 2	"Evet."
Katılımcı 3	"Benim ana sanat dalım piyano olduğu için her parçaya eşlik oluşturuyorum."
Katılımcı 4	"Evet."
Katılımcı 5	"Evet."
Katılımcı 6	"Evet, oluşturuyorum."
Katılımcı 7	"Evet, elimden geldiğince yapıyorum."
Katılımcı 8	"Anında piyano eşliğı yapmakta zorluk yaşıyorum."
Katılımcı 9	"Aldığım eğitim kadar basit eşlikler yapabiliyorum."
Katılımcı 10	"Oluşturabiliyorum ama okulumda piyano ya da org olmadığı için uygulayamıyorum."
Katılımcı 11	"Okulda piyano olmadığı için eşlikle çalışamıyorum."
Katılımcı 12	"Çok nadiren."
Katılımcı 13	"Evet, oluşturuyorum."
Katılımcı 14	"Evet, oluşturuyorum."
Katılımcı 15	"Hayır, eşlik oluşturmuyorum."

Katılımcılar bu soruya genel olarak ortaokulların müzik derslerinde şarkıların piyano eşliklerini kendi imkânlarıyla oluşturduklarını belirtmişlerdir. İkinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, dokuzuncu, on üçüncü ve on dördüncü katılımcılar bu soruya birbiriyle örtüşen cevaplar vermişler ve müzik derslerinde şarkıların piyano eşliklerini kendilerinin oluşturduklarını belirtmişler. On ikinci katılımcı şarkılara nadiren piyano eşliğı oluşturduğunu belirtmiştir. Konuyla ilgili olarak onuncu katılımcı şarkılara piyano eşliğı oluşturmak için yeterli kapasiteye sahip olduğunu ama okulda piyano ya da org olmadığı için eşlikle çalışamadığını ifade etmiştir. Aynı şekilde on birinci katılımcı piyano eksikliği sebebiyle şarkılara eşlik yapamadığını ifade etmiştir. Sekizinci katılımcı, şarkı piyano eşliğini anında oluşturmakta zorluk yaşadığını dile getirmiştir. On beş katılımcı arasından birinci, on birinci ve on beşinci katılımcılar ortaokullarda şarkılara piyano eşliğı yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6. Katılımcıların Eşliksiz Parçalara Eşlik Oluşturma Durumu

Soru	Cevap	Gözlem Sayısı
Eşlikleri olmayan parçalara siz eşlik oluşturuyor musunuz?	Evet	11
	Bazen	1
	Hayır	3

Tablo 6’den, birkaçı dışında katılımcıların çoğunun şarkılara piyano eşliği oluşturdukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte bazıları, şarkıya piyano eşliği oluşturabildiklerini fakat okullarda araç-gereç yetersizliği nedeniyle uygulamaya koyamadıklarını ifade ederken, bazıları aldıkları eğitim dâhilinde nadiren piyano eşliği oluşturduklarını ifade etmişlerdir. Başka bir deyişle, ortaokul müzik öğretmenleri şarkı piyano eşliği gerekliliğinin yadsınamaz olduğunu belirtmektedirler.

“Derste öğretilen şarkıların piyano eşliği ile çalışırken karşılaştığımız zorluklar nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular, olduğu gibi, Tablo 7’de verilmiştir:

Tablo 7. Derste Öğretilen Şarkıların Piyano Eşliği İle Çalışırken Karşılaşılan Zorluklara İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 5: Derste öğretilen şarkıların piyano eşliği ile çalışırken karşılaştığımız zorluklar nelerdir?
Katılımcı 1	"Eşliklerin zaman zaman çok uyumlu olmaması sıkıntı yaratabiliyor."
Katılımcı 2	"Geçmişte piyano alt yapım olmadığı için zorlanıyorum."
Katılımcı 3	"Benim ana sanat dalım piyano olduğu için zorluk yaşamıyorum."
Katılımcı 4	"Fazla zorluk yaşamıyorum."
Katılımcı 5	"Müzik eğitimim süresince ağırlıklı olarak değil de yüzeysel olarak tarif edebileceğim seviyede piyano eğitimi almış olmamın tabii ki dezavantajlarını yaşıyorum. Ama şarkılara uygun olan güzel bulduğum tüm düzenlemeleri seslendirmek için elimden geleni yapıyorum."
Katılımcı 6	"Zorluklar yaşamıyorum."
Katılımcı 7	"Eşliklerin kitap üzerinde yazılması biraz daha işimizi kolaylaştırabilir."
Katılımcı 8	"Anında deşifre konusunda zorluk yaşıyorum."
Katılımcı 9	"Pek fazla zorlandığımı söyleyemem."
Katılımcı 10	"Orta seviyede eşliklerde çok zorlanmam."
Katılımcı 11	"Piyano eşlikli çalışmıyorum çünkü okulda piyano yok."
Katılımcı 12	"Hazır eşlikler olmadığı için eşliklerle çalışmıyorum."
Katılımcı 13	"Akor olarak (C, Dm, A. vb.) tanımlanmasının daha pratik olacağını düşünüyorum."
Katılımcı 14	"Piyano eşlikleri olmadığı için o esnada eşlik oluşturmaya çalışmak zaman sorunu oluşturuyor."
Katılımcı 15	"Eşliklerin çok karmaşık ve uyumlu olmaması sorun yaratabiliyor. Çocukların kafasını karıştırmayacak, onları zorlamayacak eşlikler olması gerektiğini düşünüyorum."

Üçüncü, dördüncü, altıncı, dokuzuncu ve onuncu katılımcılar verdikleri cevaplarda, piyano eşlikleri ile çalışırken zorlukla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak bu konuda onuncu katılımcı sadece orta zorlukta eşliklerde sorun yaşamadığını belirtmiştir. Birinci, ikinci, beşinci, sekizinci ve on beşinci katılımcılar ise sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu anlamda birinci katılımcı bazı uyumsuz eşliklerin kendisi için sorun yarattığını ifade etmektedir. Bununla ilgili on beşinci katılımcı da eşliklerin karmaşık ve uyumsuz olmasının sorun yaratabildiğine dikkat çekmektedir; katılımcı piyano eşliklerinin çocukların anlayabileceği düzeyde sade olması gerektiğini düşünmektedir. Benzer şekilde ikinci ve beşinci katılımcılar karşılaştıkları sorunların piyano eğitimlerinin eksikliğinden kaynaklandığını belirtmektedirler. Sekizinci katılımcı anında deşifraj konusunda sorunlarla karşılaştığını ifade etmektedir. Yedinci katılımcıya göre ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkıların eşliklerle beraber yazılması müzik öğretmenlerinin işlerini kolaylaştıracaktır. On birinci katılımcının çalıştığı okulda piyano olmadığı için katılımcı şarkılara piyano ile eşlik yapma imkânına sahip değildir. On ikinci ve on dördüncü katılımcılar ise şarkıların piyano eşliğinin bulunmamasından dolayı derslerinde şarkılara eşlik yapamadıklarını belirtmişlerdir. On üçüncü katılımcı, şarkılara sadece akorlarla eşlik yapmanın yeterli olacağını belirtmektedir.

Katılımcıların sekizi, piyano eşliğiyle çalışılan şarkılarda zorluk yaşamadıklarını belirtirken yedisi, piyano alt yapılarının olmaması nedeniyle zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Buna ek olarak bazı katılımcıların görüşlerinden yola çıkılarak piyano eşliklerinin önceden hazırlanmasının ya da kitap üzerinde verilmesinin kendilerine zaman kazandıracağı böylece derslerin daha verimli uygulanabileceği anlaşılmaktadır.

“Piyano eşliklerinin ne derece yoğun olması gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 8. Piyano Eşliğinin Ne Derece Yoğun Olması Gerektiğine İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 6: Piyano eşliğinin ne derece yoğun olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Katılımcı 1	"Ana sanat dalı piyano olmayan birinin de rahatlıkla çalabileceği seviyede olmalı."
Katılımcı 2	"Orta derecede yoğun olabilir."
Katılımcı 3	"Çok yoğun olmamalı."
Katılımcı 4	"Akıcı, kulağı yormayacak sadelikte (çok fazla modülasyonun olmadığı vs.) olmasının yeterli olduğunu düşünüyorum. "
Katılımcı 5	"Günümüzde THM, TSM vb. farklı alanlardan mezun olan müzik öğretmenlerinin donanımı dikkate alınarak mümkün olduğunca sade fakat armonik olarak uyumlu ve akıcı eşlikler olmalıdır."
Katılımcı 6	"Orta seviyede olmalıdır."
Katılımcı 7	"İşitme bakımından kulağa uygun gelen her eşlik olabilir."
Katılımcı 8	"Kolay olmalı."
Katılımcı 9	"Sağ el ezgiyi çaldığı sürece sol el ile her türlü süsleme yapılabilir."
Katılımcı 10	"Eşlikler orta seviyede olmalı."
Katılımcı 11	"Orta seviyede olursa öğretmenler zorluk çekmeden keyifli biçimde eşlik ederler."
Katılımcı 12	"Çok zor olmamalıdır."
Katılımcı 13	"Çok zor olmadan pratik bir şekilde çözülmesi gerektiğini düşünüyorum."
Katılımcı 14	"Orta seviyede."
Katılımcı 15	"Devlet okulları için düşünürsek eşlik seviyesi kolay olmalı."

Katılımcılar bu soruya genel olarak ortaokullarda müzik ders kitaplarında olabilecek şarkı piyano eşliklerinin orta seviyede, zor olmayan, öğretmenlerin kolay çözümleyebildiği ve pratik olan, aynı zamanda uyumlu ve estetik bakımdan zevkli şarkıların piyano eşliklerinin olması gerektiği şeklinde cevaplar vermişlerdir. İkinci, altıncı, onuncu, on birinci ve on dördüncü katılımcılar, ortaokullarda şarkıların piyano eşliğinin sahip olması gereken zorluk seviyesi hakkında benzer cevaplar vermişler ve şarkıların piyano eşliğinin orta zorlukta olması gerektiği fikrini belirtmişlerdir. Sekizinci ve on beşinci katılımcılar, piyano eşliklerinin kolay olması gerektiğini düşünmektedirler. On ikinci ve on üçüncü katılımcılar, ortaokullarda şarkıların piyano eşliklerinin çok zor olmayan bir seviyede olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca on üçüncü katılımcı, şarkıların piyano eşliğinin, müzik öğretmenleri tarafından kolay çözümlenebilir nitelikte olması gerektiğine dikkat çekmektedir. Üçüncü katılımcı, şarkıların piyano eşliğinin müzik dokusunun yoğun olmaması gerektiğini düşünmektedir. Dördüncü katılımcı, bu konuda piyano

eşliğinin sade ama akıcı ve kulağı yormayacak bir şekilde olması gerektiği fikrini belirtmiştir. Yedinci katılımcı, ortaokul müzik kitaplarındaki şarkıların piyano eşliklerinin, işitsel bakımdan uyumlu ve zevkli olduğu sürece zorluk düzeyinin önemli olmadığı fikrini belirtmiştir. Dokuzuncu katılımcı, ilgili soruya net cevap vermemekle birlikte piyano eşliğinin dokusunun herhangi bir şekilde olabileceğini düşünmektedir. Birinci ve beşinci katılımcılar, müzik öğretmenlerinin müzik eğitim düzeyi dikkate alınarak ortaokullarda şarkı piyano eşliklerinin her düzeyden müzik öğretmenin rahatlıkla kullanabileceği şekilde olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların cevaplarından yola çıkarak, her ana sanat dalından mezun müzik öğretmenlerinin eşlikleri zorlanmadan uygulayabilmeleri gerektiği göz önünde bulundurulduğunda ortak fikir, şarkılardaki piyano eşliklerinin orta seviyede olması gerektiğidir. Katılımcılar, eşliklerin orta seviyede olmasının öğretmenlerin parçayı daha kolay çözümlemesi ve derslerin verimliliğinin artması için en elverişli yol olduğu kanısındalardır.

“Piyano eşliğinin hangi aralık/rejister kapsamında uygun olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular ve veriler aşağıdaki gibidir:

Tablo 9. Piyano Eşliğinin Hangi Aralık/Rejisret Kapsamında Uygun Olduğuna İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 7: Piyano eşliğinin hangi aralık/rejister kapsamında uygun olduğunu düşünüyorsunuz?
Katılımcı 1	"Çocukların ses aralığı baz alındığında daha uygun olabilir diye düşünüyorum (2 oktav)."
Katılımcı 2	"2 oktav yeterli."
Katılımcı 3	"2 veya 3 oktav."
Katılımcı 4	"2 oktavın yeterli olduğunu düşünüyorum."
Katılımcı 5	"2 oktavın yeterli olacağını düşünüyorum."
Katılımcı 6	"2 oktav."
Katılımcı 7	"2 oktav."
Katılımcı 8	"2 veya 3 oktav ."
Katılımcı 9	"2 oktav yeterlidir."
Katılımcı 10	"2 oktav yeterli."
Katılımcı 11	"2 oktav olması gerektiği kanaatindeyim."
Katılımcı 12	"2 veya 3 oktav."
Katılımcı 13	"2 oktav."
Katılımcı 14	"Gerektiğinde 2 oktavdan geniş."
Katılımcı 15	"2 oktav aralığında olmalı."

Genel olarak katılımcılar, şarkıların piyano eşlik partisinin iki oktav düzeyinde uygun olduğunu düşünmektedirler. Birinci, ikinci, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci, on üçüncü ve on beşinci katılımcılar, şarkı piyano eşliğinin rejister aralığı konusunda birbirine benzer cevaplar vermişlerdir ve iki oktav kapsamında uygun olduğunu düşünmektedirler. Üçüncü, sekizinci ve on ikinci katılımcılar, şarkı piyano eşliğinin iki veya üç oktav aralığında olmasının uygun olduğunu belirtmişlerdir. On dördüncü katılımcı ise gerekli zamanlarda şarkı piyano eşliğinin iki oktavdan daha geniş olabileceğini düşünmektedir.

Katılımcıların cevaplarından genel olarak, piyano eşlik partisinin rejister aralığı için iki oktav değerinin uygun olacağı anlaşılacakla birlikte gerekli görüldüğünde iki oktavdan daha geniş olabileceği de değerlendirme içinde yer almaktadır.

“Sizce bir müzik öğretmeninin derslerde karşılaştığı parçalara piyano eşlik oluşturması için ne düzeyde armoni bilgisi olmalıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 10’da yer almaktadır:

Tablo 10. Müzik Öğretmeninin Derste Karşılaştığı Parçalara Piyano Eşliği Oluşturması İçin Armoni Bilgisi Düzeyine Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 8: Sizce bir müzik öğretmeninin derslerde karşılaştığı parçalara piyano eşliği oluşturması için ne düzeyde armoni bilgisi olmalıdır?
Katılımcı 1	"Armoniye bilmek demek aynı zamanda piyanoya da hâkim olmak demektir. Onun için orta düzeyde bir armoni bilgisine sahip olmak ortaokul seviyesi için uygundur."
Katılımcı 2	"Orta veya ortanın üstünde."
Katılımcı 3	"Orta seviye yeterlidir."
Katılımcı 4	"iyi seviyede armoni bilgisine sahip olması gerekmektedir."
Katılımcı 5	"Ana ezgiye uygun akorları, kadansları oluşturması çok önemlidir. Bu anlamda armoni bilgisi oldukça önemlidir."
Katılımcı 6	"Orta seviye yeterlidir. "
Katılımcı 7	"Müzik öğretmen adayları okullarda armoni dersi dışında piyano eşlik dersi görmüş olmalıydılar. Böylece pratik yaparak kağıt üzerinde kalmadan öğrenilmesi daha uygun olur."
Katılımcı 8	"iyi bir seviyede olmalıdır."
Katılımcı 9	"Eşlik yapabilecek kadar armoni bilgisi. Orta seviyede olması yeterli. En azından kadansları yapabilecek kadar."
Katılımcı 10	"Orta derecede armoni bilgisi yeterli."
Katılımcı 11	"Armoni dersi almadım maalesef, piyano dersi de almadım. Öğrencilere melodika çaldırıyorum ama armoni bilgisinin çok önemli olduğunu düşünüyorum."
Katılımcı 12	"Orta derecede armoni bilgisi yeterlidir."
Katılımcı 13	"Orta seviyede."
Katılımcı 14	"Müzik eğitimi alırken almış olduğu armoni dersi yeterlidir."
Katılımcı 15	"Tabii ki iyi düzeyde armoni bilgisi olmalı."

Katılımcıların çoğu, bu soruya yönelik olarak müzik öğretmenlerinin armoni bilgisinin orta ve ortanın üstü düzeyde olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Birinci, üçüncü, altıncı, dokuzuncu, onuncu, on ikinci ve on üçüncü katılımcılar müzik öğretmenlerinde olması gerekli armoni bilgisi hakkında birbirleriyle örtüşen cevaplar vermişlerdir. Bu konuda müzik öğretmeninin derste şarkıya piyano eşliği oluşturması için armoni bilgisinin orta düzeyde olması gerektiğini düşünmektedirler. İkinci katılımcı, müzik öğretmenin armoni bilgisinin orta ve ortanın üstünde olması gerektiği şeklinde cevap vermiştir. Dördüncü, sekizinci ve on beşinci katılımcılar ortak fikre sahiptir ve bu konuda müzik öğretmenlerinin armoni bilgisi düzeyinin iyi seviyede olması gerektiğini düşünmektedirler. Beşinci katılımcı, ortaokul müzik

derslerinde öğretmenin şarkıya uygun akorlar ve kadanslar oluşturmasının oldukça önemli olduğuna dikkat çekmiştir; dolayısıyla müzik öğretmenin armoni bilgisinin iyi seviyede olması gerektiğini düşünmektedir. Yedinci katılımcı, müzik öğretmen adaylarının lisans eğitim sürecinde sadece armoni dersi değil, piyano eşliği dersi de alması ve pratik uygulamalar yapması gerekliliğini ifade etmektedir. On birinci katılımcı ise müzik öğretmenin armoni bilgisinin oldukça önemli olduğunu düşünmekte ancak eğitimi esnasında piyano ve armoni derslerini almadığını söylemektedir.

Tablo 11. Katılımcıların Müzik Öğretmenin Sahip Olması Gereken Armoni Bilgisi Düzeyi Hakkındaki Görüşleri

Soru	Kategori	Gözlem Sayısı
Sizce müzik öğretmenlerinin derslerde karşılaştığı parçalara eşlik oluşturmak için ne derecede armoni bilgisi olmalıdır?	Yüksek (İyi)	3
	Orta (Yeterli)	12
	Düşük (Az)	0

Tablodaki verilere dayanılarak katılımcıların büyük çoğunluğunun armoni bilgisi konusunda aynı fikirde olduğu sonucuna varılmaktadır. Katılımcılardan birkaçı ise bir müzik öğretmeni için özellikle armoni bilgisinin oldukça önemli olduğunu vurgulamışlardır.

İkinci alt probleme ilişkin, katılımcıların genel olarak ortaokulların müzik derslerinde şarkıların piyano eşliklerini kendi imkânlarıyla oluşturdukları anlaşılmaktadır. Görüşmede yer alan iki katılımcı, çalıştıkları okullarda piyano ya da org bulunmadığı için eşlikle çalışmadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer iki katılımcı ise müzik derslerinde şarkılara eşlik yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Yine katılımcılar, müzik derslerinde öğretilen şarkılarda piyano eşliği ile çalışırken anında deşifraj yapılmasını gerektiren durumlarda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca karmaşık ve uyumsuz eşliklerde zorluklarla karşılaştıklarını da ifade etmektedirler. Katılımcıların bir kısmı şarkı piyano eşliğinin orta ve kolay seviyede olması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, farklı müzik ana sanat dallarında eğitim almış oldukları için şarkı piyano eşliğinin müzik öğretmenini zorlamayacak düzeyde olması gerektiğini düşünmektedirler.

İkinci alt probleme ilişkin olarak katılımcılar, ortaokul müzik derslerinde şarkı piyano eşliğinin iki, iki veya üç, gerekli zamanlarda iki oktavdan daha geniş olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda katılımcılar, şarkıların piyano eşliklerinin akıcı, armonik anlamda uyumlu, zevk verici olması gerektiğini ifade etmektedirler. Katılımcılara göre müzik öğretmenlerinin, şarkıların piyano eşliği oluşturması için sahip oldukları armoni bilgisi oldukça önemlidir ve orta veya ortanın üzeri düzeyde armoni bilgilerinin olması gerekmektedir.

3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

“Ortaokul müzik öğretmenlerinin müzik ders kitaplarındaki şarkılar için önerilen piyano eşliklerinin değerlendirilmesine ve uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenen üçüncü alt problem, katılımcıların aşağıdaki sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilerek çözülmeye çalışılmıştır:

9. Size sunulmuş eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaştınız mı?
10. Sunulmuş eşlikler arasında en uygunu sizce hangisidir?
11. Şarkıların eşliklerini hangi araç-gereci kullanarak yapmak zorundasınız?
12. Çalıştığınız okul piyano eşliği için yeterli araç-gereç (org, piyano vs.) donanımına sahip midir?

“Size sunulmuş eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaştınız mı?” sorusuna ilişkin bulgu ve yorumlara aşağıdaki gibi yer verilmiştir:

Tablo 12. Sunulmuş Eşliklerde Karşılaşılan Piyanistik Sorunlara İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 9: Size sunulmuş eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaştınız mı?
Katılımcı 1	"Hayır, rahatlıkla çalınabilecek düzeyde, derslerimde de kullanmayı düşünüyorum."
Katılımcı 2	"Hayır."
Katılımcı 3	"Hayır zorlanmadım."
Katılımcı 4	"Gayet güzel olmuş."
Katılımcı 5	"Yüzeysel olarak piyano eğitimi aldığım için kısmen sorunlar yaratabiliyor."
Katılımcı 6	"Hayır."
Katılımcı 7	"Bazı eserler bizim çalmamız açısından zor, özellikle ritmi hızlı olan şarkılar."
Katılımcı 8	"Hayır, zorlanmadım."
Katılımcı 9	"Pek fazla zorlandığımı söyleyemem."
Katılımcı 10	"Bana göre bir zorluk yok."
Katılımcı 11	"Hayır, zaten eşlikler kulak aşınası olduğumuz şarkılara yazılmış bu yüzden gayet basit."
Katılımcı 12	"Hayır karşılaşmadım."
Katılımcı 13	"Genel olarak yaşamadım."
Katılımcı 14	"Hayır karşılaşmadım."
Katılımcı 15	"Hayır karşılaşmadım."

Katılımcılar, sunulmuş şarkı piyano eşlikleri konusunda fikir birliğinde olup piyanistik zorluklarla karşılaşmadıkları şeklinde görüş bildirmişlerdir. Birinci, ikinci, üçüncü, altıncı, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci, on ikinci, on üçüncü, on dördüncü ve on beşinci katılımcılar, önerilmiş eşlikleri değerlendirip piyano eşliklerinde zorlanmadıklarını ve herhangi bir piyanistik sorunla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Birinci katılımcı, önerilmiş eşliklerin müzik derslerinde kullanılabilmesi şeklinde görüş belirtmiştir. Beşinci katılımcı, piyano eğitimi yetersiz olduğu için sunulmuş piyano eşliklerinde kısmen zorlanabileceğini dile getirmiştir. Yedinci katılımcı da benzer şekilde fikir belirtmiş ve bazı eşliklerin, özellikle temposu hızlı olanların çalınmasının zor olduğunu belirtmiştir. Konuyla ilgili olarak dördüncü katılımcı, sunulmuş şarkı piyano eşliklerini oldukça olumlu değerlendirmiştir.

Tablo 13. Sunulmuş Eşliklerde Karşılaşılan Piyanistik Sorunların Düzeyi

		Gözlem Sayısı
Size sunulmuş eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaştınız mı?	Evet	0
	Kısmen	2
	Hayır	13

Tablo 13'e göre katılımcıların çoğu herhangi bir piyanistik sorunla karşılaşmamıştır. Bunun yanında önerilmiş eşliklerin müzik derslerinde kullanılabileceği görüşü belirtilmiştir.

“Sunulmuş eşlikler arasında en uygunu sizce hangisidir?” sorusuna ilişkin bulgu ve yorumlara aşağıdaki gibi yer verilmiştir:

Tablo 14. Sunulmuş Piyano Eşlikleri Arasında En Uygun Eşliğe İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 10: Sunulmuş piyano eşlikleri arasında en uygunu sizce hangisidir?
Katılımcı 1	"Süpürgesi Yoncadan, Dere Geliyor Dere ve Kahraman en beğendiklerim."
Katılımcı 2	"Kahraman."
Katılımcı 3	"Süpürgesi Yoncadan, Dere Geliyor Dere ve Kahraman."
Katılımcı 4	"Sarı Mendil, Kahraman, Süpürgesi Yoncadan, Dere Geliyor Dere."
Katılımcı 5	"Kahraman, Sarı Mendil."
Katılımcı 6	"Kırlara Doğru."
Katılımcı 7	"Sarı Mendil, Saray Yolu."
Katılımcı 8	"Kırlara Doğru."
Katılımcı 9	"En rahat yapabileceğim 'Silifke'nin Yoğurdu' şarkısı için yazılmış eşliktir."
Katılımcı 10	"Silifke'nin Yoğurdu, Sarı Mendil, Kahraman."
Katılımcı 11	"Saray Yolu, Silifke'nin Yoğurdu."
Katılımcı 12	"Kahraman, Kırlara Doğru, Silifke'nin Yoğurdu."
Katılımcı 13	"Müzikalitesini en beğendiğim Süpürgesi Yoncadan ve Eminem şarkıları için yazılmış eşliklerdir."
Katılımcı 14	"Ha Buradan Aşağı şarkısı için yazılmış eşlik hariç hepsi uygun."
Katılımcı 15	"Sarı Mendil, Dere Geçit Vermezse."

Yukarıda verilen soruya ilişkin bulgular, katılımcılara sunulmuş on tane şarkı piyano eşliğinin katılımcılar tarafından değerlendirilmesiyle elde edilmiştir. Birinci ve üçüncü katılımcılar, bütün piyano eşlikleri arasından “Süpürgesi Yoncadan”, “Dere Geliyor Dere” ve “Kahraman” şarkıları için yapılmış piyano eşliklerini beğendiklerini belirtmişlerdir. Altıncı ve sekizinci katılımcılar “Kırlara Doğru” şarkısı için yapılan piyano eşliğini beğenmişlerdir. “Sarı Mendil”, “Kahraman”, “Süpürgesi Yoncadan” ve “Dere Geliyor Dere” şarkıları için yapılan piyano eşliği

dördüncü katılımcı tarafından en uygun eşlikler olarak değerlendirilmiştir Beşinci katılımcı, “Kahraman” ve “Sarı Mendil” şarkılarına yapılmış piyano eşliklerini uygun görmüştür. Yedinci katılımcı, “Sarı Mendil” ve “Saray Yolu” şarkılarının piyano eşliklerinin uygun olduğunu belirtmiştir. Dokuzuncu katılımcı, en rahat çalabileceği eşliğin “Silifke’nin Yoğurdu” şarkısı için yapılan piyano eşliği olduğunu belirtmiştir. Onuncu katılımcı, “Silifke’nin Yoğurdu”, “Sarı Mendil” ve “Kahraman” şarkıları için düzenlenen piyano eşliklerini uygun görmüştür. “Saray Yolu” ve “Silifke’nin Yoğurdu” on birinci katılımcı tarafından en uygun eşlikler olarak değerlendirilmiştir. On ikinci katılımcı, “Kahraman”, “Kırlara Doğru” ve “Silifke’nin Yoğurdu” için yapılmış şarkı piyano eşliklerinin uygun olduğunu belirtmiştir. On üçüncü katılımcı, müzikalitesini en beğendiği şarkı piyano eşliğinin “Süpürgesi Yoncadan” şarkısı için düzenlenen eşlik olduğunu düşünmektedir. On dördüncü katılımcı “Ha Buradan Aşağı” şarkı eşliği dışında sunulmuş bütün diğer şarkı piyano eşliklerinin uygun olduğunu belirtmiş ancak ilgili eşliğin neden uygun olmadığını ifade etmemiştir. On beşinci katılımcı da “Sarı Mendil” ve “Dere Geçit Vermezse” şarkıları için yapılan eşliklerin uygun olduğunu düşünmektedir.

Tablo 15. Katılımcılar Tarafından Uygun Görülen Eşlikler

Soru	Şarkı	Gözlem Sayısı*
Size sunulmuş eşlikler arasında en uygunu sizce hangi şarkı için olmaktadır?	Kahraman	5
	Silifkenin Yoğurdu	4
	Kırlara Doğru	3
	Süpürgesi Yoncadan	3
	Sarı mendil	3
	Saray Yolu	2
	Dere Geliyor Dere	2
	Dere Geçit Vermezse	1
*Verilen gözlem sayıları katılımcı sayısından bağımsız, ilgili şarkı için önerilmiş eşliğin almış olduğu beğeni sayısı ve/veya uygun görülmesi ile alakalıdır.		

Tabloda görüldüğü üzere en beğenilen piyano eşliği “Kahraman” olmuş ve onu “Silifke’nin Yoğurdu” adlı eşlik izlemiştir. “Kırlara Doğru”, “Süpürgesi Yoncadan”, “Sarı Mendil” eşliklerini olumlu değerlendiren katılımcı sayısı eşit gözlemlenirken “Ha Buradan Aşağı” ve “Cilveroy” şarkısının hiçbir katılımcı tarafından değerlendirmeye alınmaması dikkat çekicidir.

“Şarkıların eşliklerini hangi araç-gereci kullanarak yapmak zorundasınız?” sorusuna ilişkin bulgu ve yorumlara aşağıdaki gibi yer verilmiştir:

Tablo 16. Şarkı Eşliklerinin Hangi Araç-Gereci Kullanarak Yapılması Gerektiğine İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 11: Şarkıların eşliklerini hangi araç-gereci kullanarak yapmak zorundasınız?
Katılımcı 1	"Ana enstrümanım olan kemanla, kimi zaman orgla yapıyorum."
Katılımcı 2	"Klarnet ve bağlama."
Katılımcı 3	"Ana enstrümanım olan piyano ile yapmam gerekiyor fakat köyde görev yaptığım için çoğu zaman elektrik olmuyor ve org bile kullanamıyorum. Bu yüzden eşlikleri çoğu zaman gitarla yapıyorum. Kimi zaman da daha önce kaydettiğim sesleri dinleyerek şarkımızı söylüyoruz."
Katılımcı 4	"Piyano."
Katılımcı 5	"Piyano."
Katılımcı 6	"Elektronik piyano, keman, gitar."
Katılımcı 7	"Piyano ile yapıyoruz. Müzik sınıfımız ve piyanomuz var."
Katılımcı 8	"Piyanonun uygun olduğunu düşünüyorum."
Katılımcı 9	"Okulda müzik sınıfı olmadığı için, org olmasına rağmen orgu kullanamıyorum."
Katılımcı 10	"Piyano."
Katılımcı 11	"Melodika kullanıyorum."
Katılımcı 12	"Org."
Katılımcı 13	"Piyano."
Katılımcı 14	"Piyano veya org öncelikli olarak diğer enstrümanları da kullanabiliyorum."
Katılımcı 15	"Öğrencilerle birlikte ben de blokflüt kullanıyorum. Piyano veya org olmadığı için eşlik yapamıyorum."

Genel olarak katılımcılar ortaokul müzik derslerinde şarkı eşliği için piyano veya org kullanılmasının diğer enstrümanlara göre daha öncelikli olduğu görüşünü paylaşmaktadır. Dördüncü, beşinci, yedinci, onuncu ve on üçüncü katılımcılar müzik derslerinde şarkı eşliği için kullandıkları enstrümanın piyano olduğunu belirtmişlerdir. Altıncı katılımcı, okulda müzik derslerinde piyanonun yanı sıra keman ve gitar kullandığını da belirtmiştir. On dördüncü katılımcı, müzik derslerinde şarkı eşliği için piyano ve org enstrümanlarını öncelikli gördüğünü ancak derslerde başka müzik aletlerinin de kullanabileceğini ifade etmiştir. On ikinci katılımcı, org eşliğinde şarkı eşliği yaptığını belirtmiştir. Sekizinci katılımcı, şarkı eşliği için piyanonun uygun olduğunu belirtmiş fakat müzik derslerinde kullandığı enstrüman hakkında bilgi vermemiştir. Üçüncü katılımcı, piyano ana sanat dalı mezunu

olmasına rağmen çalıştığı okulun koşulları nedeniyle piyano veya org olmadığını, dolayısıyla şarkı eşliklerini gitarla yaptığını ifade etmiştir. On birinci katılımcı, müzik derslerinde şarkı eşliğini melodika ile yaptığını belirtmiştir. On beşinci katılımcı ise çalıştığı okulda piyano veya org bulunmadığı için müzik derslerinde blokflüt kullandığını ifade etmiştir.

Tablo 17. Eşliklerin Yapıldığı Araç - Gereç Türleri

Soru	Cevap	Gözlem Sayısı
Şarkıların eşliklerini hangi araç-gereci kullanarak yapıyorsunuz?	Piyano veya Org mevcut (ve kullanılıyor).	5
	Piyano veya Org mevcut ama kullanılmıyor.	4
	Diğer müzik aletleri (Melodika, Gitar, Blok Flüt, Klarnet, Bağlama)	6

Tablo 17’de görüldüğü gibi katılımcıların sadece beşi müzik derslerinde şarkı çalışmalarına piyano ile eşlik yapmaktadır. Yine katılımcıların büyük bir kısmı piyano eşliği oluşturarak şarkıyı desteklemeye çalışmaktadır. Ancak katılımcılar bu konuda almış oldukları bilgilerin yetersiz olduğu kanaatindedir. Dolayısıyla tarafımızca teklif edilen şarkı eşliklerinden müzik öğretmenini zorlamayacak olanların ortaokul müzik dersleri için uygun olduğu söylenebilir. Bu konuda katılımcıların çoğu, şarkıların piyano eşliğinin orta zorlukta olması gerektiğini düşünmektedir. Üç katılımcının verdiği cevaplara göre eşiksiz şarkılar hazır piyano eşlikleri ile müzik ders kitaplarında yer almalıdır. Ayrıca katılımcıların bir kısmı, eşliklerle çalışabilmeleri için okulda piyano (veya org) olması gerektiğini belirtmişlerdir.

“Çalıştığınız okul piyano eşliği için yeterli araç-gereç (org, piyano vs.) donanımına sahip midir?” sorusuna ilişkin bulgulara Tablo 18’de yer verilmiştir:

Tablo 18. Katılımcıların Çalıştığı Okulların Piyano Eşliği İçin Yeterli Araç-Gereç (Org; Piyano vs.) Donanımına Sahip Olma Konusuna İlişkin Cevapları

Katılımcılar	Soru 12: Çalıştığınız okul piyano eşliği için yeterli araç-gereç (org, piyano vs.) donanımına sahip midir?
Katılımcı 1	"Kendi olanaklarımla bunu sağlayabildim."
Katılımcı 2	"Hayır."
Katılımcı 3	"Hayır değil maalesef."
Katılımcı 4	"Sahip."
Katılımcı 5	"Sadece org."
Katılımcı 6	"Mevcut."
Katılımcı 7	"Evet."
Katılımcı 8	"Hayır, mevcut değil."
Katılımcı 9	"Okulumda orgumuz var."
Katılımcı 10	"Okulumda piyano ve org bulunmamaktadır."
Katılımcı 11	"Maalesef yok."
Katılımcı 12	"Hayır."
Katılımcı 13	"Evet sahip."
Katılımcı 14	"Sadece küçük bir orgumuz var. Yeterli araç-gereçimiz yok."
Katılımcı 15	"Hayır mevcut değil."

Konuyla ilgili olarak ikinci, üçüncü, sekizinci, onuncu, on birinci, on ikinci ve on beşinci katılımcılar aynı fikirleri belirtmiş ve çalıştıkları okulların piyano eşliği için yeterli araç-gereç (org, piyano) donanımına sahip olmadığını ifade etmişlerdir. Beşinci, dokuzuncu ve on dördüncü katılımcılar, çalıştıkları okulda org bulunduğunu belirtmişlerdir. Dördüncü, altıncı, yedinci ve on üçüncü katılımcılar, çalıştıkları okulda piyano olduğunu ifade etmişlerdir. Birinci katılımcı ise çalıştığı okulda piyano veya org bulunduğunu ancak bunu, kendi olanakları ile sağladığını belirtmiştir.

Soruya ilişkin çıkarımda bulunmak için yukarıdaki tablodan da faydalanılabilir ancak incelemenin açık ve net olması açısından Evet/Hayır şeklinde belirtilen cevapların gözlem sayısı da Tablo 19’da verilmiştir:

Tablo 19. Eşliklerin Yapılabilmesi İçin Mevcut Araç-Gereç Durumu

Soru	Cevap	Gözlem Sayısı
Çalıştığınız okul piyano eşliği için yeterli araç-gereç (org, piyano vs.) donanımına sahip midir?	Evet	9
	Hayır	6

Tablo 19'a göre katılımcıların görev yaptığı okulların yarısından fazlasında şarkılar için piyano/org eşlik çalışmalarına uygun imkânlar bulunmaktadır.

Genel olarak üçüncü alt problemi değerlendirmek gerekirse önerilmiş eşliklerin zor olduğunu belirten iki katılımcı hariç diğer katılımcılar eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaşmadıklarını ve zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Müzik öğretmenlerinin kullanımına sunulmuş hazır eşlikler, katılımcıların sıkça belirtmiş olduğu gibi müzik derslerinin kısıtlı zamanından en fazla verimin almasını sağlayabilir. Tarafımızca ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkılar için düzenlenen eşliklerden “Kahraman”, “Silifke'nin Yoğurdu”, ”Süpürgesi Yoncadan”, “Kırlara Doğru” ve “Sarı Mendil” katılımcılar tarafından en çok beğenilenlerdir. Tarafımızca önerilen 10 adet örnek şarkı piyano eşliği arasından katılımcılardan biri “Ha Buradan Aşağı” şarkısı hariç bütün önerilmiş piyano eşliklerini uygun görmüştür.

4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

“Ortaokul müzik ders kitaplarının dağarcığına eklenebilecek yeni şarkılarla ilgili müzik öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenen dördüncü alt problem, katılımcıların aşağıdaki sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilerek çözülmeye çalışılmıştır:

13. “Müfredatta bulunan hangi şarkı türleri çocuklar tarafından daha çok sevilmektedir?”

14. “Çocuklar tarafından size (müfredat dışında) yeni parça teklifi oluyor mu?”

15. “Sizce derste kullanılan müzik kitaplarında olmayan ama çocuklar tarafından sevilbilecek şarkılar hangileridir?”

“Müfredatta bulunan hangi şarkı türleri çocuklar tarafından daha çok sevilmiştir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 20’de yer almaktadır:

Tablo 20. Müfredatta Bulunan Hangi Şarkı Türlerinin Çocuklar Tarafından Daha Çok Sevildiğine İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 13: Müfredatta bulunan hangi şarkı türleri çocuklar tarafından daha çok sevilmiştir?
Katılımcı 1	"Besteciler tarafından bestelenmiş şarkılar ve türküler daha çok dikkatlerini çekmektedir."
Katılımcı 2	"Türkü."
Katılımcı 3	"En çok türkü söylemekten ve dinlemekten hoşlanıyorlar."
Katılımcı 4	"Basit türküler ve uyarlamalar daha çok sevilmiştir."
Katılımcı 5	"Genellikle türküler daha çok ilgi görmekte ve daha kolay öğrenilmektedir."
Katılımcı 6	"Türkü ve besteciler tarafından yapılmış şarkılar."
Katılımcı 7	"Güncel şarkılar ve türküler."
Katılımcı 8	"Hepsi sevilmiştir. Ezginin güzelliğine göre seviliyor."
Katılımcı 9	"Marşlar ve türküler daha çok seviliyor."
Katılımcı 10	"Genelde türkülerini, marşları seviyorlar. Diğer şarkılar çocukların seviyesinin altında kalıyor."
Katılımcı 11	"Sefai Acay, Muammer Sun tarafında bestelenmiş şarkılar daha çok sevilmiştir. Bunun dışında, kendi kültürlerindeki türkülere daha istekli eşlik ediyorlar."
Katılımcı 12	"Türküler daha çok sevilmiştir."
Katılımcı 13	"Türkü, uyarlama."
Katılımcı 14	"Hemen hemen hepsini seviyorlar."
Katılımcı 15	"Güncel olan şarkıları ve türkülerini dinlemekten haz alıyorlar. Ama en çok yabancı pop müzik seviyor ve dinliyorlar."

Soruyla ilgili birinci, altıncı ve on birinci katılımcılar, bestecilere ait şarkıların ve türkülerin çocukların daha fazla dikkatini çeken ve çocuklar tarafından sevilen türler olduğunu belirtmişlerdir. İkinci, üçüncü ve on ikinci katılımcılar, çocukların türkülerden daha çok hoşlandığını ifade etmişlerdir. Beşinci katılımcı da çocuklar tarafından en çok sevilen şarkı türünün türkü olduğunu ve çocukların türkülerini daha kolay öğrendiğini belirtmiştir. Dördüncü ve on üçüncü katılımcı, çocukların en çok türkü ve uyarlama şarkı türlerini beğendiğini düşünmektedir. Dokuzuncu ve onuncu katılımcılar, marşlar ve türkülerin çocuklar tarafından en sevilen şarkı türü olduğunu düşünmektedir. Yedinci ve on beşinci katılımcılar, güncel şarkılar ve türkülerin çocukların favori şarkı türleri olduğunu belirtmiş, bununla birlikte on beşinci katılımcı, çocukların yabancı pop şarkılarını da sevdiğini

ifade etmiştir. Konuyla ilgili sekizinci ve on dördüncü katılımcı, çocukların özellikle ezgisi güzel ve zevk verici olan şarkıları sevdiğini ifade etmiş, şarkı türünün çocuklar için ikinci planda olduğunu belirtmiştir.

Tablo 21. Şarkı Türlerinin Çocuklar Tarafından Sevilme Durumu

Soru	Şarkı Türü	Gözlem Sayısı*
Müfredatta bulunan hangi şarkı türleri çocuklar tarafından daha çok sevilmektedir?	Türkü	13
	Uyarlama	2
	Marş	3
	Güncel Şarkılar	2
	Besteciler Tarafından Bestelenmiş Şarkılar	4
	Hepsi	2
*Verilen gözlem sayıları katılımcı sayısından bağımsız, ilgili şarkı için önerilmiş eşliğin almış olduğu beğeni sayısı ve/veya uygun görülmüş olması ile alakalıdır.		

“Çocuklar tarafından size (müfredat dışında) yeni parça teklifi oluyor mu?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 22’de yer almaktadır:

Tablo 22. Çocuklar Tarafından (Müfredat Dışında) Yeni Parça Teklifi Olmasına İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 14: Çocuklar tarafından size (müfredat dışında) yeni parça teklifi oluyor mu?
Katılımcı 1	"Evet, oluyor ve zaman zaman dışarıdan farklı müzik örneklerini de dinletiyorum."
Katılımcı 2	"Evet, oluyor."
Katılımcı 3	"Evet, müfredat dışında da örnek aldığımız şarkılar oluyor."
Katılımcı 4	"Oluyor."
Katılımcı 5	"Oluyor."
Katılımcı 6	"Evet, oluyor."
Katılımcı 7	"Evet oluyor. Genellikle gündemdeki şarkıların notalarından faydalanıyorum."
Katılımcı 8	"Oluyor."
Katılımcı 9	"Evet oluyor. Derslerimde kitap dışında başka kaynaklardan da yararlanarak farklı eserleri çalışıyorum."
Katılımcı 10	"Oluyor."
Katılımcı 11	"Oluyor. Popüler kültürün getirdiği adına da rep vs. denen müzikaliteden uzak bir müzik türünü gerek aile gerek televizyon, internet aracılığıyla öğrendikleri şarkıları teklif ediyorlar."
Katılımcı 12	"Evet oluyor."
Katılımcı 13	"Evet oluyor."
Katılımcı 14	"Birçok farklı şarkı teklifi geliyor."
Katılımcı 15	"Evet kesinlikle oluyor. Müfredattaki şarkıların birçoğu onlara sıkıcı geliyor."

Tablo 22’de görüldüğü gibi, on beş katılımcının hemen hepsi de ortaokul müzik derslerinde çocukların, müfredatın dışından kendilerine yeni şarkı teklifinde bulduklarını belirtmiştir. On beşinci katılımcı, ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkıların çoğunun çocukların ilgisini çekmediğine dikkat çekmiştir.

“Sizce derste kullanılan müzik kitaplarında olmayan ama çocuklar tarafından sevebilecek şarkılar hangileridir?” sorusuna ilişkin bulgulara Tablo 23’te yer verilmiştir:

Tablo 23. Derste Kullanılan Müzik Kitaplarında Olmayan Ama Çocuklar Tarafından Sevebilecek Şarkılara İlişkin Katılımcıların Cevapları

Katılımcılar	Soru 15: Sizce derste kullanılan müzik kitaplarında olmayan ama çocuklar tarafından sevebilecek şarkılar hangileridir?
Katılımcı 1	"Şu Dereler Şu Düzler türküsü, Kırk Yıllık Sirke, Burçak Tarlası, Memleketim."
Katılımcı 2	"Günümüzün popüler şarkıları, Arabesk."
Katılımcı 3	"Sevgi Çiçeği, Ayletme Beni, Halay, Bekçi Baba."
Katılımcı 4	"Güncel pop parçalarından istekler gelmektedir."
Katılımcı 5	"Genellikle popüler müzik eserleri ile ilgili talepler yoğunlukta."
Katılımcı 6	Boş bırakılmıştır
Katılımcı 7	"Hoş Gelişler Ola, Müzik Treni Kalkıyor kitabı şarkıları, Mektebin Bacaları, Tuna Nehri Akmam Diyor, Aşık Veysel'in Uzun İnce Bir Yoldayım, Neşet Ertaş'ın Bahçe Duvarını Aştım."
Katılımcı 8	"Güncel şarkılar olabilir."
Katılımcı 9	"Evet oluyor. Derslerimde kitap dışında başka kaynaklardan da yararlanarak farklı eserleri çalışıyorum."
Katılımcı 10	"Hababam Sınıfı'nın müziği, Anlıyorsun Değil mi vb. şarkılar seviliyor."
Katılımcı 11	"Nasıl Söylerim Öldüğünü Nasıl, Muallim, Unutamadım, Marşlar, Türküler, Film müzikleri, Barış Manço'nun eserleri."
Katılımcı 12	"Günümüzdeki popüler şarkılar, arabesk, rock... "
Katılımcı 13	"Güncel olayları anlatan popüler şarkılar."
Katılımcı 14	"Daha hareketli çocuk şarkıları olmalı. Kitaplardaki şarkıları çok yetersiz buluyorum. Daha fazla çocuk şarkısı olmalı (23 Nisan şarkıları, Cumhuriyet Marşları vs.)."
Katılımcı 15	"Güncel şarkılar ve popüler şarkılar olabilir."

Katılımcıların bir kısmı, çocukların kendilerine teklif etmiş olduğu şarkıların ismini doğrudan verirken diğer bir kısmı sadece çocukların sevebileceği şarkıların türleri hakkındaki görüş bildirmişlerdir. Dördüncü, beşinci, sekizinci, on üçüncü ve on beşinci katılımcılar müzik derslerinde çocuklar tarafından teklif edilen şarkılar hakkında benzer cevaplar vermişler ve bu konuda çocukların yoğunlukla güncel pop şarkılarını talep ettiğini belirtmişlerdir. İkinci katılımcı, arabesk ve popüler güncel şarkıların çocuklar tarafından teklif edildiğini ifade etmişlerdir. Üçüncü katılımcı,

“Sevgi Çiçeği”, “Ayletme Beni”, “Halay”, “Bekçi Baba” şarkılarının, çocukların sevebileceği şarkılar olduğunu belirtmiştir. Yedinci katılımcı, “Hoş Gelişler Ola”, “Müzik Treni Kalkıyor” kitabının şarkıları, “Mektebin Bacaları”, “Tuna Nehri Akmam Diyor”, Aşık Veysel’in “Uzun İnce Bir Yoldayım”, Neşet Artaş’ın “Bahçe Duvarını Aştım” şarkılarını çocukların sevebileceği şarkılar olarak önermiştir. On birinci katılımcı, “Nasıl Söylerim Nasıl”, “Muallim”, “Unutamadım” şarkıları, bununla birlikte marşlar, türküler, film müzikleri ve Barış Manço’nun diğer eserlerini çocukların beğenebileceğini düşünmektedir. Dokuzuncu katılımcı, çocukların istediği şarkıların müzik ders kitaplarında bulunmadığı için farklı kaynaklardan faydalanarak çalıştığını ifade etmiştir. On ikinci katılımcı, çocukların arabesk, rock ve günümüzde popüler olan şarkıları zevkle söyleyeceklerini belirtmiştir. Birinci katılımcı çocukların, “Şu Dereler Şu Düzler” türküsü, “Kırk Yıllık Sirke”, “Burçak Tarlası” ve “Memleketim” şarkılarını sevebileceğini düşünmektedir. Onuncu katılımcı, “Hababam Sınıfı” filminde geçen şarkıların, “Anlıyorsun Değil mi” vb. şarkıların dikkat çekeceğini belirtmiştir. On birinci katılımcı, “Nasıl Söylerim Öldüğünü Nasıl”, “Muallim”, “Unutamadım”, Marşlar, türküler ve Barış Manço’nun diğer şarkılarının beğenilebileceğini düşünmektedir. On üçüncü katılımcı, güncel popüler şarkılar olabileceğini düşünmektedir. On dördüncü katılımcı, çocukların hareketli tempoda olan şarkıları sevebileceği düşüncesinde olup, ortaokul müzik ders kitaplarının dağarcığının yetersiz olduğu fikrini belirtmiş ve “23 Nisan”, “Cumhuriyet Marşı” gibi şarkıların müzik ders kitaplarında daha çok yer alması gerektiğini ifade etmiştir. Altıncı katılımcı ise soruya cevap vermemiştir.

Tablo 24. Müfredatta Olmayan ve Katılımcılar Tarafından Çocuklar İçin Önerilen Şarkılar

Soru	Önerilen Şarkılar		
Sizce derste kullanılan müzik kitaplarında olmayan ama çocuklar tarafından seçilebilecek şarkılar hangileridir?	Burçak Tarlası	Tuna Nehri Akmam Diyor	Nasıl Söylerim Öldüğünü
	Memleketim	Mektebin Bacaları	Bekçi Baba
	Kırk Yıllık Sirke	Hoş Gelişler Ola	Halay
	Bahçe Duvarını Aştım	Anlıyorsun Değil mi	Ayletme Beni
	Şu Dereler Şu Düzler	Hababam Sınıfı Müziği	Sevgi Çiçeği
	Uzun İnce Bir Yoldayım	Unutamadım	Cumhuriyet Marşı
	23 Nisan	Muallim	

Yukarıda verilen bulgulardan hareketle ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan şarkı repertuarının genişletilmesi önerilmektedir. Bu genişletme kapsamında, katılımcıların da gözlemlerine göre, müzik kulağı için zor olmayan türküler, uyarlama şarkılar, marşlar, güncel pop şarkıları, “Hababam Sınıfı” filminin şarkıları ve Barış Manço’nun klasikleşmiş şarkıları yer alabilir. Diğer yandan soruya cevap veren katılımcılar tarafından, “Hoş Gelişler Ola”, Müzik Treni Kalkıyor kitabının şarkıları, “Mektebin Bacalar”ı, “Tuna Nehri Akmam Diyor”, Aşık Veysel’in “Uzun İnce Bir Yoldayım”, Neşet Ertaş’ın “Bahçe Duvarını Aştım”, “Nasıl Söylerim Nasıl”, “Muallim”, “Unutamadım”, “Şu Dereler Şu Düzler” türküsü, “Kırk Yıllık Sirke”, “Burçak Tarlası”, “Sevgi Çiçeği”, “Ayletme Beni”, “Halay”, “Bekçi Baba”, “Memleketim”, “23 Nisan”, “Cumhuriyet Marşı” şarkıları çocuklar tarafından sevebilecek şarkılar olarak görülmektedir. Yine katılımcılar, bestecilere ait şarkıların ve türkülerin çocukların dikkatini daha fazla çeken ve çocuklar tarafından sevilen türler olduğunu belirtmişlerdir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde, ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırma, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Programı ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıflara ait müzik kitaplarındaki şarkıların piyano eşliği ile öğretilmesinin değerlendirilmesi için gerçekleştirilmiştir. Ortaokul müzik öğretmenlerinin ortaokul müzik ders kitaplarındaki çocuk şarkılarının piyano eşlikli kullanımını değerlendirmelerine ilişkin görüşleri belirleyebilmek amacıyla on beş tane sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve seçilmiş on tane şarkı için söz konusu kitaplarda (ve/veya klavuzda) olmayan piyano eşlikleri hazırlanmıştır. Görüşme formu ve şarkılar için hazırlanan eşliklerle müzik öğretmenlerinin ortaokul müzik eğitiminde çocuk şarkılarının piyano eşlikli kullanımını değerlendirmelerine ilişkin düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada yer alan müzik öğretmenleri görüşmeye gönüllü ve bireysel olarak katılmışlar, tüm sorulara var olan durumu yansıtan cevaplar vermişlerdir.

Katılımcıların, araştırmanın birinci alt problemini oluşturan, ortaokul müzik derslerinde çocuk şarkılarının piyano eşlikli uygulanmasındaki rolüne ilişkin görüşlerine göre, piyano eşlikli uygulamanın, şarkının toplu olarak söylenmesine, çocukların müzikal hafızasına ve ezgisel kavramasına, aynı zamanda çocukların müzikal becerisinin gelişmesine katkı sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular, şarkıların, ortaokul müzik derslerinde bizzat piyano eşliğinde söylenmesinin müzikal kulak eğitimi (işitme) için verimli olabileceğine işaret etmektedir. *“Piyano, seslerin algılanması için en elverişli enstrümandır ve öğrencinin işitsel hafızasının gelişimini doğrudan etkiler. Bu nedenle, öğrencilerin şarkıları piyano eşliğiyle öğrenmesi, parçanın, notaların ve seslerin öğrenilmesi için başlıca yöntemlerden biridir”* (Çalışmada yer alan 4. katılımcının 2. soruya verdiği cevap). Bu bağlamda bütün müzik eğitimcileri piyano eşliğinde yapılan şarkı çalışması ile öğrencilerin ses entonasyonunu kaydırmadıklarından söz etmekteydiler. Bulgulardan, ortaokul müzik derslerinde piyano eşlikli şarkı çalışmalarının çocukların ritim duygusunu ve ses entonasyonunu geliştirebileceği, ortaokulda piyano eşliğinde şarkı çalışmasının müzik derslerinin ve/veya okul etkinliklerinin

daha verimli geçmesini doğrudan etkileyebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. *“Piyano eşliksiz çalışma, ritimleri, ses aralıklarımı kavramalarında zor oluyor. Özellikle ben iki katı performans harcamak zorunda kalıyorum. Kesinlikle piyano eşlik çok önemli. Çocukların müzik kulaklarının gelişmesi için önemli olduğunu düşünüyorum.”* (Çalışmada yer alan 10. katılımcının 2. soruya verdiği cevap)

Yine bulgulardan, araştırmanın sınırlılıkları içinde olmak üzere, ilgili dönemde yürütülen müzik derslerinde piyanonun temel çalgı olarak yer almadığı anlaşılmaktadır ve 5., 6., 7. ve 8. sınıflara ait müzik kitaplarında (ve/veya öğretmenlerin klavuzunda) şarkı dağarcığı piyano eşliksiz olarak yayınlanmaktadır. Ancak, katılımcıların da belirttiği üzere, piyano eşliğinde şarkı eğitimi öğrencilerin müzik kabiliyetlerinin gelişmesini olumlu yönde etkilediği için müzik derslerinde şarkılar, öğrencilere piyano eşliği yapılarak öğretilir sonucuna ulaşılmıştır. Şarkının eşlikli veya eşliksiz işlenmesi, dersin genel işleyişi de dâhil olmak üzere öğrencilerin şarkıyı anlama ve kavrama düzeyinde ciddi farklılıklar ortaya çıkarmaktadır.

Şarkının eşlikle ve özellikle piyano eşliği ile öğretilmesi müfredat gereği hâlihazırda haftada 1 saat olan müzik derslerinden en az zamanda en çok verimin elde edilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca katılımcıların görüşlerine dayanarak, ortaokul müzik derslerinin piyano eşliğinde yürütülmesinin öğretmenlere kolaylık sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Yine katılımcıların görüşlerinden, piyano eşliğinin icrasının genel anlamda çocukların müzikal davranışını, algılamalarını doğrudan etkilediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ortaokul müzik derslerinde piyano eşlikli şarkı çalışmalarının ortaokul müzik eğitiminde önemli bir rolü olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemini oluşturan, ortaokullarda şarkı piyano eşliğinin yapılandırılmasına ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, katılımcılar ortaokul müzik derslerinde piyano eşliği oluşturularak şarkının desteklenmesi gerektiği düşüncesindedir. Ancak katılımcılar piyano eşliği oluştururken çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını belirtmekte ve piyano eşliğinin zor olmaması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Katılımcıların özellikle üstünde durduğu ve belirttiği diğer bir durum da piyano eşliğinin iki oktav, iki veya üç, gerekli

zamanda daha da geniş rejister aralığında olması gerektiğidir. Yine katılımcılar, piyano eşliğı ile çalışırken karşılaştıkları problemlerden birinin deşifraj yapılması olduğuna değinmektedirler. Katılımcıların bu görüşüne istinaden ortaokul müzik kitaplarında şarkıların piyano eşliklerinin bulunması gerektiğı sonucuna ulaşılmıştır. *“MEB'in yayınlamış olduğı müzik etkinlik kitaplarında şarkılarda eşlik maalesef bulunmuyor.”* (Çalışmada yer alan 15. katılımcının 3. soruya verdiği cevap). *“Dağıtılan ders kitaplarında müfredata bağılı olarak verilen şarkılar, istenildiğinde çok iyi eşliklerle seslendirilebilir. Ancak o eserlere ait herhangi bir piyano eşliğı ile çalışma yapma imkânım olmadı. Sadece kendi akorlarımla yaptığım eşlikler ile şarkı öğretiyorum.”* (Çalışmada yer alan 5. katılımcının 1. soruya verdiği cevap) *“Eşliklerin kitap üzerinde yazılması biraz daha işimizi kolaylaştırabilir”* (Çalışmada yer alan 7. katılımcının 5. soruya verdiği cevap)

Araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturan ortaokul ders kitaplarındaki şarkılar için önerilen piyano eşliklerinin değerlendirilmesine ve uygulanmasına ilişkin olarak katılımcılar görüşlerini, genel olarak eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaşmadıkları ve zorlanmadıkları şeklinde ifade etmişlerdir. Şarkılar için düzenlenmiş piyano eşliklerinden bazıları, araştırmaya katılmış eğitimciler tarafından takdir ile karşılanmıştır. Ayrıca “Kahraman”, “Sarı Mendil”, “Süpürgesi Yoncadan”, “Kırlara Doğru” ve “Silifke'nin Yoğurdu” şarkıları için düzenlenen eşliklerin ihtiyaca yönelik olduğu belirtilmiştir. Yine müzik öğretmenlerinin piyano eşlikleri ile çalışabilmesi için okullarda piyanonun araç-gereç olarak bulundurulmasının gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların görev yaptıkları okulların yarısından fazlasında piyano (dijital piyano, org) bulunmakta ancak katılımcıların yarısı şarkı çalışmalarını piyano eşliğinde yapmaktadır. Yani, görev yaptığı okulda piyano olmasına rağmen şarkıları piyano eşiksiz öğretmeye çalışan eğitimciler de mevcuttur. Buradan da eğitimcinin bu anlamda eğitimi, kendi kendini yetiştirme çabası ve/veya müzik öğretmeni yetiştiren okullarda piyano eğitimi verilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında, katılımcıların vermiş oldukları cevaplardan, çalıştıkları okullarda piyano/org olmadığı için piyano ile eşlik çalışması yapılamadığı ve ortaokul şarkı eğitiminde başka herhangi bir müzik aletini kullanmak zorunda kalındığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturan ortaokul şarkı dağarcığının genişletilmesine ilişkin olarak katılımcılar, ortaokul müzik ders kitaplarında bulunan şarkı türlerinden geleneksel halk türkülerinin çocuklar tarafından daha çok sevildiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların hepsi de müfredat dışında yer alan şarkıların çocuklar tarafından derste teklif edildiğini belirttiği için ortaokul müzik ders kitaplarının şarkı repertuarının genişletilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar, “Hoş Gelişler Ola”, “Mektebin Bacaları”, “Tuna Nehri Akmam Diyor”, “Nasıl Söylerim Nasıl”, “Burçak Tarlası”, “Muallim”, “Ayletme Beni”, “Şu Dereler Şu Düzler”, Aşık Veysel’in “Uzun İnce Bir Yoldayım”, Neşet Ertaş’ın “Bahçe Duvarını Aştım” türkülerinin; “Kırk Yıllık Sirke”, “Unutamadım”, “Sevgi Çiçeği”, “Halay”, “Bekçi Baba”, “Memleketim”, “23 Nisan”, “Cumhuriyet Marşı” şarkılarının, Müzik Treni Kalkıyor kitabının şarkılarının ve Barış Manço’nun klasikleşmiş diğer şarkılarının müfredata dâhil edilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen bulgulara göre ortaokul müzik ders kitaplarının şarkı dağarcığına çocukların bilişsel gelişimine uygun, müzikal açıdan fazla zor olmayan ve çocuklar tarafından sevebilecek yeni şarkıların eklenebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaokul Müzik Kitaplarındaki Çocuk Şarkılarının Piyano Eşlikli Kullanımının Değerlendirilmesi çalışmasında veri ve bulgulardan ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Çocukların kültürel ve bilişsel gelişimine katkı sağlayabileceği için MEB ortaokullarında şarkı eğitiminin piyano eşliğinde yapılmasının gerektiği,
2. Öğrencilerin müzikal beceri ve kabiliyetinin gelişimine katkıda bulunacağı için ortaokul müzik derslerindeki şarkıların piyano eşliği ile çalışılması gerektiği,
3. Diğer enstrümanlara göre üstünlükleri nedeniyle şarkı öğretimi için piyanonun en uygun enstrüman olduğu ve bu nedenle ortaokulların müzik derslerinde kullanımının yaygınlaştırılması gerektiği,
4. Ses ve koro çalışmalarının daha nitelikli sonuç vermesi için piyano eşliğinde yapılması gerektiği,
5. Çok sesli müzik çalışmalarında büyük fayda sağladığı için piyanonun eşlik enstrümanı olarak kullanılması gerektiği,

6. Piyanonun ders araç-gereci olarak mümkün olduğu kadar bütün okullarda bulundurulması gerektiği,
7. Piyano eşliğinin, şarkı çalışmalarının vazgeçilmez bir parçası olması gerektiği,
8. Eğitim sürecine kolaylık sağlayabileceği için ortaokul müzik ders kitaplarında piyano eşlikli şarkıların bulunması gerektiği,
9. Ortaokul müzik ders kitaplarında şarkıların piyano eşlikleri ile beraber yayınlanması gerektiği,
10. Ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkılara piyano eşliklerinin uzmanlar tarafından düzenlenmesinin gerektiği,
11. Öğrencilerin müzikal zevkinin gelişmesine yardımcı olabileceği için ortaokul müzik ders kitaplarının şarkı dağarcığının genişletilmesi gerektiği.

KAYNAKÇA

- Alekseyev, B. & Myasoyedov, A. (1986). *Elementarnaya Teoriya Muziki. (Temel Müzik Teorisi)*. Moskova: Muzika.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (3. Baskı), İstanbul: Avcı Ofset, Topkapı.
- Andreyeva, L. & Loktev, V. (1963). *O Somadeyatelnom Detskom Hore. (Amatör Çocuk Korosu Hakkında)*. Moskova: GMİ .Devlet Müzik Yayıncılık.
- Bagadurov, V., Orlova, N., & Sergeyev, A. (1972). *Naçalniye Priyemi Razvitiya Detskogo Golosa. (Çocuk Sesinin Gelişiminde Başlangıç Teknikleri)*. Moskova: Akademiya Pedagogičeskih Nauk RSFSR (Pedagoji Bilimleri Akademisi).
- Selen Balıkcı; *Besteci ve Eğitimci D. B. Kabaleski'nin Müzik Eğitimine Katkısı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Programı. İzmir 2006,s. 4, 71, 89.
- Bandins, A. (1963). *Uroki Peniya v Şkole. (Ortaöğretimde Şarkı Dersleri)*. Moskova: Muzika.
- Bozkaya, İ. (1990). *Müzik Öğretim Yöntemleri ve Uygulama*. Ders Notları. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Ana Bilim Dalı.
- Cotzee, C. (2008). *Yeni Başlayanlar İçin Piyano*. (B. Haktanır, Çev.) İstanbul: Alfa Yayınları.
- Celep, C. (Ed.). (2009). *Eğitim Bilimine Giriş* (2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelen, Ö. (1997). *Çocuk ve Müzik. Orkestra*, Sayı 280, 1-8.
- Çevik, S. (2013). *Koro Eğitimi ve Yönetimi* (1. Baskı). Ankara: Müzik Eğitim Yayınları.
- Çimen, G. (1995). *Suzuki Yöntemi.Mavi Nota*, Sayı 16, 32-33.
- Dawson, D. & Acay, S. (1997). *Müzik Öğretimi*. Ankara: YÖK. Dünya Bankası Milli Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.

- Deliorman, L. (1977). *Müzik Özel Öğretim Metodu ve Uygulama*. Ankara: Yaygın Yükseköğretim Kurumu.
- Demirel, Ö. (2008). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı* (13.Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitim Sözlüğü* (4. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Güler Demirova; *Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Koro Anasanat Dalına Alınan Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Saptanması*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitim Programı, Ankara 2004, s. 19.
- Güler Demirova; *Piyano Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Dikkat Toplama Yetisine Etkisi*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitim, Ankara 2008, s. 14.
- Demirova, G. (2010). Korropetitor Mesleğine Genel Bir Bakış. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1).
- Dobsay, L ; "Metod Kodaya i Ego Muzikalniye Osnovı"("Kodaly Müzik Metodunda Temel İlkeler"), *Muzikalnoe Vospitaniye v Vengrii (Macaristanda Müzik Eğitimi)*. Ed: Baremboy, L.A, Sovetskiy Kompozitor Basım Evi, Moskova 1983, s.41-63.
- Erdal, F. (2005). Müzik Öğretim Yöntemlerinden Dalcroze Metodu ve Kullanımı. *Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi .Müzik Bölümü. Kayseri: Müzik Sempozyumu, Nisan, 293-296.*
- Işık Erol; *Çocuk Korolarının Okul Başarısına Etkisi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı, Afyon 2013, s. 9.
- Egüz, S. (1976). *Toplu Ses Eğitimi*.
- Ergün, M. (2014). *Eğitim Felsefesi* (4. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.

- Ergün, M. & Özsüer, S. (2006). Vygotsky'nin yeniden değerlendirilmesi."A Reevaluation on Vygotsky". *Afyon.Sosyal Bilimler Dergisi.Cilt 8; Sayı 2*, 269-292.
- Türkmen, F.E. (2016). *Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri*. 1. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Geyrinks, İ. (1962). *Obuçeniye Peniyü Po Notam v Naçalnoy Şkole (İlkokullarda ve Ortaokullarda Nota ile Şarkı Öğretimi)*. Moskova: Gosudarstvennoe Muzikalnoye İzdatelstvo.
- Gülhan, N. (1994). Okul Müzik Eğitiminde Piyano ile Eşlikte Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Orkestra Dergisi*, Sayı. 3, 40-45.
- Holopova, V. (1979). *Faktura. (Doku)*. Moskova: Muzıka (Müzik Yayınevi).
- İlyasoğlu, E. (2003). *Zaman İçinde Müzik (7. Baskı)*. İstanbul: Şefik Matbaası.
- Jarova, L. (1981). *Rabota s Detskim Horom. (Çocuk Korosu ile Çalışma Yöntemleri)*. Moskova: Muzıka.
- Kabalevsky, D. (1977). *Kak Rasskazıvat Detyam o Muzıke?. (Çocuklara Müzik Nasıl Anlatılmalıdır?)*. Moskova: Sovetskiy Kompozitor.
- Karasar, N. (1986). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Ltd. Şti.
- Khan, S. (1994). *Müzik İnsan ve Evren Arasındaki Köprü*. (1. Baskı). Arıtan Yayınevi.
- Keldış,G.(1990). *Muzikalnaya Ensiklopediya. (Müzik Ansiklopedi Sözlüğü)*.Moskova: Sovetskaya Ensiklopediya.
- Krüçkov, N. (1961). *İskusstvo Akkompanimenta Kak Predmet Obuçeniya (Öğretim Aracı Olarak Eşlik Sanatı)*. Leningrad: Gasudarstvennoye Muzikalnoye İzdatelstvo.
- Lavignac, A. (1939). *Musiki Terbiyesi*. Ankara : Kanaat Kitabevi.
- Lyahovitskaya, S. (1969). *Pedagogičeskiye Razdumiya. (Pedagojik Düşünceler)*. Moskova: Sovetskaya Muzıka (3).

- Mazel, L. (1986). *Stroyeniye Muzikalnih Proizvedeniy. (Müzik Parçalarının Biçimi)* (3. Baskı). Moskova: Muzıka.
- Mimaroğlu, İ. (1995). *Müzik Tarihi. (5. Baskı)*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Ocak, G. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri (3. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk , B. (2005). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Eğitimi ve Öğretim Konusundaki Donanımları. *Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Yayınları (1)*.
- Recebov, O. (2010). *Muzikalnaya Kultura i Deti. (Çocuklar ve Müzik Kültürü)*. Bakü: İzdatelstvo Mutardcim.
- Özlem Sultan Sak, *İlköğretim Okullarında Müzik Eğitimi ve Çocuk Şarkıları Üzerine Bir Araştırma*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitim Anabilim Dalı, Konya 1997, s. 15.
- Say, A. (2002). *Müzik Sözlüğü (2. Basın)*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2005). *Müzik Öğretimi (4. Basın)*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sönmez, A. (2015). *Eğitim Felsefes (13. Baskı)*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, V. (1996). *Müzik Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sun, M. (1997). *Şarkılarla Türkülerle Temel Müzik Eğitimi*. Ankara: Doruk Yayınevi.
- Şamina, L. (1981). *Rabota s Samodeyatelnım Horovım Kollektivom. (Amatör Koro ile Çalışma Yöntemleri)*. Moskova: Muzıka.
- Tan, Ş. (Ed.). (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemler (7. Baskı)*, Ankara: Pegem Akademi.
- Tanrıverdi, A. (2000). Okul Öncesi Çocukların Eğitimde Müzik Eğitimi. *Filarmoni*, Sayı (158).
- Uçan, A. (1999). *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: ALF Matbaası.
- Uçan, A. (1996). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi, Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2001). Okul Öncesi Müzik Eğitimi ve Programı. Müzik. Öğretimi, Ed.Öztürk, A. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları*. Eskişehir.
- Uçan, A., Yıldız, G., & Bayraktar, E. (1999). Modül 9. *İlköğretimde Müzik Öğretimi*.
- Varış, F. (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*. İstanbul: Aklım Yayınları.
- Yaşar, N., Çelik, M., & Şendağ, B. (2012). *İlköğretim Müzik 7 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Yaşar, N., Çelik, M., & Şendağ, B. (2012). *İlköğretim Müzik 4-5 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Yaşar, N., Çelik, M., & Şendağ, B. (2012). *İlköğretim Müzik 6 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Yaşar, N., Çelik, M., & Şendağ, B. (2012). *İlköğretim Müzik 8 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde Müzik Öğretimi Birinci Kademe*. Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). Nitel Arştırma Yöntemleri. (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic.A.Ş.
- Yönetken, H. B. (1951). Nefes, Ses ve Söz Alıştırmaları. *Müzik Görüşleri*, 2.
- Yönetken, H. B. (1952). Okulda Çalgı Sorunu ve Çalgısal Müzik Etkinlikleri. *Müzik Görüşleri*, 2. Yönetken, H. B. (1952). *Okulda Müzik Öğretimi ve Öğretim Metodları*. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi. Yönetken, H. B. (1952). Öğretmen Kendini ve Dersini Sevdirmelidir. *Müzik Görüşleri*, 2.

İNTERNET KAYNAKLARI

Çevik, B.D., (Ocak 2011). Müzik Adayların Eşlik Dersine Bakış Açıkları İle Derste Zorlandıkları Konulara İlişkin Çözüm Önerileri. 19 (1). Kastamonu Eğitim Dergisi: 345-360.

<http://www.kefdergi.com>

Gün, E. (27 Aralık 2015). Müzik Öğretmeni Adayların Eğitim Müziği Dağarındaki Şarkılara Piyano ile Eşlik Yapabilme Becerileri. JASSS, 40, 157-165. 28 Kasım 2015.

<http://www.jasstudies.com>.

Gün.E., Köse, H.S. (Winter 2013). Müzik Öğrencilerinin Piyano Dersine Yönelik Tutumları. Turkish Studies. 8 (3), 247-261.

<http://www.turkishstudies.net/>

Güner Canbey, E., Çevik D.B., Güven E. ve Kınıklı Snapper, E. (Mayıs, Haziran, Temmuz 2012). Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Öğretim Görev Öğrencilerin Piyano Eğitimde Deşifrenin Önemine Yönelik Düşünceleri. 1 (2), ISSN: 2146-9199.

<http://www.jret.org>

Kasap, B.T., (2005), İşlevsel Piyano Becerilerinin Müzik Öğretmenleri İçin Önemi. GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 25 (1), 149-154.
<http://gefad.gazi.edu.tr/article/viewFile/5000078745/5000072964>

Kasap, B.T., (Nisan 2004). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yardımcı Piyano Dersleri Üzerine Bir Araştırma. SDÜ. 7-10.
<http://www.muzikegitimcileri.net>

Özdemir, G. (Ocak 2018). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Piyano İle Eşlikleme Becerileri Üzerine Sistematik Derleme Çalışması, 30 (1). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler İnstitüsü: 124-132.
<http://www.academia.edu>

Piji K  c  k, D. (Nisan 2014). M  zik Adayların Bakışı İle Eşlik alma Dersi Değerlendirilmesi. 9 (2) Hacettepe Universitesi Eğitim Fakultesi Dersisi: 1-7.
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr>

M  zik Dersi  ğretim Programı. (2017). TC MEB.
<https://can.meb.gov.tr>

EKLER

EK 1. GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Kapsamında Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Müzik derslerinde öğretilen şarkıların piyano eşliğinin olup olmaması gerektiği konusunda düşünceleriniz nelerdir? .
2. Ortaokulların müzik derslerinde kullanılan kitaplardaki eşlikli ve eşiksiz şarkılar öğrencilerin derse yaklaşımını nasıl etkilemektedir?
3. Çocuk şarkılarında piyano eşliklerinin önemi sizce nedir?
4. Piyano eşliği olmayan parçalara siz eşlik oluşturuyor musunuz?
5. Derste öğretilen şarkıların piyano eşliği ile çalışırken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
6. Piyano eşliklirenin partisinin ne derece yoğun olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
7. Piyano eşliğin partisinin hangi aralık/rejister alanı kapsamında uygun olduğunu düşünüyorsunuz?
8. Sizce bir müzik öğretmenin derslerde karşılaştığı parçalara piyano eşlik oluşturması için ne düzeyde armoni bilgisi olmalıdır?"
9. Size sunulmuş eşliklerde piyanistik sorunlarla karşılaştınız mı?
10. Sunulmuş şarkı piyano eşlikler arasında en uygunu sizce hangisidir?
11. Şarkıların eşliklerini hangi araç-gereci kullanarak yapmak zorundasınız?
12. Çalıştığınız okul piyano eşliği için yeterli araç-gereç (org, piyano vs.) donanımına sahip midir?
13. Müfredatta bulunan hangi şarkı türleri çocuklar tarafından daha çok sevilmektedir? (türkü, uyarlama, besteciler tarafından bestelenmiş şarkılar)
14. Çocuklar tarafından size (müfredat dışında) yeni parça teklifi oluyor mu?
15. Sizce derste kullanılan müzik kitaplarında olmayan, ama çocuklar tarafından sevebilecek şarkılar hangileridir?

EK 2. EŞLİKLER

Müzik Kitaplarındaki Şarkılar İçin Önerilen Eşlikler

Score

Cilveloy

Türkü
Yöresi: Artvin

Soprano

Piano

The image shows a musical score for the song 'Cilveloy'. It consists of two staves: a Soprano staff and a Piano staff. The Soprano staff is in 6/8 time and contains a single melodic line. The Piano staff is in 6/8 time and contains a piano accompaniment with chords and moving lines in both the right and left hands. The key signature has one flat (B-flat).

DERE GECİT VERMEZSE

SÖZ: ANONİM
MUZİK: M.AKPINAR

CABUK

The image shows a musical score for the song 'DERE GECİT VERMEZSE'. It consists of two systems of staves. The first system has a single melodic staff and a piano accompaniment staff. The second system has a single melodic staff and a piano accompaniment staff. The key signature has one flat (B-flat). The tempo is marked 'CABUK'. The score includes a triplet of eighth notes in the second system.

Score

Dere Geliyor Dere

Türkü
Yöresi: Lüleburgaz

Soprano

Piano

S

Pno.

The image displays a musical score for the song 'Dere Geliyor Dere'. It is divided into two systems. The first system includes a Soprano line and a Piano line. The Soprano line is written in a treble clef with a 3/8 time signature and contains a melodic line of eighth and quarter notes. The Piano line is written in a grand staff (treble and bass clefs) with a 3/8 time signature, featuring a rhythmic accompaniment of chords and single notes. The second system includes a Soprano line (labeled 'S') and a Piano line (labeled 'Pno.'). The Soprano line continues the melodic line with a triplet of eighth notes. The Piano line continues the accompaniment, also featuring a triplet of eighth notes. The score is presented in black ink on a white background.

Score

Ha Buradan Aşağı

Türkü
Yöresi Karadeniz

Soprano

Piano

S

Pno.

The image displays a musical score for the song 'Ha Buradan Aşağı'. It is divided into two systems. The first system includes a Soprano line and a Piano accompaniment. The Soprano line is in a treble clef with a 3/8 time signature and contains a single melodic line. The Piano accompaniment is in a grand staff (treble and bass clefs) with a 3/8 time signature, featuring a rhythmic accompaniment with chords and single notes. The second system includes a Soprano line and a Piano accompaniment. The Soprano line is in a treble clef with a 3/8 time signature and contains a single melodic line with two endings, labeled '1.' and '2.'. The Piano accompaniment is in a grand staff with a 3/8 time signature, featuring a rhythmic accompaniment with chords and single notes. The score is written in black ink on a white background.

2

16 A

Tr.

Pno.

Detailed description: This system contains measures 16 through 20. The Treble Clef (Tr.) part begins with a whole note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, and ends with a whole note G4. The Piano (Pno.) part features a steady accompaniment of chords in the left hand and a melodic line in the right hand. The right hand starts with a whole note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, and ends with a whole note G4. The left hand plays chords of G4, A4, B4, and C5 in a rhythmic pattern.

21

Tr.

Pno.

Detailed description: This system contains measures 21 through 24. The Treble Clef (Tr.) part starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a half note G4, and ends with a whole note G4. The Piano (Pno.) part continues the accompaniment. The right hand starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a half note G4, and ends with a whole note G4. The left hand continues with chords of G4, A4, B4, and C5.

Score

Saray Yolu

Türkü
Yöresi: Elazığ

The musical score for "Saray Yolu" is presented in three systems. Each system consists of a Soprano line and a Piano accompaniment. The time signature is 2/4. The key signature is one sharp (F#), indicating the key of D major. The Soprano part is written in a single treble clef, while the Piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs). The score begins with a Soprano line and a Piano accompaniment. The first system covers measures 1 to 5. The second system, starting at measure 6, includes a Soprano line and a Piano accompaniment. The third system, starting at measure 11, also includes a Soprano line and a Piano accompaniment. The score concludes with a double bar line at the end of the third system.

Score

Sarı Mendil

Türkü
Yöresi: Ergani

Orta

Soprano

Piano

S

Pno.

5

5

5

Silifke'nin Yoğurdu

Voice

Piano

5

9

13

The image displays a musical score for the piece "Silifke'nin Yoğurdu". It is arranged in four systems, each containing a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a single treble clef staff, while the piano accompaniment is written in two staves (treble and bass clefs). The score is divided into measures, with measure numbers 5, 9, and 13 indicated at the beginning of their respective systems. The music consists of a series of eighth and quarter notes in the vocal line, and a combination of eighth notes and chords in the piano accompaniment. The piece concludes with a double bar line at the end of the fourth system.

Score

Kırlara Doğru

Söz ve Müzik
Ziya AYDINTAN

Soprano

Piano

S

Pno.

S

Pno.

Score

Süprügesi Yoncadan

Erzincan Türküsü
Düzenleme: Cemal Reşit Rey

Çabuk

Soprano

Piano

S

Pno.

S

Pno.

ÖZGEÇMİŞ

Adı SOYADI: Leyla GAFAROVA

Anabilim Dalı: Müzik Anasanat

Kişisel Bilgiler:

Doğum yeri ve yılı: Bakü, Azerbaycan. 11.09.1968

Eğitim:

Yüksek lisans: Azerbaycan Bakü Müzik Akademisi Müzikoloji bölümü

Lisans: Azerbaycan Bakü Müzik Akademisi Müzikoloji bölümü

İş/İstihdam

Serbest

Yabancı Dil ve Puanı

KPDS, Rusça, 92,5; Mayıs 2017